

NASZ Region

Wydanie specjalne

Świętokrzyski Informator Samorządowy

ISSN 1897-4546

gazeta bezpłatna

*Świętokrzyskie – dobrze
wykorzystane szanse*

Raport 2010-2014

*Najważniejsze osiągnięcia Samorządu
Województwa Świętokrzyskiego*

PROGRAM
REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

... dla rozwoju Województwa Świętokrzyskiego...

Spis treści:

Działalność Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego	5
Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013	16
Miliony na ochronę zdrowia	19
W trosce o regionalną politykę społeczną	22
Uzdrowisko Busko – Zdrój w dobrych rękach	24
Infrastruktura komunikacyjna	26
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	31
Świętokrzyska wieś	33
Melioracja i ochrona przeciwpowodziowa	39
Informatyzacja województwa	40
Owocne działania Biura Innowacji	42
Miejsce, gdzie historia łączy się z przyszłością - Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne	45
Świętokrzyskie aktywnie współpracowało z zagranicą	46
Świętokrzyski boom turystyczny	49
Oferta szkół podąża za potrzebami rynku pracy	53
Działania Samorządu Województwa w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	56
Kultura fizyczna i sport	59
Współpraca z organizacjami kombatanckimi	61
Świętokrzyska prezydencja w Konwencie Marszałków Województw RP	64
Nagrody Samorządu Województwa i Marszałka Województwa Świętokrzyskiego	67

Szanowni Państwo,

Dobiegająca końca IV kadencja Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego jest wyjątkowa. W ciągu czterech lat nasz region przeżył niezwykłą metamorfozę. Możemy śmiało powiedzieć, że dobrze wykorzystaliśmy szanse oraz możliwości, które dano województwu świętokrzyskiemu. A potencjał oraz innowacyjne pomysły mieszkańców naszego regionu uczyniły nas liderami w wielu dziedzinach.

Skutecznie korzystaliśmy z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013. Wprowadziliśmy zasadę zrównoważonego rozwoju, według której każda gmina otrzymała dotacje na rozwój. W ramach programu zrealizowaliśmy m.in. przebudowę 414 kilometrów dróg, wsparliśmy 434 przedsiębiorstwa, powstało 1921 nowych miejsc pracy. Z RPOWŚ wybudowano 502 km sieci kanalizacji sanitarnej, ponad 487 km sieci wodociągowej, 500 km szlaków turystycznych i 9 oczyszczalni ścieków. Inwestowano w ochronę zdrowia, naukę i dziedzictwo kulturowe. Z udziałem środków z RPOWŚ, uczelnie wyższe w regionie wybudowały 32 budynki, a 18 szpitali i ośrodków zdrowia zostało wyposażonych w niezbędny sprzęt i aparaturę naukowo-badawczą.

Świętokrzyska infrastruktura drogowa zmieniła się nie do poznania. Powstało wiele ważnych inwestycji o znaczeniu ponadregionalnym, udało się zakończyć długo wyczekiwane zadania. Dzięki temu nasz region „otworzył” się na inne – Śląsk, Małopolskę czy Podkarpacie. Łącznie, w ciągu czterech lat, na inwestycje drogowe w województwie wydaliśmy prawie 900 mln złotych. Na tę kwotę składają się fundusze unijne, pochodzące przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego i Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, ale także środki z budżetu województwa świętokrzyskiego.

Mamy nowoczesną ochronę zdrowia, w ostatnich latach udało się zrealizować bardzo wiele inwestycji, jak choćby budowa nowej siedziby szpitalika dziecięcego.

Jednym z naszych priorytetów jest wspieranie rozwoju obszarów wiejskich, czyli podnoszenie jakości życia mieszkańców świętokrzyskich wsi. Z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Samorząd Województwa wyasygnował ponad 500 milionów złotych. W tym zakresie jesteśmy liderami w kraju. Efekty widać gołym okiem. Nasze małe ojczyzny wypiękniały, są nowoczesne i zadbane.

Ponieważ to ludzie stanowią największą wartość naszego województwa, duże kwoty inwestowaliśmy w rozwój i podnoszenie komfortu życia naszych mieszkańców. Z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zainwestowaliśmy ponad 317 mln euro poprzez otwieranie rynku pracy, promocję integracji społecznej, czy podnoszenie umiejętności zawodowych osób pracujących. Niezwykle ważne było wsparcie edukacji przedszkolnej. Dzięki niej gonimy średnią krajową; obecnie do przedszkoli uczęszcza niemal 70 % dzieci, podczas gdy jeszcze kilka lat temu było to tylko 40 %.

Zależy nam, aby mieszkańcy mieli dostęp do nowych technologii, przez które mogą ciągle się rozwijać. Z tego powodu realizujemy największy tego rodzaju projekt w Europie – „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”. Do końca 2015 roku ponad 90% mieszkańców województwa świętokrzyskiego będzie korzystało z szybkiego i konkurencyjnego cenowo Internetu.

To jedynie część pracy, którą wspólnie z mieszkańcami regionu wykonaliśmy na rzecz Ziemi Świętokrzyskiej. Efekty, które obserwujemy utwierdzają nas w przekonaniu, że praca dla wspólnego dobra nie tylko jest olbrzymim wyzwaniem, ale jest też wielkim honorem. Wspomniane efekty nas motywują i dają siłę do realizacji dalszych wyzwań.

Przed nami nowa perspektywa unijnego programowania na lata 2014 -2020. Otworzą się możliwości, wsparte większą kwotą, bo prawie 1,4 mld euro. Te pieniądze będą przełożone na nasze kolejne duże potrzeby. W najbliższych latach będziemy się skupiać na kreowaniu świętokrzyskiej gospodarki, jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów, będziemy wspierać przedsiębiorców i łączyć ich współpracę ze środowiskami naukowymi.

Wierzmy, że przy Państwa pomocy uda się te wszystkie plany zrealizować.

Tadeusz Kowalczyk

**Przewodniczący Sejmiku
Województwa Świętokrzyskiego**

Adam Jarubas

**Marszałek
Województwa Świętokrzyskiego**

Maria Adamczyk

Marek Bogusławski

Wojciech Borzęcki

Agnieszka Buras

Krzysztof Dziekan

Grzegorz Gałuszka

Mieczysław Gębski

Izidor Grabowski

Józef Grabowski

Lech Janiszewski

Adam Jarubas

Kazimierz Kotowski

Tadeusz Kowalczyk

Janusz Koza

Bogdan Latosiński

Marzena Marczevska

Sławomir Marczewski

Małgorzata Muzol

Ryszard Nosowicz

Marcin Ożóg

Stefan Podesek

Tomasz Ramus

Jolanta Rybczyk

Mieczysław Sas

Janusz Skibiński

Wiesław Stępień

Włodzimierz Stępień

Grigor Szaginan

Grzegorz Świercz

Piotr Żołądek

Działalność Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

Radni Województwa Świętokrzyskiego IV kadencji 2010-2014

Maria Adamczyk od 17.12.2010r.
Marek Bogusławski
Wojciech Borzęcki
Agnieszka Buras od 27.04.2011r.
Krzysztof Dziekan
Grzegorz Gałuszka od 5.12.2011r.
Mieczysław Gębski
Izydor Grabowski
Józef Grabowski
Lech Janiszewski
Adam Jarubas
Kazimierz Kotowski
Tadeusz Kowalczyk
Janusz Koza
Bogdan Latosiński od 5.12.2011r.
Marzena Marczeńska od 5.12.2011r.
Sławomir Marczeński
Małgorzata Muzoł
Ryszard Nosowicz
Marcin Ożóg
Stefan Podeseck
Tomasz Ramus od 17.12.2010r.
Jolanta Rybczyk
Mieczysław Sas
Janusz Skibiński od 29.10.2012r.
Wiesław Stępień od 22.01.2013r.
Włodzimierz Stępień
Grigor Szaginian
Grzegorz Świercz
Piotr Żołądek

Radni, których mandat wygaś w trakcie kadencji:

Marek Jońca do 2.12.2010r. – wybór na Burmistrza Miasta i Gminy Koprzywnica
Zdzisław Wrzałka do 2.12.2010r. – wybór na Starostę Kieleckiego
Stanisław Masternak do 2.12.2010r. – wybór na Starostę Sandomierskiego
Grzegorz Małkus do 23.03.2011r. – powierzenie funkcji Wiceprezydenta Miasta Skarżysko - Kamienna
Marek Gos do 14.11.2011r. – wybór na posła
Lucjan Pietrzczyk do 14.11.2011r. – wybór na posła
Krzysztof Słoń, do 14.11.2011r. – wybór na senatora
†Jarosław Przygodzki do 24.09.2012r. – śmierć
Jolanta Kręcka do 28.12.2012r. – powołanie na stanowisko dyrektora Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ

Przewodniczący i wiceprzewodniczący Sejmiku

Tadeusz Kowalczyk – Przewodniczący Sejmiku od 14.11.2011r.
Marcin Ożóg – Wiceprzewodniczący Sejmiku

Mieczysław Gębski – Wiceprzewodniczący Sejmiku od 29.10.2012r.

Józef Grabowski – Wiceprzewodniczący Sejmiku od 27.01.2014r.

Marek Gos – Przewodniczący Sejmiku do 7.11.2011r.

†Jarosław Przygodzki – Wiceprzewodniczący Sejmiku do 24.09.2012r.

Włodzimierz Stępień – Wiceprzewodniczący Sejmiku do 27.01.2014r.

Prezydium Sejmiku

Kluby radnych

W Sejmiku została zawieszona koalicja składająca z dwóch ugrupowań PSL-PO. Utworzone zostały następujące Kluby Radnych: „Polskiego Stronnictwa Ludowego” (obecnie 14 radnych, na początku kadencji 13 radnych), „Platformy Obywatelskiej” (na początku kadencji 6 radnych, obecnie 5 radnych), „Prawa i Sprawiedliwości” na początku kadencji 7 radnych, obecnie 6).

Działalność Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w IV kadencji 2010-2014

W omawianym okresie odbyło się XLIX sesji Sejmiku, w tym 4 wyjazdowe:

- V sesja – w Świętokrzyskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach,
- XXIV sesja – w Parku Etnograficznym w Tokarni,
- XXXII sesja – w Regionalnym Centrum Naukowo - Technologicznym w Podzamczu Chęcińskim,

Radni Województwa Świętokrzyskiego podczas obrad

- XLIII sesja – na Zamku Krzyżtopór w Ujeździe, gmina Iwaniska.

Kilka sesji Sejmiku zawierało elementy uroczyste związane z:

- wizytą przedstawicieli Regionu Komarom - Esztergom oraz Miasta Tata przebywających w Województwie Świętokrzyskim w ramach obchodów Dnia Przyjaźni Polsko - Węgierskiej,
- wizytą delegacji Winnickiej Rady Obwodowej,
- uczczeniem 150. rocznicy Powstania Styczniowego (sesja wspólna z Radą Miasta Kielc),
- wręczeniem odznaczeń „Pro Patria” przyznanych przez Kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych kombatantom i osobom represjonowanym, oraz osobom szczególnie zasłużonym w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa świętokrzyskiego,
- uczczeniem obchodów 55-lecia współpracy z Obwodem Winnickim,
- wizytą Ambasadora Finlandii i delegacji Regionu Centralnej Finlandii,
- otwarciem Zamku Krzyżtopór po renowacji realizowanej w ramach projektu: „Zamek Krzyżtopór markowym produktem turystycznym Województwa Świętokrzyskiego” (wspólnie z Radą Powiatu Opatowskiego i Radą Gminy Iwaniska).

Odbyły się również sesje tematyczne dotyczące:

- Wspólnej Polityki Rolnej UE po 2013 roku, z udziałem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marka Sawickiego,
 - ochrony środowiska i środowiskowych aspektów rolnictwa w województwie świętokrzyskim,
 - współpracy z przedsiębiorcami w zakresie rozwoju regionu.
- W IV kadencji Sejmik podjął ok. 880 uchwał, które dotyczyły m.in. następujących obszarów działalności:
- polityki regionalnej, funduszy strukturalnych - 21
 - mienia, geodezji, planowania przestrzennego - 27
 - budżetu województwa i finansów - 265
 - realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy - 11
 - promocji, edukacji, kultury, sportu i turystyki - 58
 - polityki społecznej i zdrowotnej - 133
 - rozwoju obszarów wiejskich, ochrony środowiska - 196
 - infrastruktury - 25
 - kontroli Komisji Rewizyjnej - 54
 - pozostałych spraw związanych z organizacją i działalnością Sejmiku – 90

Do najważniejszych dla województwa dokumentów o charakterze programowym i planistycznym uchwalonych przez Sejmik należą:

- Program rozwoju bazy sportowej na 2011, 2012, 2013, 2014 rok i lata następne,
- Program ochrony środowiska,
- Program ochrony powietrza,
- Plan gospodarki odpadami 2012-2018,
- Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi na 2012, 2013 i 2014 rok,

- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2011-2016,
- Program Przeciwdziałania Narkomanii 2011- 2016,
- Program Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego 2012-2020,
- Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej 2011- 2017
- Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego 2011-2015,
- Program Świętokrzyska Akademia Sportu,
- Program opieki nad zabytkami 2013-2016,
- Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie świętokrzyskim do roku 2020,
- Świętokrzyski Program Wspierania Edukacji Wybitnie Uzdolnionych Uczniów i Studentów,
- Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020,
- Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2013-2018,
- Strategia Badań i Innowacyjności 2014-2020+,
- Program Świętokrzyska Karta Rodziny 5+,
- Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2012 – 2017.

Sejmik podejmował również uchwały wynikające z realizacji ustawowych obowiązków i wychodził naprzeciw inicjatywom zgłaszanym przez jednostki samorządu lokalnego (gminy, powiaty) i wojewódzkie jednostki organizacyjne. Dla przykładu:

- corocznie dokonywał oceny sytuacji na rynku pracy województwa świętokrzyskiego i zobowiązywał Zarząd Województwa do podejmowania działań służących wzrostowi zatrudnienia, rozwojowi zasobów ludzkich, przeciwdziałaniu i łagodzeniu skutków bezrobocia w województwie oraz ustalał kryteria podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych zadań fakultatywnych,
- w dziedzinie ochrony zabytków określał zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, a następnie dokonywał podziału dotacji dla beneficjentów,
- wykonując zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych dokonywał podziału środków na dofinansowanie robót budowlanych w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej, zadania zlecał fundacjom i organizacjom pozarządowym,
- uwzględniając założenia strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego, zakładającej racjonalny rozwój i modernizację obiektów ochrony zdrowia oraz wyposażenie w nowoczesną aparaturę w celu poprawy jakości i dostępności świadczeń medycznych udzielał pomocy finansowej na realizację tych zadań.

Sejmik wspierał finansowo gminy i powiaty z terenu województwa

świętokrzyskiego w realizacji różnego rodzaju zadań z zakresu m.in.: porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej, zakupu aparatury medycznej, ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami, wyposażenia bloku żywieniowego w szkole, pokrycia kosztów dowozu uczniów do szkół, dofinansowania prowadzonej inwestycji, poprawy infrastruktury bibliotek, poradnictwa realizowanego w ramach „Telefonu zaufania dla osób w kryzysie”, zakupu autobusu służącego osobom niepełnosprawnym.

Sejmik, w trybie przewidzianym dla uchwał, przyjął 4 apele, 7 stanowisk i 4 oświadczenia. Stanowiska Sejmiku odnosiły się do następujących kwestii:

1. reorganizacji Sądów Rejonowych znajdujących się w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Kielcach,
2. zamiaru likwidacji Posterunków Policji w Województwie Świętokrzyskim,
3. przyspieszenia realizacji drogi ekspresowej S-7 na terenie województwa świętokrzyskiego i całej trasy jej przebiegu w Polsce,
4. obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
5. remontu/ rozbudowy dróg krajowych Nr 73, 74, 74, 9 oraz 42 przebiegających przez teren województwa Świętokrzyskiego,
6. przedłużenia działania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce,
7. realizacji zadania „Przebudowa drogi krajowej Nr 73 na odcinku od granicy miasta Kielce do Woli Morawickiej wraz z budową obwodnicy w Miejscowości Morawica i Wola Morawicka.

Sejmik podjął apele w sprawie:

1. sytuacji wyrobiska posiarkowego „Piaseczno” oraz przyszłości terenów sąsiadujących ze zbiornikiem po zakończeniu jego rekultywacji,
2. uczczenia obchodów 150. Rocznicy urodzin Stefana Żeromskiego,
3. uczczenia pamięci Wincentego Witosa w 140. Rocznice jego urodzin,
4. 100. Rocznicy Czynu Niepodległościowego Polaków podczas I wojny światowej.

Oświadczenia Sejmiku odnosiły się do:

1. postulowanej zmiany granic właściwości Sadu Okręgowego w Kielcach,
2. ograniczenia uprawnień organizacji ekologicznych, wynikających z Ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
3. koniecznych działań zmierzających do ułatwienia realizacji inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na terenach międzywala, objętych siecią Natura 2000,
4. 70. Rocznicy Zbrodni Wołyńskiej.

Komisje Sejmiku

Komisja Strategii Rozwoju, Promocji i Współpracy z Zagranicą

Komisja Strategii Rozwoju, Promocji i Współpracy z Zagranicą

1. **Grzegorz Gałuszka - Przewodniczący**
2. **Mieczysław Gębski - Zastępca przewodniczącego**
3. Lech Janiszewski
4. Janusz Koza
5. Ryszard Nosowicz
6. Marcin Ożóg
7. Mieczysław Sas
8. Włodzimierz Stępień
9. Piotr Żołądek
10. Tadeusz Kowalczyk – Przewodniczący do grudnia 2011r.

Komisja odbyła 45 posiedzeń, w tym 12 wspólnych z innymi Komisjami. Efektem obrad było przyjęcie ok. 100 opinii, 4 stanowisk i 3 wniosków. Zainteresowaniem Komisji objęte były sprawy związane z realizacją przez samorząd województwa zadań w dziedzinie:

- strategii i polityki rozwoju województwa,
- tworzenia warunków dla powstawania i działania nowych podmiotów gospodarczych, utrzymania i rozbudowy infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim, przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- zagospodarowania przestrzennego,
- rozwoju turystyki, promocji walorów i możliwości rozwojowych województwa,
- współpracy zagranicznej województwa.
- Komisja rozpatrywała informacje oraz projekty uchwał w zakresie spraw:
- realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Programów Operacyjnych: Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej, czy Regionalnego Programu Operacyjnego,
- związanych z infrastrukturą drogową i techniczną,
- promocji turystycznej, w tym działalności Regionalnej Organizacji Turystycznej,
- priorytetów współpracy zagranicznej województwa,
- społeczeństwa informacyjnego, w tym realizacji priorytetowych dla województwa programów takich jak np.: „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, „e-świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego”, „e-świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST”,

- sytuacji na świętokrzyskim rynku pracy,
- kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych zadań fakultatywnych,
- gospodarowania mieniem,
- udzielenia pomocy finansowej na rzecz gmin i powiatów z terenu województwa.
- Komisja opiniowała strategiczne dla województwa dokumenty takie jak:
- projekt uchwały w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012 – 2020,
- aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020r.,
- przyjęcie Strategii Badań i Innowacyjności,
- zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.

Ponadto Komisja przyjęła 4 stanowiska, dotyczące głównie oczekiwań odnośnie dróg na terenie naszego województwa, a dotyczyły one: drogi ekspresowej S-7, remontu/rozbudowy drogi krajowej Nr 73, remontu/rozbudowy dróg krajowych Nr 74, 9 i 42 oraz przebudowy drogi wojewódzkiej nr 768. W tych sprawach Komisja występowała z inicjatywą uchwałodawczą.

Komisja zgłosiła również 3 wnioski:

1. Podjęty wspólnie z Komisją Budżetu i Finansów ws. spowodowania renegotjacji porozumień/umów wiążących „Lotnisko Kielce Sp. z o. o. oraz Aeroklub Kielecki.
2. Dotyczący wsparcia ze środków Budżetu Województwa działań mających na celu przygotowanie Biura Regionalnego Województwa Świętokrzyskiego w Brukseli do przewodnictwa w Domu Polski Wschodniej.
3. Odnoszący się do przygotowania stanowiska w sprawie rozbudowy drogi nr 73 na odcinku od granicy Miasta Kielce do Woli Morawickiej wraz z budową obwodnicy miejscowości Morawica i Wola Morawicka.

Komisja Budżetu i Finansów

Komisja Budżetu i Finansów

1. **Ryszard Nosowicz - Przewodniczący**
2. **Wojciech Borzęcki - Zastępca Przewodniczącego**
(Przewodniczący do grudnia 2011 r.)
3. Marek Bogusławski
4. Izidor Grabowski
5. Józef Grabowski
6. Janusz Koza

7. Agnieszka Buras
8. Bogdan Latosiński
9. Kazimierz Kotowski

Grzegorz Małkus - do marca 2011 r.

Krzysztof Słoń - do grudnia 2011 r.

Jolanta Kręcka - do grudnia 2012 r.

Komisja odbyła 53 posiedzenia, w tym 3 wyjazdowe:

- dwukrotnie w siedzibie Regionalnego Centrum Naukowo – Technologicznego w Podzamczu, gdzie zapoznała się ze stanem zaawansowania projektu Biobank Świętokrzyski oraz dokonywała wizytacji inwestycji,
- w Uzdrowisku „Busko - Zdrój”, gdzie członkowie Komisji uczestniczyli w debacie dotyczącej komunalizacji tej placówki.

Efektom obrad Komisji było przyjęcie 340 opinii i 1 wniosku.

Znaczna większość opinii dotyczyła:

- zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej,
- budżetu województwa i zmian w trakcie jego wykonywania,
- gospodarowania mieniem wojewódzkim,
- udzielania pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego,
- zasad i form przygotowywania sprawozdań z wykonania budżetu,

Czterokrotnie Komisja występowała z inicjatywą uchwałodawczą. Przygotowane przez Komisję projekty stanowisk Sejmiku dotyczyły:

- podjęcia koniecznych działań zmierzających do ułatwienia realizacji inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na terenach międzywala, objętych siecią Natura 2000,
- ograniczenia uprawnień organizacji ekologicznych, wynikających z Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- poparcia obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, który zakładał zwiększenie udziałów samorządów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz przywrócenie zasady rekompensowania ubytków w dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego, będących skutkiem zmian w ustawach.
- planowanego ograniczenia deficytu samorządu terytorialnego.

Najważniejszym zadaniem Komisji było roczne przygotowanie opinii w sprawie projektu budżetu województwa. Efektem szczegółowej analizy w zakresie struktury dochodów i kierunków wydatków były każdorazowo opinie pozytywne. W latach 2012-2014 Komisja akceptowała, proponowaną przez Zarząd Województwa, konstrukcję budżetu, przewidującą deficyt budżetowy, który wynikał z planowanych znaczących wydatków na wkład własny do projektów finansowanych z udziałem UE i był pokrywany środkami zewnętrznymi w postaci kredytu i wolnych środków.

Ponadto Komisja, realizując zapisy półrocznych planów pracy:

- kilkakrotnie analizowała kondycję spółek kapitałowych

- z udziałem samorządu województwa, cyklicznie rozpatrywała informacje obrazujące sytuację finansową wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, działających w obszarze gospodarki wodnej, ochrony zdrowia, kultury oraz nauki i oświaty, a także zapoznawała się ze stanem zaawansowania inwestycji drogowych, finansowanych z budżetu województwa,
- okresowo przyjmowała informacje o stopniu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013.

Komisja Edukacji, Kultury i Sportu

Komisja Edukacji, Kultury i Sportu

1. **Marzena Marczevska – Przewodnicząca**
2. **Izydor Grabowski – Zastępca Przewodniczącego**
3. Maria Adamczyk
4. Krzysztof Dziekan
5. Sławomir Marczewski
6. Małgorzata Muzoł
7. Stefan Podeseke
8. Janusz Skibiński
9. Grzegorz Świercz

Lucjan Pietrzczyk - do grudnia 2011 r. (przewodniczący)
Tomasz Ramus - do grudnia 2012 r.

Komisja odbyła 47 posiedzeń, w tym 5 wyjazdowych w:

- Wiślicy, gdzie członkowie Komisji obejrżeli stan obiektów zabytkowych a następnie udali się do Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie i zapoznali się z prowadzoną działalnością merytoryczną, edukacyjną i promocyjną instytucji,
- Sandomierzu (trzykrotnie), gdzie:
 - zapoznana się z działalnością i problemami Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych oraz Muzeum Okręgowego,
 - uczestniczyła w szerokiej debacie z udziałem rektorów i kadry naukowej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Wyższej Szkoły Humanistyczno – Przyrodniczej, przedstawicieli władz samorządowych województwa, powiatu i miasta oraz słuchaczy i nauczycieli, na temat możliwości połączenia sandomierskich szkół.

- wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego uczestniczyła w konferencji skierowanej do młodzieży sandomierskich szkół ponadgimnazjalnych na temat przeciwdziałania narkomanii w województwie świętokrzyskim.

- Umianowicach, gdzie wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego oraz przedstawicielami władz gmin, powiatów i samorządu województwa (udziałowcami spółki) obradowała na temat obecnej sytuacji Świętokrzyskiej Kolejki Dojazdowej „Ciuchcia Expres Ponidzie”.

Ponadto w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach odbyło się wspólne posiedzenie z Komisjami Edukacji i Sportu oraz Kultury, Turystyki i Promocji Miasta z Rady Miasta Kielce, podczas którego omówione zostały kierunki współpracy wynikające z realizacji zadań w dziedzinie edukacji, kultury i sportu, przez Samorząd Województwa i Miasto Kielce.

Komisja odwiedziła również Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Kielcach, gdzie zapoznała się z merytoryczną i gospodarczą działalnością jednostki oraz zwiedziła siedzibę główną biblioteki.

Szczególnym zainteresowaniem Komisji objęte były sprawy związane z realizacją przez samorząd województwa zadań w dziedzinach: edukacji, oświaty, kultury, ochrony i opieki nad zabytkami oraz kultury fizycznej i sportu.

Efektom posiedzeń Komisji było przyjęcie 80 opinii, 2 stanowisk i 3 wniosków.

Znaczna większość opinii dotyczyła dokumentów o charakterze programowym oraz projektów uchwał z zakresu:

- wspierania rozwoju edukacji,
- tworzenia, przekształcania, bądź wygaszania działalności wojewódzkich instytucji oświatowych,
- inicjatyw służących upowszechnieniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego,
- tworzenia warunków dla uczestnictwa dzieci i młodzieży z mniejszych ośrodków w systemie rywalizacji sportowej,
- przyznawania stypendiów i nagród za szczególne osiągnięcia sportowe,
- planowania i finansowania rozwoju bazy sportowej,
- ochrony zabytków oraz zasad dokonywania podziału dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane, a następnie podziału środków na ten cel,
- pomocy finansowej dla gmin i powiatów na realizację wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym.

Komisja cyklicznie analizowała również informacje Zarządu Województwa m.in. na temat sytuacji finansowej wojewódzkich instytucji kultury i realizowanych przez nie statutowych zadań oraz prowadzonych inwestycji.

Komisja wypracowała stanowiska w sprawie:

- perspektywy finansowej wojewódzkich samorządowych instytucji kultury na 2014 rok, w którym zwróciła się o zapewnienie środków finansowych na wkład do realizowanych projektów oraz uwzględnienie działalności kulturalnej w typach przedsięwzięć, które mogą być realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 finansowanych zarówno z środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

- sytuacji Świętokrzyskiej Kolejki Dojazdowej „Ciuchcia Expres Ponidzie Sp. z oo.”, w którym zwróciła się z prośbą o wypracowanie skutecznego rozwiązania, które wspomogłoby działalność Kolejki i zapewniłoby tej instytucji odpowiednie warunki rozwoju.

Wystąpiła również z wnioskami o:

- wielokierunkowe podjęcie działań w celu powstrzymania postępującego procesu niszczenia i degradacji zabytków w Wiślicy,
- rozważenie możliwości dofinansowania najpilniejszych potrzeb Biblioteki Pedagogicznej w Kielcach.

Ponadto Komisja, śledząc plany organizacji obchodów ważnych rocznic historycznych, była współinicjatorem listu intencyjnego w sprawie podjęcia działań zmierzających do realizacji na terenie województwa „Świętokrzyskiego Programu Edukacji Patriotycznej – Młodzież Pamięta” oraz współautorem apelu w sprawie uczczenia 150. rocznicy urodzin Stefana Żeromskiego, a także apelu w 100. rocznicę Czynu Niepodległościowego Polaków podczas I wojny światowej.

Komisja, odnosząc się z dużym poparciem dla wszelkich inicjatyw kreujących lokalny patriotyzm, udzieliła poparcia dla wniosku Przewodniczącej o propagowanie idei organizowania imprez edukacyjno-artystycznych „Małe Ojczyzny” w Górach Świętokrzyskich.

Członkowie Komisji uczestniczyli w pracach gremiów:

- Komisji Konkursowej rozpatrującej nabór wniosków na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- Komisji ds. wyłonienia laureatów nagrody „Talenty świętokrzyskie”,
- Konwentu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sandomierzu,
- Rady Muzealnej w Muzeum Okręgowym w Sandomierzu,
- Rady Muzealnej w Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie,
- Rady Muzeum przy Muzeum Narodowym w Kielcach.

Komisja Zdrowia, Polityki Społecznej i Spraw Rodziny

Komisja Zdrowia, Polityki Społecznej i Spraw Rodziny

1. **Jolanta Rybczyk - Przewodnicząca**
2. **Sławomir Marczewski - Zastępca Przewodniczącego**
3. Maria Adamczyk
4. Marek Bogusławski
5. Józef Grabowski
6. Stefan Podsek
7. Wiesław Stępień
8. Grigor Szaginian
9. Grzegorz Gałuszka

Jolanta Kręcka – przewodnicząca do 12 grudnia 2012 r.

Komisja odbyła łącznie 47 posiedzeń, w tym 2 wyjazdowe, które odbyły się:

- w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Św. Rafała w Czerwonej Górze, które było poświęcone zapoznaniu się z wynikami dwóch audytów, przeprowadzonych w tej placówce i w Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym im. Władysława Buszkowskiego w Kielcach oraz rozważeniu koncepcji restrukturyzacji szpitali,
- wspólnie z Komisją Strategii Rozwoju, Promocji i Współpracy z Zagranicą, Komisją Budżetu i Finansów w Uzdrowisku Busko - Zdrój.

Obszar zainteresowania Komisji był związany z realizacją przez samorząd województwa zadań w dziedzinie:

- promocji i ochrony zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego,
- polityki społecznej,
- polityki prorodzinnej i spraw rodziny.

W szczególności, Komisja rozpatrywała informacje oraz dokumenty o charakterze programowym i projekty uchwał w zakresie:

- oceny stanu zdrowia i zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców województwa,
- ochrony zdrowia psychicznego,
- zwalczania narkomanii i innych uzależnień,
- dostępności do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,
- stacjonarnej i całodobowej działalności podmiotów leczniczych,
- zatrudnienia lekarzy, lekarzy dentyków oraz pielęgniarek i położnych,
- zamierzeń dotyczących funkcjonowania szpitali oraz kierunków ich przekształcenia, likwidacji bądź rozszerzenia prowadzonej przez nie działalności,
- współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi i profilaktyki zdrowotnej,
- stanu bezpieczeństwa sanitarnego w województwie,
- oceny potrzeb w obszarze pomocy społecznej,
- strategii oraz programu polityki społecznej,
- wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu,
- działań na rzecz promocji oraz upowszechniania i rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej,
- określenia zadań finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz podziału przeznaczonych na ten cel kwot,
- realizacji projektu systemowego kształcenia kadr pomocy

- i integracji społecznej,
- wsparcia i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wdrożenia programu „Świętokrzyska Karta Rodziny na 5+”,
- koordynacji systemów zabezpieczenia świadczeń dla rodzin osób przebywających za granicą.

Ponadto w związku z ustawowym obowiązkiem pokrywania przez organy prowadzące ujemnych wyników finansowych szpitali, Komisja wnikliwie analizowała sprawozdania z wykonania planów finansowych przez podmioty lecznicze podległe samorządowi województwa, jak również inicjowała posiedzenia z udziałem dyrektorów Świętokrzyskiego Oddziału NFZ w Kielcach i wojewódzkich zakładów opieki zdrowotnej na temat kontraktowania świadczeń zdrowotnych i podziału środków w województwie świętokrzyskim.

Komisja przyjęła 145 opinii oraz wypracowała 3 stanowiska, które odnosiły się do:

- projektu Regionalnego Programu Rozwoju Zakładów Opieki Zdrowotnej Województwa Świętokrzyskiego do 2015r., w którym wskazała na potrzebę współdziałania organów założycielskich podmiotów leczniczych, dyrektorów szpitali, Wojewody Świętokrzyskiego i Świętokrzyskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach, w celu uzgodnienia kierunków rozwoju opieki zdrowotnej i rozstrzygnięcia roli wiodącej szpitali w określonych dziedzinach dla danego obszaru,
- w sprawie trudnej sytuacji finansowej szpitali wynikającej ze znacznego wzrostu kosztów ich funkcjonowania (dwukrotnie).

Komisja wystąpiła z „Listem otwartym w sprawie zapewnienia opieki nad osobami nietrzeźwymi”, który został przesłany do organów władzy i administracji oraz samorządów terytorialnych”.

Członkowie Komisji reprezentowali Sejmik w Radzie Pożytku Publicznego oraz zespołach konsultacyjnych, pracujących nad dokumentami strategicznymi, które były powoływane w ramach zadań realizowanych przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej i Departament Ochrony Zdrowia.

Komisja Rolnictwa, Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska

Komisja Rolnictwa, Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska

1. **Wojciech Borzęcki - przewodniczący**
2. **Mieczysław Sas - zastępca przewodniczącego**

3. **Mieczysław Gębski**
4. **Lech Janiszewski**
5. **Wiesław Stępień**
6. **Tadeusz Kowalczyk**
7. **Bogdan Latosiński**
8. **Grigor Szaginian**
9. **Tomasz Ramus do grudnia 2011 r. i od lutego 2013 r. do nadal**

Marek Gos – przewodniczący i członek Komisji do listopada 2011 r.

Kazimierz Kotowski do lutego 2013 r.

†Jarosław Przygodzki do września 2012 r.

Komisja odbyła 51 posiedzeń, w tym 5 wyjazdowych:

- w Sandomierzu, gdzie radni debatowali wspólnie z przedstawicielami lokalnych samorządów nad aktualną sytuacją wyrobiska posiarkowego „Piaseczno” w gminie Łonów oraz przyszłością terenów sąsiadujących ze zbiornikiem po zakończeniu jego rekultywacji. W przygotowanym, z inicjatywy Komisji, apelu, skierowanym do Ministrów: Finansów, Skarbu Państwa, Gospodarki, Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ochrony Środowiska, wskazano na potrzebę pilnego zakończenia procesu rekultywacji wyrobiska oraz ujęcia w Programie „Górna Wisła” koncepcji tworzenia ochronnego systemu odwadniającego dla terenów sąsiadujących, wraz z zabezpieczeniem odpowiednich środków finansowych na jego realizację i późniejsze funkcjonowanie,
- Świętokrzyskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach oraz Mazowieckim Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt – Zakładzie w Brześciu,
- Zespole Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajo-
brazowych,
- Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Słupi Jędrzejowskiej.

Komisja wizytowała również inwestycje zrealizowane w zakresie usuwania skutków powodzi, oraz oceniała stan magazynu przeciwpowodziowego w Kępie Chwałowskiej.

Efektom prac Komisji było przyjęcie 203 opinii, 8 stanowisk oraz przygotowanie 2 inicjatyw uchwałodawczych:

- w sprawie sytuacji na rynku owoców w województwie świętokrzyskim,
- w sprawie poparcia starań o dostosowanie projektu PROW 2014-2020 do faktycznych potrzeb rozwoju obszarów wiejskich.

Członkowie Komisji aktywnie uczestniczyli we wspólnych obradach komisji ds. rolnictwa pięciu sejmików wojewódzkich: Małopolskiego, Lubelskiego, Podkarpackiego, Śląskiego oraz Świętokrzyskiego, poświęconych możliwości regionalizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kolejnej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020. Uczestnicy spotkań postanowili, że ich działania zostaną określone jako „Inicjatywa na rzecz utworzenia wyodrębnionego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 – PROW Makroregionu Polski Południowo Wschodniej”. W ramach propozycji postulowali m.in. o:

- stworzenie systemu wsparcia dla gospodarstw o tzw. rozdrobnionej strukturze agrarnej i obszarów wiejskich demograficznie najbardziej zaludnionych w UE, a także stworzenie możliwości zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich

- i wyrównanie poziomu życia rodzin rolniczych w stosunku do innych grup społecznych,
- uzupełnienie PROW 2014-2020 o zapisy pozwalające na szeroki dostęp niewielkich gospodarstw rolnych i tym samym stworzenie pomostu między proponowanymi gospodarstwami ryczałtowymi a gospodarstwami produkcyjnymi – towarowymi, co w praktyce przyczyni się do poprawy dochodowości rodzin gospodarujących na niewielkich arealach i o niskich dochodach.
- przygotowanie i włączenie do regionalnego PROW specjalnego katalogu działań, z których mógłby korzystać gospodarstwa w obszarze kulturowym, produkcyjnym, demograficznym, środowiskowym i innowacyjnym.

Wiele uwagi Komisja poświęciła zagadnieniom istotnym z punktu widzenia rozwoju obszarów wiejskich m.in.: organizacji grup producenckich na terenie województwa, postępowi biologicznemu w produkcji roślinnej i zwierzęcej a także perspektywom rozwoju odnawialnych źródeł energii pochodzenia rolniczego. Wystąpiła też z inicjatywą współpracy z organizacjami i instytucjami otoczenia rolnictwa nad identyfikacją kluczowych problemów świętokrzyskiej wsi i producentów rolnych.

Członkowie Komisji uczestniczyli w przygotowaniu sesji Sejmiku dotyczącej problemów ochrony środowiska i środowiskowych aspektów rolnictwa w województwie świętokrzyskim.

W obszarze zainteresowania Komisji znajdowały się ponadto zagadnienia związane z:

- aktualizacją programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego,
- wdrażaniem programów realizowanych przez Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego – Biuro PROW (PROW 2007-2013, PO RYBY 2007-2013),
- działalnością Świętokrzyskiego Zarządu Melioracji Urządzeń Wodnych w Kielcach na 2013r. i największymi inwestycjami planowanymi do realizacji w ramach „Programu ochrony przed powodziami w obszarze górnej Wisły”,
- stanem sanitarno – weterynaryjnym województwa świętokrzyskiego,
- funkcjonowaniem inspekcji i agencji szczebla wojewódzkiego, działając w otoczeniu rolnictwa.

Komisja Samorządu Terytorialnego

Komisja Samorządu Terytorialnego

1. **Tomasz Ramus – Przewodniczący**
2. **Małgorzata Muzoł – Zastępca przewodniczącego**
3. **Wojciech Borzęcki**

4. **Kazimierz Kotowski**
5. **Agnieszka Buras**
6. **Marcin Ożóg**
7. **Marzena Marczevska**
8. **Włodzimierz Stępień**
9. **Janusz Skibiński**

Krzysztof Słoń – Przewodniczący do listopada. 2011 r.

Grzegorz Małkus do marca 2011 r.

Lucjan Pietrzych do marca 2011 r.

†Jarosław Przygodzki do marca 2012 r.

Komisja odbyła 41 posiedzeń, w tym 14 wspólnych z innymi Komisjami Sejmiku, wśród których były trzy wyjazdowe:

- w Sandomierzu, gdzie wspólnie z Komisją Edukacji, Kultury i Sportu uczestniczyła w konferencji, skierowanej do młodzieży sandomierskich szkół ponadgimnazjalnych na temat przeciwdziałania narkomanii w województwie świętokrzyskim,
- w Kapkaczach – gdzie zapoznała się z modelowo prowadzonym gospodarstwem agroturystycznym,
- w Umianowicach, gdzie wspólnie z Komisją Edukacji, Kultury i Sportu oraz przedstawicielami władz gmin, powiatów i samorządu województwa (udziałowcami spółki) obradowała na temat obecnej sytuacji Świętokrzyskiej Kolejki Dojazdowej „Ciuchcia Expres Ponidzie”.

Efektom posiedzeń Komisji było przyjęcie 32 opinii do projektów uchwał Sejmiku oraz szereg inicjatyw, skutkujących podjęciem odpowiednich stanowisk przez Sejmik. Komisja dwukrotnie podejmowała inicjatywę uchwałodawczą

Obszar zainteresowań Komisji związany był z realizacją przez samorząd województwa zadań w dziedzinie:

- bezpieczeństwa publicznego, porządku i ładu na terenie województwa,
- transportu publicznego (drogowego, kolejowego, lotniczego),
- ruchu turystycznego i gospodarczego regionu,
- planów zagospodarowania przestrzennego, bezpieczeństwa energetycznego i alternatywnych źródeł energii,
- współpracy zagranicznej z innymi samorządami Unii Europejskiej,
- zapobiegania i łagodzenia skutków klęsk żywiołowych,
- polityki rozwoju województwa,
- przeciwdziałaniu bezrobociu oraz aktywizacją lokalnego rynku pracy.

Komisja rozpatrywała informacje oraz projekty uchwał w zakresie:

- zabezpieczenia przeciwpowodziowego i zapobiegania klęskom żywiołowym,
- ochrony przeciwpożarowej i funkcjonowaniu krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego KRRG oraz działalność OSP na terenie województwa świętokrzyskiego,
- stanu bezpieczeństwa na terenie województwa świętokrzyskiego,
- przedsięwzięć służących budowie społeczeństwa informacyjnego,
- stanu infrastruktury drogowej i kolejowej,

- zarządzania kryzysowego w samorządach,
- poziomu i struktury bezrobocia w województwie świętokrzyskim,
- przestrzegania przepisów prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w województwie świętokrzyskim,
- współpracy zagranicznej województwa świętokrzyskiego z innymi samorządami w Unii Europejskiej,
- ochrony interesów i praw konsumentów oraz interesów gospodarczych państwa,
- aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku.
- ustanowienia Herbu Województwa Świętokrzyskiego,
- ustanowienia i ustalenia zasad używania sztandaru Województwa Świętokrzyskiego,
- ustanowienia i ustalenia zasad używania i stosowania flagi oraz insygniów Województwa Świętokrzyskiego,
- ustanowienia Odznaki Honorowej Województwa Świętokrzyskiego, ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania, a także sposobu noszenia.

Komisja była również inicjatorem podjęcia przez Sejmik stanowisk wyrażających protest wobec reorganizacji sądów rejonowych i likwidacji posterunków policji.

Komisja odbywała także coroczne wspólne posiedzenia ze starostami, burmistrzami, wójtami w celu wypracowania stanowiska odnośnie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Komisja Rewizyjna

Komisja Rewizyjna

1. **Grigor Szaginian - Przewodniczący**
2. **Jolanta Rybczyk - Zastępca Przewodniczącego**
3. Krzysztof Dziekan
4. Małgorzata Muzoł
5. Ryszard Nosowicz
6. Agnieszka Buras
7. Wiesław Stępień

Mieczysław Gębski do listopada 2012 r.
Józef Grabowski – Zastępca Przewodniczącego
do stycznia 2014 r.

Komisja Rewizyjna, stosownie do delegacji wynikającej ze Statutu Województwa oraz zgodnie z przyjętym harmonogramem na lata 2010-2014 przeprowadziła 47 kontroli, dotyczących działalności Zarządu Województwa i wojewódzkich jednostek

organizacyjnych. Protokoły kontroli przygotowane przez dwuosobowe zespoły kontrolne, po akceptacji Komisji in pleno, przedkładały Sejmikowi do zatwierdzenia.

Zakres kontroli obejmował:

- działalność statutową,
- gospodarkę finansową i prawidłowość gospodarowania mieniem,
- efektywność merytoryczną i finansową realizacji zadań bieżących oraz przebieg prac inwestycyjnych i remontowych,
- wykonanie uchwał Sejmiku i Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, jak również realizację wniosków zawartych w interpelacjach radnych.

Komisja nie stwierdziła naruszeń w zakresie działań statutowych poszczególnych jednostek ani nieuzasadnionych opóźnień w przebiegu prowadzonych inwestycji. Badane aspekty realizacji uchwał Sejmiku i Zarządu oraz interpelacji radnych nie budziły zastrzeżeń i wskazywały na prawidłowe działanie kontrolowanych podmiotów.

Po analizie sprawozdań obrazujących gospodarkę finansową oraz informacji o stanie mienia województwa, Komisja pozytywnie opiniowała wykonanie budżetu Województwa w kolejnych latach oraz występowała z wnioskami do Sejmiku w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa z tego tytułu. Zgodnie z dyspozycją Przewodniczącego Sejmiku, Komisja przeprowadziła 8 postępowań wyjaśniających, dotyczących skarg adresowanych do Sejmiku Województwa. W każdym z ww. przypadków wyniki postępowania wskazywały na bezzasadność sformułowanych w skargach zarzutów bądź brak właściwości Sejmiku do ich rozpatrzenia.

Łącznie Komisja odbyła 32 posiedzenia, podczas których przyjęła 68 uchwał.

Realizacja interpelacji Radnych Województwa Świętokrzyskiego

W okresie kadencji 2010 - 2014 radni na sesjach Sejmiku oraz w okresie między sesjami zgłosili ok. 175 interpelacji, z czego 140 dotyczyło kompetencji Samorządu Województwa, a pozostałe 35 przekazano według właściwości innym organom.

Adresatami właściwymi do rozpatrzenia interpelacji byli:

- Przewodniczący Sejmiku - 3
- Marszałek Województwa Świętokrzyskiego - 172

Interpelacje dotyczyły głównie dziedzin mających istotne znaczenie dla społeczności województwa, takich jak poprawa stanu dróg wojewódzkich, rozwój rolnictwa i zapewnienie zbytu produktów rolnych, poprawa funkcjonowania opieki zdrowotnej oraz finansowanie zadań inwestycyjnych ze środków unijnych w ramach programów operacyjnych. Rozwiązanie niektórych problemów, podnoszonych przez radnych w interpelacjach wymagało, obok przedsięwzięć Zarządu oraz możliwości finansowych budżetu województwa, także decyzji ustawowych Parlamentu i Rządu. Realizację szeregu interpelacji, dotyczących głównie zadań o charakterze inwestycyjnym, trudno obecnie oceniać, gdyż stanowi ona proces długofalowy. Poprzez interpelacje radni mieli możliwość przekazywania organom samorządu

problemów, szczególnie ważnych dla wyborców. Zgodnie ze Statutem Województwa, na zgłoszone interpelacje udzielano radnym szczegółowych wyjaśnień. Pozytywnie zostało załatwionych wiele spraw dotyczących prac remontowych na drogach wojewódzkich, dofinansowania inicjatyw organizowanych przez samorządy lokalne i stowarzyszenia oraz usprawnienia działalności administracji wojewódzkiej. Zarząd Województwa, realizując uchwałę Sejmiku, corocznie przedkładał radnym zbiorczą informację o sposobie realizacji spraw podnoszonych w interpelacjach, która była przedmiotem obrad Komisji Rewizyjnej Sejmiku.

Wizyta w Brukseli

W dniach 10-14 września 2012r. grupa 18 radnych Województwa Świętokrzyskiego przebywała w Brukseli w ramach wizyty studyjnej. Samorządowcy zapoznawali się ze stanem prac nad nowymi ramami finansowymi UE na lata 2014-2020, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w założeniach Polityki Spójności. Delegacji przewodniczył Tadeusz Kowalczyk, przewodniczący Sejmiku.

Radni uczestniczyli w spotkaniach z Januszem Lewandowskim, Komisarzem ds. Budżetu i Programowania Finansowego, Czesławem Siekierskim – Posłem do Parlamentu Europejskiego, a także pracownikami Komisji Europejskiej oraz Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli.

Podczas pobytu w Brukseli radni Sejmiku spotkali się z Krzysztofem Kasprzykiem, Radcą Wydziału Polityki Regionalnej i Spójności w Stałym Przedstawicielstwie Rzeczypospolitej Polskiej przy UE w Brukseli, który przedstawił polski dorobek w zakresie przygotowywania i uzgadniania projektów rozporządzeń UE. Podkreślił również, że Polska jest postrzegana przez instytucje UE jako kraj celowo i oszczędnie gospodarujący środkami europejskimi, potrafiący szybko adaptować się do zmian zasad ich przyznawania.

Następnym punktem wizyty w Brukseli było spotkanie z Władysławem Piskorzem – Szefem Wydziału Rozwoju Miejskiego

i Spójności Terytorialnej w Departamencie Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej, który przedstawił propozycje Komisji dotyczące alokacji środków na lata 2014-2020. Radni Sejmiku postulowali o większe wsparcie dla przemysłu generującego wzrost PKB oraz dyskutowali o oczekiwanej roli uczelni na rynku innowacji i szkoleń. Podnieśli również problem niskiej efektywności tzw. projektów miękkich.

Kolejnym etapem wizyty było spotkanie z Czesławem Siekierskim – Posłem do Parlamentu Europejskiego, które zdominowały zagadnienia związane z planowanymi zmianami Wspólnej Polityki Rolnej. Podejmowano również tematy wyrównywania wysokości dopłat bezpośrednich, zwiększenia wsparcia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, small businessu, lokalnego przetwórstwa, przedsiębiorczości rolniczej oraz przyszłości szkolnictwa rolniczego. Przedstawiciele władz województwa wręczyli europarlamentarzyście Stanowisko Komisji ds. Rolnictwa Sejmików pięciu województw Polski Południowo – Wschodniej, zawierające postulaty dot. kształtu przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej oraz regionalizacji programów rozwoju obszarów wiejskich.

Najważniejszym punktem wizyty w Brukseli było spotkanie z Januszem Lewandowskim, Komisarzem ds. Budżetu i Programowania Finansowego UE, poświęcone finansom Unii Europejskiej na lata 2014-2020, w kontekście realizacji celów strategii „Europa 2020” oraz nowych zasad tworzenia i korzystania z budżetu UE. Komisarz nawiązał do kończącej się perspektywy finansowej, którą uznał za bardzo korzystną dla Polski. Podkreślił, że wysoki poziom wsparcia regionalnego w latach 2007 – 2013, w opinii Komisji Europejskiej, został właściwie wykorzystany i pozwolił zmniejszyć dysproporcje w rozwoju polskich regionów.

Pobyt radnych w Brukseli zakończono w Domu Polski Wschodniej, gdzie przewodniczący Sejmiku Tadeusz Kowalczyk podziękował organizatorom za stworzenie możliwości udziału w niezwykle ciekawych spotkaniach z osobami zaangażowanymi w negocjacje ram finansowych i strategicznych nowego okresu programowania. Wizyta dała możliwość do poruszenia przez radnych wielu kwestii istotnych dla rozwoju wojewódz-

Delegacja Radnych Sejmiku w Parlamencie Europejskim

stwa świętokrzyskiego oraz przedstawienia obaw i oczekiwań związanych ze zmianami w dotychczasowej polityce UE.

Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP w Sandomierzu

W dniach 28-30 maja 2014 r. w Sandomierzu odbyło się posiedzenie Konwentu Przewodniczących Sejmików Województw RP z udziałem dyrektorów biur i kancelarii sejmików województw.

Gospodarzem Konwentu był Przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego **Tadeusz Kowalczyk**, natomiast obrady prowadził przewodniczący Konwentu Przewodniczących Sejmików Województw RP **Kazimierz Barczyk** - przewodniczący Sejmiku Małopolskiego.

W pierwszym dniu spotkania, mec. Ewa Kokowska, Koordynator Zespołu Radców Prawnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego omówiła zadania, jakie stoją przed Przewodniczącymi Sejmików na przełomie kadencji. W szerokiej dyskusji poruszony został problem terminu zakończenia obecnie trwającej kadencji (21 listopada 2014r.) oraz rozpoczęcia kolejnej, której data będzie liczona od wyborów (16 listopada br.) W opinii części zgromadzonych osób, ostatnie sesje sejmików powinny być zorganizowane przed datą wyborów samorządowych, aby nie doszło do naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego.

Następnie Bogdan Ciepielewski - Dyrektor Biura Związku Województw RP – przedstawił bieżące działania Związku Województw RP i jego organów oraz inicjatywy planowane do końca kadencji. Zasygnalizował, że powyższa tematyka będzie omawiana na kolejnym posiedzeniu Zarządu Związku Województw RP celem przygotowania stanowiska adresowanego do Premiera i Rządu RP.

W kolejnym punkcie obrad dr Grzegorz Russak - Ekspert ds. Żywności Związku Województw RP omówił kwestie wytwarzania i zbytu produktów ujętych na wojewódzkich listach dziedzic-

stwa kulinarnego. Uznał za konieczne dalsze rozwijanie metod ochrony interesów drobnych wytwórców żywności tradycyjnej przed konkurencją stworzoną przez międzynarodowe koncerny specjalizujące się w produkcji tanich, wysokoprzetworzonych produktów. Nawiązał do możliwości ubiegania się o derogacje przepisów unijnych, co pozwoliłoby zwolnić rodzimych producentów żywności tradycyjnej z części obowiązków. Przedstawił przebieg prac Komisji Żywności Związku Województw RP dotyczących zmian norm unijnych, ograniczających użycie w procesie wędzenia wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. W dyskusji podkreślono, iż w zachodnich krajach Unii Europejskiej rozumiano już, jak ważna jest żywność naturalna. Wspieranie jej wytwórstwa to nie tylko korzyści dla zdrowia, ale również dla gospodarki. Koszt jej wytworzenia jest niewiele wyższy niż żywności normalnej, a sprzedaje się ją kilka razy drożej.

W drugim dniu pobytu przedstawicieli Sejmików na Ziemi Świętokrzyskiej odbyły się wspólne obrady Konwentu Przewodniczących Sejmików i Konwentu Marszałków Województw RP. Tematem wiodącym była polityka społeczna. Swoje wystąpienia zaprezentowali: Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Irena Wóycicka, Minister Pracy i Polityki Społecznej Władysław Kosiniak - Kamysz oraz Minister Sportu i Turystyki Andrzej Biernat, Podsekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki - Ilona Antoniszyn - Klik. Omówione zostały m.in. zagadnienia wpływu zmian demograficznych na politykę rodzinną, finansowania wsparcia samorządów w budowie nowoczesnych obiektów sportowych o charakterze przyszłolnym oraz rozwoju demograficznego polskiej rodziny.

Dopełnieniem wizyty było zaprezentowanie uczestnikom Konwentu filmu promującego największe atrakcje Województwa Świętokrzyskiego oraz nocne zwiedzanie Sandomierza i odwiedziny na Zamku Krzyżtopór w Ujeździe.

Materiał przygotowała Kancelaria Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

Pamiątkowe zdjęcie Konwentu Przewodniczących Sejmików Województw RP w Sandomierzu

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013. Wykorzystane szanse

**Kazimierz Kotowski, członek Zarządu
Województwa Świętokrzyskiego:**

- Fundusze unijne, które otrzymaliśmy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego to ogromna szansa dla naszego regionu. Szansa, którą udaje nam się wykorzystywać, a świadczy o tym nawet najmniejszy zrealizowany projekt. Program, pomyślany jako narzędzie służące nadrobieniu zapóźnień cywilizacyjnych i wyrównywaniu szans, spełnia swoją rolę. Trafia w dziesiątkę, jeśli chodzi o rzeczywiste problemy. Przez ostatnie lata nauczyliśmy się inwestować. Doświadczenia nabrali beneficjenci, do których pieniądze trafiają, ale też administracja odpowiedzialna za ich skuteczne i sprawne rozdzielanie. Przed nami kolejna unijna perspektywa i pula pieniędzy do wykorzystania znacznie większa, niż do tej pory. Większe są też wyzwania i odpowiedzialność. Dziś można powiedzieć, że kierunek działania przyjęty przed laty i zastosowane mechanizmy realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego były słuszne. Patrzymy na efekty i traktujemy ten okres jako bazę. Bez unijnego wsparcia, osiągnięcie dzisiejszych efektów zajęłoby znacznie więcej czasu.

Z funduszy europejskich – choć na co dzień nie zdajemy sobie z tego sprawy – korzystamy wszyscy. Dojeżdżając do pracy świeżo wyremontowaną drogą, zaprowadzając dziecko do przedszkola, korzystając ze specjalistycznego sprzętu w szpitalu, zwiedzając odrestaurowane zabytki. 414 kilometrów przebudowanych dróg, 434 wsparte przedsiębiorstwa, 1921 nowych miejsc pracy – dzięki unijnemu wsparciu udało się zrobić naprawdę dużo.

16 programów regionalnych finansowanych z budżetu Komisji Europejskiej służy zmniejszaniu dysproporcji w rozwoju regionów należących do Unii Europejskiej. W puli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 było blisko 770 mln EUR. Środki te wydatkowane były zgodnie ze specyficznymi potrzebami województwa. Priorytety to rozwój przedsiębiorczości, innowacje i społeczeństwo informacyjne, system transportowy, środowisko i energetyka, infrastruktura społeczna, kultura, turystyka, sport i rewitalizacja miast.

Po dofinansowanie z RPO WŚ sięgnęły głównie samorządy i przedsiębiorstwa. Projekty o największej wartości zostały zrealizowane w powiecie kieleckim, mieście Kielce, a także powiecie buskim, ostrowieckim i staszowskim. Łącznie, od początku funkcjonowania programu, na konta beneficjentów trafiło ponad 2 mld zł. Najwięcej posłużyło tworzeniu mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, unowocześnianiu infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym oraz inwestycjom w infrastrukturę ochrony zdrowia.

Najsprawniej wdrażanym działaniem RPO WŚ 2007-2013 było wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, o czym świadczy najwyższa wartość wniosków o dofinansowanie i najwyższa liczba zawartych umów o dofinansowanie. Najwięcej środków zaabsorbowała branża górnicza i wydobywcza, działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią oraz kulturą, rekreacją i rozrywką.

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, jako Instytucja Zarządzająca RPO WŚ na lata 2007-2013, ogłosił łącznie 45 konkursów, na które napłynęło 2850 wniosków o dofinansowanie. Na konta beneficjentów popłynęło do tej pory 2,8 mld PLN unijnego wsparcia.

Dzięki temu udało się zrealizować dziesiątki projektów o znaczeniu tak lokalnym, jak i regionalnym. Wybudowano 69 km dróg gminnych, 502 km sieci kanalizacji sanitarnej, ponad 487 km sieci wodociągowej, 500 km szlaków turystycznych i 9 oczyszczalni ścieków. Inwestowano w ochronę zdrowia, naukę i dziedzictwo kulturowe. Z udziałem środków z RPOWŚ, uczelnie wyższe w regionie wybudowały 32 budynki, a 18 szpitali i ośrodków zdrowia zostało wyposażonych w niezbędny sprzęt i aparaturę naukowo-badawczą.

O skali prowadzonych inwestycji świadczą poniższe wskaźniki:

- Przewidywana liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc
- pracy [etaty] – 3243
- Długość przebudowanych dróg gminnych[km] – 158,7
- Długość przebudowanych dróg powiatowych[km] – 216,5
- Długość przebudowanych dróg wojewódzkich[km] – 149,8
- Długość wybudowanych dróg gminnych[km] – 72
- Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej[km] – 855,5
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej[km] – 644,8
- Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków[szt.] – 10
- Długość wybudowanych szlaków turystycznych[km] – 500,6
- Liczba doposażonych instytucji ochrony zdrowia[szt.] – 20
- Liczba przebudowanych instytucji ochrony zdrowia[szt.] – 24
- Liczba zakupionej aparatury naukowo-badawczej[szt.] – 576
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury szkół wyższych/szkół[szt.] – 35

- Liczba obiektów/zbiorów dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem[szt.] – 43
- Liczba przebudowanych obiektów dziedzictwa kulturowego[szt.] – 32
- Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów[ha] – 169

- Jestem przekonany, że Regionalny Program Operacyjny to program najbardziej samorządowy, który trafia w punkt, jeśli chodzi o rzeczywiste problemy – podkreśla **Jan Maćkowiak**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego – przez te siedem lat nabraliśmy doświadczenia. Dziś nie tylko umiemy pozyskiwać środki, ale i je wydawać. Czas przygotowania na przykład inwestycji drogowych, które są przecież bardzo skomplikowane, początkowo był bardzo długi, dziś porównywalne projekty realizujemy dwa, trzy razy szybciej, a to istotne, bo dostępność komunikacyjna jest podstawowym kryterium jeśli chodzi o postrzeganie województwa w kontekście innowacyjności.

- Dziś można powiedzieć, że kierunek działania przyjęty przed laty i zastosowane mechanizmy realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego były słuszne. Patrzymy na efekty i traktujemy ten okres jako bazę dla przyszłej perspektywy. Myślę, że udało nam się przygotować do niej naszych beneficjentów – podsumowuje **Kazimierz Kotowski**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego

Beneficjenci przestali bać się środków unijnych. Korzystając ze zdobytego doświadczenia, przygotowują coraz lepszą dokumentację projektową i coraz sprawniej realizują i rozliczają swoje inwestycje. To pozwala z optymizmem patrzeć na aplikowanie o środki unijne w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, w której na naszych beneficjentów czekają większe, ale i trudniejsze pieniądze.

Nowe rozdział

23 maja 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Umowę Partnerstwa, najważniejszy dokument określający strategię inwestowania Funduszy Europejskich w nowej perspektywie. Obecnie trwają negocjacje krajowych i regionalnych programów operacyjnych. W latach 2014-2020 Polska zainwestuje 82,5 mld euro z unijnej polityki spójności.

Nominalnie wciąż najwięcej będziemy inwestować w infrastrukturę transportową (drogową i kolejową), ale największy wzrost wydatków dotyczyć będzie innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców. Samorządy województw będą zarządzać większą niż dotąd pulą europejskich pieniędzy. W latach 2007-2013 przez samorządy było wdrażanych ok. 25 proc. wszystkich środków, obecnie będzie to niemal 40 proc., czyli 31,28 mld euro. W puli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 będzie 1,36 mld euro do wydania w ramach 11 osi priorytetowych: Innowacje i nauka, Konkurencyjna gospodarka, Efektywna i zielona energia, Dziedzictwo naturalne i kulturowe, Nowoczesna komunikacja, Rozwój miast, Sprawne usługi publiczne, Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo, Włączenie społeczne i walka z ubóstwem, Otwarty rynek pracy i Pomoc Techniczna.

- Pieniądzy będzie więcej, niż dotychczas, ale oczywiście potrzeb też jest bardzo dużo. Patrzymy też na ten aspekt konkurencji między regionami - inni też dostają więcej. Mam nadzieję, że ten dystans między naszymi regionami będzie malał – podkreśla marszałek województwa **Adam Jarubas**. - Dzisiaj obserwujemy, jak zmienia się nasze województwo za sprawą unijnych funduszy, naprawdę dużo się robi, zarówno w miastach, jak i na wsiach. W kolejnej perspektywie finansowej większy nacisk położony będzie na konkurencyjność gospodarki, więcej pieniędzy dostaną przedsiębiorcy, co zresztą wychodzi naprzeciw postulatowi środowisk gospodarczych, mniej - na infrastrukturę, często bardzo lokalną.

RPO WŚ 2007-2013 w obiektywie

Nie sposób pokazać wszystkich projektów, które realizowane były w naszym regionie dzięki dofinansowaniu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Oto niektóre inwestycje w ochronę zdrowia, kulturę, rozwój małych miast, naukę.

Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie szpitalnych oddziałów Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy

Budowa Uniwersyteckiego Centrum Edukacji Artystycznej jako części Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przy ulicy Krakowskiej w Kielcach. Całkowita wartość projektu 10 275 383,60 zł.

Kompleksowe zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego w Chęcinach

Rozbudowa Szpitala w Staszowie poprzez budowę bloku operacyjnego

Hotel Miodowy Młyn - rozbudowa i adaptacja zabytkowego młyna w centrum Opatowa

Rozbudowa Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii o Kardiochirurgię

Rozbudowa Muzeum Wsi Kieleckiej - Parku Etnograficznego w Tokarni w celu zachowania dziedzictwa kulturowego

Geopark Kielce - przebudowa Amfiteatru Kadzielnia

Rewitalizacja Miasta Osiek-etap I i etap II

Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu - Bulwar Piłsudskiego

Budowa infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku na terenie Miasta i Gminy Połaniec

Budowa kompleksu sportowo-rehabilitacyjno-edukacyjnego w Sędziszowie

Utworzenie ośrodka edukacyjno-muzealnego Świątokrzyski Sztetl w budynku zabytkowej Synagogi w Chmielniku

Miliony na ochronę zdrowia

Grzegorz Świercz, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego:

- Nigdy w historii świętokrzyskiej medycyny, w ciągu czterech lat nie zrealizowano tylu inwestycji. To obok unijnych funduszy jest zasługą pracy oraz wysiłku wielu ludzi, ich nowatorskich pomysłów oraz projektów. Świętokrzyska ochrona zdrowia w ostatnich latach przeszła duże przeobrażenie. Tym samym poprawiła się opinia o całym systemie opieki zdrowotnej w regionie. W kraju jesteśmy liderem w inwestowaniu w tę infrastrukturę. Z całego Regionalnego Programu Operacyjnego przeznaczaliśmy 8 procent dostępnych funduszy. Nasze działania przyczyniły się do tego, że świętokrzyskie szpitale mają wykwalifikowany personel, nowoczesny sprzęt, bazują na najnowszych i skutecznych technikach leczenia oraz rozwinęły się w zupełnie nowych specjalizacjach. Przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach Oddział Położniczy z Intensywnym Nadzorem Noworodka posiada III stopień referencyjności. Dzięki temu z ostatniego miejsca w kraju przeskoczyliśmy na drugie. Nowy Szpitalny Oddział Ratunkowy dorównuje dobrem placówkom w Europie. Niezbędny był także remont oddziału zakaźnego przy tej wojewódzkiej placówce. Obok niej powstaje szpitalik dziecięcy, który pod koniec tego roku przyjmie pierwszych pacjentów. W Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Czerwonej Górze został otwarty bardzo potrzebny oddział ortopedii i traumatologii narządu ruchu. Sukcesem okazała się konsolidacja Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy. Ważną placówką na mapie zdrowotnej naszego kraju jest Świętokrzyskie Centrum Onkologii z rozbudowanym oddziałem onkohematologicznym, wyposażonym w konkurencyjny sprzęt specjalistyczny.

To jedynie część kluczowych i poważnych inwestycji, którymi śmiało możemy się pochwalić, ponieważ są one przełomowe dla świętokrzyskiej ochrony zdrowia.

W latach 2011-2014 na realizację inwestycji, remontów i zakupów inwestycyjnych w samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej prowadzonych przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, z budżetu województwa przeznaczono ponad 108 milionów złotych. Wiele znaczących inwestycji udało się zrealizować dzięki unijnym środkom. Ich łączna wartość wyniosła 260 984 292 zł, dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wyniosło 163 258 034 zł.

Jedną z najważniejszych inwestycji w ochronie zdrowia, oczekiwanej przez lata przez mieszkańców naszego regionu będzie z pewnością oddanie do użytku budynku **szpitala dziecięcego w Kielcach**. Oddziały pediatryczne mieścić się będą w sąsiedztwie Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kielcach. Pięciokondygnacyjny obiekt o powierzchni 7,5 tysiąca metrów kwadratowych już cieszy oczy. Jeszcze w tym roku będą mogli

leczyć się tam pierwsi pacjenci. W obiekcie znajdzie się 180 łóżek, w tym 50 boksów dla dzieci i matek. Inwestycja kosztowała 32 miliony złotych, kilkanaście milionów będzie kosztować jego wyposażenie.

Budynek szpitala dziecięcego w Kielcach już prawie gotowy

W Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach powstały nowe, nowoczesne oddziały, m.in. kardiochirurgii i neurochirurgii oraz **Szpitalny Oddział Ratunkowy**.

Otwarcie nowoczesnego Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w WSZ w Kielcach

Przebudowany został zespół pomieszczeń z przeznaczeniem na oddział neurologiczny z poradniami i izbą przyjęć, wyremontowano wiele szpitalnych oddziałów, m.in. położniczy, zakaźny i dermatologiczny, rozbudowana i wyremontowana została szpitalna apteka. Mieszkańki regionu świętokrzyskiego coraz częściej decydują się rodzić na Oddziale Położniczym z Intensywnym Nadzorem Noworodka wyposażonym w najnowocześniejszy sprzęt do opieki nad mamą i dzieckiem, co ważne posiada on III stopień referencyjności. Wiele inwestycji o wartości ponad 111, 5 mln zł. zostało zrealizowanych dzięki unijnym środkom – dofinansowanie wyniosło ponad 53 mln zł. Pokażne środki m.in. na zakup aparatury i sprzętu medycznego pochodziły z budżetu województwa.

Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach podobnie zrealizowało wiele inwestycji, których wartość opiewa na kilkadziesiąt milionów złotych. Poprawiła się jakość leczenia oraz warunki szpitalnych oddziałów.

Najdroższą i największą inwestycją była rozbudowa oddziału onkohematologicznego.

Klinika Hematologii i Transplantacji Szpiku to jeden z najnowocześniejszych oddziałów w Polsce

Kosztowała prawie 29 mln zł, z czego ponad 23 mln pochodziło z funduszy unijnych. Ciężko chorzy ludzie nie muszą już jeździć po całej Polsce i szukać miejsca, by się leczyć. Teraz na miejscu pacjenci są leczeni w bardzo dobrych warunkach. Oddział został wyposażony w najnowocześniejszy sprzęt, pracuje tam oddany pacjentom zespół lekarzy, pielęgniarek, techników i laborantów. Rozbudowano także oddział brachyterapii, a pracownię diagnostyki molekularnej wyposażono w wysokospecjalistyczny sprzęt do prowadzenia zaawansowanych prac badawczych w zakresie leczenia onkologicznego. Wartość inwestycji zrealizowanych dzięki środkom UE wynosi prawie 50 mln zł. (dofinansowanie z EFRR – prawie 41 mln). Z budżetu województwa zostały sfinansowane zakupy sprzętu medycznego oraz prace remontowe.

Solidnie zainwestowano także w **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Św. Rafała w Czerwonej Górze**. Wiosną 2014 r. otwarty został niezwykle potrzebny oddział ortopedii i traumatologii narządu ruchu.

W szpitalu w Czerwonej Górze powstał nowoczesny oddział ortopedii, niezwykle potrzebny w regionie

Pacjentom zostały tam stworzone komfortowe warunki leczenia i rehabilitacji. Remont i wyposażenie nowego oddziału kosztowało 4 miliony złotych. Większość tej kwoty (ponad 1,5 mln zł) została pokryta z budżetu województwa, 500 tysięcy złotych dołożył szpital ze środków własnych. Oddział liczy 35 łóżek, rocznie będzie na nim wykonywane 900 – 1000 zabiegów w zakresie leczenia urazów ortopedycznych. Lecznica skorzystała także z unijnych środków. Prawie 32 mln zł kosztowała budowa bloku operacyjnego wraz z ciągami komunikacyjnymi i modernizacja pracowni diagnostyki obrazowej z zakupem aparatury (dofinansowanie z UE – prawie 21 mln zł). Udało się również ocieplić budynki szpitala oraz częściowo wymienić stolarkę okienną i drzwiową. Projekt o wartości prawie 6,5 mln zł. został dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego kwotą 3 209 846 zł.

Ostatnich kilka lat było okresem bardzo korzystnym także dla rozwoju **Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy**. Rozbudowane i zmodernizowane zostały oddziały szpitalne, odnowiono i wyremontowano już wyeksploatowane pomieszczenia, m.in. Oddział Psychiatryczny B, jeden z najnowocześniejszych i największych tego typu oddziałów w Polsce, który liczy aż 107 łóżek. Cała inwestycja, która uzyskała dofinansowanie UE i budżetu

województwa kosztowała ponad 10,7 mln zł. Również dzięki unijnym środkom udało się zrealizować projekt w ramach którego wykonano termomodernizację budynków Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii wraz z modernizacją kotłowni z systemu olejowego na olejowo-gazowy, zainstalowano także kolektory słoneczne w celu wytwarzania ciepłej wody użytkowej. Wartość projektu – ponad 7 mln zł. (dofinansowanie unijne – ponad 2,2 mln zł). W ramach projektu pn. „Poprawa jakości usług medycznych poprzez dostosowanie pawilonu B do wymogów prawa oraz modernizacja oddziałów w pawilonie somatycznym Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy”, w sierpniu 2014 r. po generalnym remoncie otwarty został Oddział Psychiatryczny B.

W Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii wykonano wiele inwestycji, które poprawiły komfort leczenia pacjentów

W lecznicy będą jeszcze wyremontowane oddziały: psychosomatyczny i detoksykacyjny. Cały projekt opiewa na blisko 9 milionów złotych, w tym 7,4 miliona pochodzi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Wartość inwestycji zrealizowanych w ŚCP dzięki środkom UE wynosi prawie 27 mln zł. (dofinansowanie z EFRR – ponad 18,5 mln). Urząd Marszałkowski przekazywał także środki z budżetu województwa na zakupy inwestycyjne, sprzęt medyczny i techniczny dla morawickiego szpitala.

Unijne środki znacznie przyczyniły się do rozbudowy **Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze**, co korzystnie wpłynęło na czas oczekiwania na leczenie placówce. W nowym budynku powstał szpitalny oddział rehabilitacji z 60 nowymi miejscami dla chorych, głównie dla dzieci i młodzieży w pokojach 2- i 4-osobowych. Obiekt został wyposażony w nowoczesne urządzenia rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne, które umożliwiają leczenie pacjentów. Inwestycja kosztowała ponad 11,5 mln zł, została dofinansowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego (8 93 092 zł). Pozostałe środki pochodziły z budżetu województwa.

Dzięki rozbudowie Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji, powstał nowy oddział szpitalny

W latach 2008-2011 w **Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Kielcach** realizowany był projekt, w ramach którego przeprowadzony został remont i przebudowana kondygnacja przyziemia oraz łącznika budynku WOMP. Powstały nowoczesne pomieszczenia do rehabilitacji, pracownia logopedyczna, a laboratorium zostało wyposażone w sprzęt o najwyższym standardzie. Odnowiona została również elewacja budynku, który został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Inwestycja o wartości 5 135 879,11 zł realizowana była w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013.

Nowoczesne pomieszczenie do rehabilitacji w WOMP w Kielcach

W sześciu jednostkach służby zdrowia, dla których organem założycielskim jest samorząd województwa świętokrzyskiego zrealizowany został I etap **projektu „e-Zdrowie”**.

Zadanie o wartości 18 111 207 zł uzyskało dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (15 mln zł) w ramach działania 2.2 „Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego oraz wzrostu potencjału

inwestycyjnego regionu” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Liderem projektu jest Świętokrzyskie Centrum Onkologii, a jego partnerami: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Rafała w Czerwonej Górze, Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach, Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Kielcach i Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. Władysława Buszkowskiego w Kielcach. W placówkach rozbudowano istniejące i wdrożono nowe systemy teleinformatyczne do prowadzenia elektronicznej dokumentacji medycznej. Uruchomiono e-usługi w jednostkach ochrony zdrowia oraz wdrożono zintegrowaną platformę informatyczną, która umożliwi wymianę danych medycznych pomiędzy jednostkami. Od listopada 2013 r. pacjenci mogą rejestrować się przez Internet, a system lokalizacji i monitorowania pojazdów ratownictwa medycznego pozwala szybciej udzielać pomocy. Nowe rozwiązania ułatwią pracę personelu i usprawnią proces leczenia, m. in. przez ograniczenie konieczności dublowania badań, zmniejszenie kosztów i poprawę ciągłości procesu terapii pacjenta w specjalistycznych placówkach.

Programy polityki zdrowotnej

- Ocena stanu zdrowia mieszkańców województwa świętokrzyskiego.** Opracowywane corocznie dokumenty zawierają aktualną charakterystykę stanu zdrowia mieszkańców województwa oraz analizę czynników warunkujących zdrowie jakimi są uwarunkowania demograficzne, czynniki ryzyka zdrowotnego oraz problemy zdrowotne, a także określają zasoby systemu ochrony zdrowia województwa świętokrzyskiego. Stanowią podstawę do określania potrzeb zdrowotnych populacji wymagających podjęcia działań zapobiegawczych, leczniczych i rehabilitacyjnych.
- Zatrudnienie lekarzy i lekarzy dentystów oraz zatrudnienie pielęgniarek i położnych w województwie świętokrzyskim.** W celu zapewnienia wysokiego poziomu usług medycznych w naszym województwie corocznie aktualizowane są dokumenty dotyczące poziomu zatrudnienia w tych grupach zawodowych. Mogą one służyć do określenia zapotrzebowania na kadry medyczne, opracowania strategii kształcenia oraz kreowania polityki kadrowej w całym województwie oraz powiatach.
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015** - sporządzano sprawozdania z realizacji działań własnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego na rzecz zdrowia w ramach NPZ.
- Informacje o programach zdrowotnych** zrealizowanych na terenie Województwa Świętokrzyskiego w kolejnych latach (2010 – 2013) oraz o programach zdrowotnych planowanych na lata następne 2011 – 2014).
- Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011 – 2015.** Jego głównym zadaniem jest wytyczenie kierunków działań w celu zapewnienia mieszkańcom województwa świętokrzyskiego wielosektorowej i komplementarnej opieki w zakresie zdrowia psychicznego. Program jest ramowym ujęciem potrzeb w zakresie organizacji i funkcjonowania opieki zdrowotnej i pomocy społecznej oraz innych form działalności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, które mogą być realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego przez samorząd województwa, samorządy powiatów i gmin, podmioty lecznicze i organizacje pozarządowe.
- Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi w zakresie ochrony i promocji zdrowia – programy zdrowotne**

Programy zdrowotne realizowane są w wyniku otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony zdrowia.

W latach 2010 – 2014 na realizację programów zdrowotnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi przeznaczono łącznie 1 milion złotych, m.in. na:

- profilaktyczne programy zdrowotne w celu zapobiegania próchnicy,
- działania służące promocji zdrowego stylu życia,
- programy zdrowotne w zakresie rekonwalescencji po przebytych chorobach nowotworowych,
- profilaktyczne programy zdrowotne w celu przeciwdziałania występowaniu cukrzycy i otyłości,
- programy antynikotynowe - Miejsce nauki i pracy wolne od dymu tytoniowego,
- wspieranie działań z zakresu ratownictwa medycznego,
- profilaktyczne programy zdrowotne skierowane do kobiet ciężarnych, matek i dzieci.

W trosce o regionalną politykę społeczną

Niezwykle ważne i trudne zagadnienia z zakresu polityki społecznej były w ostatnich latach przedmiotem działań Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, który realizował programy i projekty oraz zadania zlecone. Dotyczyły one m.in. rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudniania osób niepełnosprawnych czy wyrównywania różnic między regionami. Niezwykle istotne było utworzenie Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego.

Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny

Jednym z najważniejszych wydarzeń związanych z działalnością Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, było utworzenie Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego, który swoją działalność rozpoczął 1 stycznia 2012 roku na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Samorząd Województwa zrealizował w ten sposób wskazane w tej ustawie zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

– W momencie uchwalenia nowej ustawy, spoczęło na nas zajmowanie się niezwykle ważnym i doniosłym problemem społecznym. Problem niepełności dotyka obecnie 20–25 procent par, a adopcja jest bardzo ważnym czynnikiem, który pomaga im ten problem rozwiązać – mówił podczas otwarcia ośrodka wice-marszałek województwa świętokrzyskiego, **Grzegorz Świercz**.

Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny działa w strukturze Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Do jego zadań należą: kwalifikacja dzieci zgłoszonych do przysposobienia, dobór rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka, gromadzenie informacji o dzieciach, które mogą być przysposobione i współpraca z sądem opiekuńczym, prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej oraz wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla kandydatów do przysposobienia dziecka, organizowanie szkoleń dla kandydatów przysposobienia dziecka i prowadzenie wojewódzkiego banku danych.

Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny

Instytucja mieści się przy ul. Targowej w Kielcach. Posiada m.in. sale do terapii, pokoje pracowników i salę konferencyjną. Merytoryczny nadzór nad jednostką pełni właśnie ROPS.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna

W latach 2011-2014 Samorząd Województwa, w ramach obowiązków wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rozdysonował środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na łączną kwotę 18 701 786,00 zł. Dofinansowane z nich mogły być roboty budowlane dotyczące obiektów rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, tworzenie i działania zakładów aktywności zawodowej oraz zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym.

Na pierwszą grupę, a zatem roboty budowlane dotyczące obiektów rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, przeznaczono łącznie kwotę 3 331 229,16 zł, która została rozdysonowana do 23 beneficjentów z 11 świętokrzyskich powiatów. Do największych zadań zrealizowanych z tych środków należały rozbudowa Domu Seniora w Pierzchnicy, której dofinansowanie wyniosło ponad 720 tys. złotych oraz remont Domu Opieki dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych Józefina w Kielcach, który dofinansowano kwotą ponad 326 tys. złotych.

Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej pochłonęło kwotę 10 158 203,73 zł. Beneficjentami były tu 3 instytucje: Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski – Zakład Aktywności Zawodowej w Końskich, Caritas Diecezji Kieleckiej – Zakład Aktywności Zawodowej w Kielcach oraz Starostwo Powiatowe w Starachowicach – Zakład Aktywności Zawodowej w Stykowie. Największą kwotę – ponad 5,6 mln złotych otrzymała ta ostatnia instytucja.

Na wsparcie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym ze środków PFRON przeznaczono kwotę 1 346 700,00 złotych. Najwięcej otrzymały organizacje z Kielc – prawie 753 tys. złotych.

Ze środków Samorządu Województwa w latach 2011-2014 dofinansowano zadania zlecane do realizacji fundacjom i organizacjom pozarządowym na kwotę 10 495 237,7 zł w ramach 131 podpisanych umów. Niemal dokładnie połowa tej kwoty została przeznaczona na pomoc społeczną. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych pochłonęły prawie 383 tys. złotych, a przeciwdziałanie przemocy 138 tys. złotych.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przekazał również ponad 150 tys. złotych w ramach dotacji celowych dla Centrum Integracji Społecznej.

Wyrównywanie różnic pomiędzy regionami

W ciągu ostatnich czterech lat Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizował również program PFRON pn. „Program wyrównywania różnic między regionami”. W jego ramach o dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego do obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych ubiegać mogły się organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, państwowe uczelnie medyczne i zakłady opieki zdrowotnej. Łącznie na te cele przekazano 1 239 953,13 złotych, a najwięcej przeznaczono na zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla potrzeb pacjentów Zespołu Opieki Zdrowotnej w Końskich (209 tys. złotych) oraz wyposażenie Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Czerwonej Górze w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny (228 tys. złotych).

Obserwatorium Integracji Społecznej

W roku 2010 w ramach projektu „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji” w strukturach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej utworzone zostało Obserwatorium Integracji Społecznej. Spełnia ono funkcje badawczą, analityczną, programową, doradczą i informacyjną.

W ich ramach opracowywane są oceny zasobów pomocy społecznej, analizy skali ubóstwa czy wojewódzka strategia polityki społecznej. OIS organizuje również konferencje, warsztaty, szkolenia oraz konsultacje społeczne oraz wydaje swój własny biuletyn.

Dzięki działalności Obserwatorium powstały m.in. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2011-2016, Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2012-2017 czy Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020.

Edukacja receptą na lepsze jutro

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizuje projekt systemowy pn. „Edukacja receptą na lepsze jutro”, który jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego głównym celem jest zwiększenie skuteczności i efektywności pracy kadr pomocy i integracji społecznej w województwie świętokrzyskim, promowanie idei ekonomii społecznej oraz rozwój współpracy z instytucjami rynku pracy. Wychodzi on naprzeciw potrzebom związanym z przygotowaniem kompetencyjnym i osobowościowym kadry pomocy i integracji społecznej w naszym województwie. Odbiorcami wsparcia ROPS byli pracownicy oraz wolontariusze jednostek organizacyjnych z terenu województwa świętokrzyskiego m.in. Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, ośrodków pomocy społecznej, domów pomocy społecznej, placówek specjalistycznego poradnictwa w tym rodzinnego, placówek opiekuńczo – wychowawczych, ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej czy środowiskowych domów samopomocy. Liczną grupą uczestników projektu ROPS byli ponadto pracownicy organizacji pozarządowych, stowarzy-

szeń i fundacji, działających w obszarze pomocy społecznej oraz członkowie zespołów interdyscyplinarnych. W ramach projektu zrealizowano specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny, specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz studia podyplomowe na 9 kierunkach, łącznie z tej formy kształcenia skorzystało 458 uczestników. W ramach 64 modułów tematycznych przeszkolono 3 175 pracowników pomocy i integracji społecznej.

Koordynacja świadczeń rodzinnych

Jednym z zadań realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej jest koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych. Marszałek Województwa Świętokrzyskiego pełni funkcję instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób z terenu województwa świętokrzyskiego w granicach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarii. Marszałek, za pośrednictwem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, realizuje zadania ustawy o świadczeniach rodzinnych, w których mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W okresie od 01.01.2010 roku do 31.07.2014 roku w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych w Województwie Świętokrzyskim zakończono 28 821 spraw. Analogicznie, jak w przypadku spraw wpływających najwięcej spraw zakończonych przypada na 2013 rok, kiedy to liczba ta zwiększyła się o 237% w stosunku do 2011 roku i o 137% do 2012 roku.

*dane dotyczące 2014 roku obejmują okres do 31.07.2014r.

Liczba wydanych decyzji administracyjnych w tym okresie wyniosła 11 060 i wykazuje ona stałą tendencję wzrostową. Największy wzrost zauważyliśmy w 2013 roku, kiedy to w stosunku do roku poprzedniego wydane zostało 85% więcej decyzji – podsumowała **Barbara Jakacka – Green**, dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego.

*dane dotyczące 2014 roku obejmują okres do 31.07.2014r.

Uzdrowisko Busko – Zdrój w dobrych rękach

W styczniu 2013 r. marszałek Adam Jarubas i Kazimierz Kotowski, członek Zarządu Województwa podpisali z wiceminister Skarbu Państwa Urszulą Pasławską umowę o komunalizacji Uzdrowiska

Historycznym momentem i dużym sukcesem dla Samorządu Województwa Świętokrzyskiego mijającej kadencji było nieodpłatne przejęcie od Skarbu Państwa akcji spółki Uzdrowiska Busko-Zdrój. Komunalizacja spółki nie tylko zagwarantowała utrzymanie jej charakteru działania, ale podwyższyła poziom usług leczniczych oraz ich dostępność. Uzdrowisko stało się motorem napędzającym rozwój powiatu i regionu. Placówka z powodzeniem sięga po środki unijne, a także prowadzi inwestycje mające na celu unowocześnienie bazy noclegowej i rehabilitacyjnej.

Rozmowy dotyczące możliwości ewentualnej komunalizacji Uzdrowiska Busko - Zdrój zostały podjęte przez Zarząd Województwa po pojawieniu się informacji o możliwej prywatyzacji uzdrowiska. Ministerstwo Skarbu Państwa zmodyfikowało bowiem plany prywatyzacji uzdrowisk i umożliwiło województwom, w których funkcjonują państwowe sanatoria, prawo do ich przejęcia. We wrześniu 2012 roku doszło do spotkania z przedstawicielami Ministerstwa Skarbu, na którym uzgodniono, iż w przeciągu miesiąca Samorząd Województwa zadeklaruje, czy zechce przejąć uzdrowisko. Pomocna okazała się analiza budżetowa buskiego uzdrowiska, która została sporządzona przez zewnętrzną firmę.

Wynikało z niej, że Uzdrowisko Busko - Zdrój znajduje się w dobrej kondycji finansowej, nie jest zagrożone upadłością ani utratą płynności finansowej oraz posiada duży potencjał rozwojowy.

W październiku 2012 roku zgodę na nieodpłatne nabycie przez Samorząd Województwa od Skarbu Państwa akcji spółki Uzdrowisko Busko - Zdrój wyraził Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Z decyzji Sejmiku zadowoleni byli przysłuchujący się jego obradom zarówno prezes Zarządu Uzdrowiska Wojciech Legawiec, pracownicy jak i związki zawodowe, które obawiały się prywatyzacji Spółki.

- Uzdrowisko Busko-Zdrój dysponuje nie tylko najnowocześniejszym sprzętem i wykwalifikowanym personelem, ale przede wszystkim wspaniałymi własnymi źródłami leczniczymi z wodami siarczkowymi i solankami jodo – bromowymi. Przejęcie buskiego uzdrowiska przez Województwo Świętokrzyskie zapobiegnie jego prywatyzacji, a tym samym zagwarantuje utrzymanie dotychczasowego leczniczo-uzdrowiskowego profilu działalności placówki – mówił podczas obrad Sejmiku członek Zarządu Województwa **Kazimierz Kotowski** rekomendując radnym przyjęcie uchwały w tej sprawie.

W lipcu 2013 r. w Szpitalu Uzdrawiskowym „Krystyna” w Busku - Zdroju został otwarty nowy pawilon C1. Do dyspozycji kuracjuszy jest m.in. sala gimnastyki.

Trzy miesiące później, w styczniu 2013 roku w Centrum Konferencyjnym w Sanatorium „Marconi” w Busku - Zdroju marszałek Adam Jarubas i Kazimierz Kotowski, członek Zarządu Województwa podpisali z wiceminister Skarbu Państwa Urszulą Paślawską umowę o komunalizacji Uzdrawiska Busko - Zdrój na rzecz Samorządu Województwa Świętokrzyskiego.

Jednym z większych projektów inwestycyjnych prowadzonych przez buskie uzdrowisko jest rozbudowa i modernizacja Szpitala Kompleksowej Rehabilitacji „Krystyna” z wykorzystaniem środków unijnych. W lipcu 2013 roku w szpitalu uroczyście otwarto nowy pięciokondygnacyjny pawilon C1. Na dwóch najniższych kondygnacjach znajdują się nowoczesne pomieszczenia zabiegowe, a na trzech wyższych kondygnacjach część mieszkalna. W obiekcie mieści się 37 komfortowych pokoi z łazienkami. W przyziemiu znajduje się balneologia, w tym kąpiele siarczkowe, solankowe, perłowo – ozonowe, kwasowęglowe oraz masaż podwodny. Natomiast na parterze do dyspozycji kuracjuszy jest m.in.: magnetoterapia, masaż klasyczny, sala gimnastyki indywidualnej, a także sprzęt do diagnostyki i rehabilitacji kardiologicznej.

Budowa nowego pawilonu C1 i modernizacja punktu żywienia to pierwszy etap rozbudowy i modernizacji Szpitala Kompleksowej Rehabilitacji „Krystyna” w Busku - Zdroju. Inwestycja współfinansowana została z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 5.1 „Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia”, Osi 5 „Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe,

turystykę i sport” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Całkowita wartość projektu wyniosła blisko 10 milionów złotych, w tym unijny wkład ponad 4 miliony złotych.

- Trudno sobie wyobrazić odniesienie sukcesu przez uzdrowisko bez zgodnej i wzajemnej współpracy. Ten nowo powstały budynek jest efektem ciężkiej pracy wielu osób. W imieniu Zarządu Województwa dziękuję, że wspólnie osiągnęliśmy zamierzony cel, jakim była ta inwestycja. Dziękuję za kreatywność oraz zaangażowanie w jego powstanie. Bardzo się cieszę z kolejnych planów modernizacyjnych obiektów uzdrawiskowych. Możecie liczyć na nasze pełne zaangażowanie – mówił marszałek **Adam Jarubas**, podczas uroczystości otwarcia nowego pawilonu.

W końcu 2014 roku ma zakończyć się drugi etap rozbudowy i modernizacji Szpitala Kompleksowej Rehabilitacji „Krystyna”. Prace polegały na przebudowie bazy hotelowej oraz nadbudowie o jedno piętro kondygnacji pawilonu „C”.

Obecnie prowadzone są także prace polegające na termomodernizacji 12 obiektów Uzdrawiska Busko – Zdrój. W styczniu 2014 roku marszałek Adam Jarubas i Kazimierz Kotowski, członek Zarządu Województwa podpisali z władzami spółki umowę na dofinansowanie tego projektu z Regionalnego Programu Operacyjnego. Termomodernizacja 12 budynków w tym m.in. Sanatorium „Marconi” i Szpitala „Górka” ma kosztować ponad 6 milionów złotych. Dofinansowanie unijne wyniesie 50 procent. Prace będą polegać na ociepleniu ścian, stropodachów, wymianie instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Ponadto tam, gdzie będzie to możliwe zostaną zamontowane solary. Dzięki termomodernizacji, poprawi się estetyka obiektów i co najważniejsze, spółka ma mieć 30 procentowe oszczędności w zużyciu energii.

– Ta inwestycja to nie ostatni akcent obecności marszałka, funduszy regionalnych, unijnych w Uzdrawisku. To swoiste preludium do tego, co chcemy tutaj zrobić – mówił marszałek **Adam Jarubas**, podkreślając, że turystyka uzdrawiskowa w Busku i Solcu-Zdroju jest jednym z priorytetów rozwoju województwa świętokrzyskiego.

Przejęcie uzdrawiska przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego należy uznać za sukces. Wynik finansowy za 11 miesięcy 2013 wyniósł netto ponad 3 miliony 200 tysięcy złotych. Na sprzedaży „Buskowiaków” placówka zarobiła milion złotych więcej niż w 2012 roku. O 100 procent rozbudowano sieć dystrybutorów. W 2013 roku o 1300 osób wrosła liczba kuracjuszy w Buku-Zdroju. Wykonano także więcej zabiegów.

- Od chwili przejęcia buskiego uzdrawiska nawiązaliśmy z kierownictwem spółki dobry kontakt, a przede wszystkim wypracowaliśmy podstawę, na której będziemy mogli budować i snuć realne plany o modernizacji i wprowadzeniu innowacyjnych rozwiązań w latach 2014- 2020 – mówił **Kazimierz Kotowski**, członek Zarządu Województwa.

Infrastruktura Komunikacyjna

Jan Maćkowiak, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego:

- Dostępność komunikacyjna jest istotnym kryterium, jeśli chodzi o postrzeganie województwa także w kontekście innowacyjności. Wszystkie realizowane przez nas przedsięwzięcia infrastrukturalne mają ogromne znaczenie dla dalszego rozwoju regionu, bo likwidując bariery, przyczyniają się do postępu ekonomicznego całego województwa i poszczególnych gmin. To przekłada się na poprawę warunków życia

mieszkańców oraz generuje nowe miejsca pracy.

W ostatniej kadencji Samorządu Województwa Świętokrzyskiego doczekały się realizacji bardzo ważne i długo wyczekiwane zadania w zakresie infrastruktury drogowej i komunikacyjnej. Łącznie w ciągu czterech lat na inwestycje na drogach wojewódzkich wydaliśmy prawie 900 mln zł. Na tę kwotę złożyły się fundusze unijne, pochodzące przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego i Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, ale także środki z budżetu województwa świętokrzyskiego.

Szczególne wagę mają inwestycje o znaczeniu ponadregionalnym, jak most w Połańcu, czy przebudowane w nowym standardzie odcinki dróg wojewódzkich otwierające komunikacyjnie nasze województwo na Śląsk, Małopolskę i Podkarpacie, poprawiające dostępność do naszych terenów inwestycyjnych oraz atrakcyjność turystyczną regionu. Zmodernizowane drogi również samym mieszkańcom zapewniają lepszą komunikację i bezpieczeństwo, a nowe obwodnice przyczyniają się do zmniejszenia natężenia ruchu w centrum miast.

Nowe nawierzchnie, poszerzone w wielu miejscach jezdnie, przebudowane skrzyżowania i chodniki, ale też nowoczesne pociągi, dodatkowe połączenia kolejowe i zachęcająca oferta cenowa przyciągająca coraz więcej podróżnych. To wszystko znacznie usprawnia i przyspiesza komunikację w regionie, ale też poprawia bezpieczeństwo i standard podróżowania. Lata 2010-2014 były okresem bardzo udanym pod względem inwestycji drogowych i komunikacyjnych. Część ważnych projektów jest na finiszu, zaawansowane są również przygotowania do realizacji kolejnych.

Komunikacyjne otwarcie na inne regiony

W mijającej kadencji samorządu doszło do skutku kilka ważnych inwestycji drogowych o znaczeniu ponadregionalnym. To odcinki, które komunikacyjnie „otwierają” województwo na inne regiony – Śląsk, Małopolskę czy Podkarpacie. Jedno z najważniejszych zadań – realizowane wspólnie z województwem podkarpackim – to budowa mostu w Połańcu wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 i połączeniem jej z drogą wojewódzką nr 875. Zakończenie tych prac jest planowane na koniec października 2014 roku. Most usprawni komunikację pomiędzy regionami i przyczyni się niewątpliwie do rozwoju gospodarczego i turystycznego województwa stanowiąc alternatywne połączenie dla dróg krajowych numer 9 i 73. – To jedna z największych inwestycji w Polsce Wschodniej. Sprawna komunikacja z Podkarpaciem jest bardzo ważna, między innymi ze względu na połączenie z Mielecką Strefą Ekonomiczną, co jest szczególnie istotne dla gminy Połaniec, otwierającej nowe tereny inwestycyjne – mówi **Jan Maćkowiak**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego. – Do niedawna, by przedostać się na drugą stronę Wisły, trzeba było pokonać 80 kilometrów. Most skraca odległość komunikacyjną między obydwooma województwami, ale zbliża także do autostrady A4, co stwarza olbrzymie możliwości logistyczne. Inwestycja będzie więc nakręcała koniunkturę gospodarczą i turystyczną – podkreśla burmistrz Połania **Jacek Tarnowski**.

Trzynastoprzęsłowy obiekt ma blisko kilometr długości i ponad 15 metrów szerokości. Jego budowa to tylko część całego projektu. Jednocześnie powstawały drogi dojazdowe, ciągi piesze, wykonano odwodnienie dróg i przebudowę wałów. Poza tym realizowano nowe fragmenty tras wojewódzkich po obu brzegach Wisły, w tym odcinek trasy nr 764 ze Staszowa do Połania. Całkowity koszt projektu to około 200 mln złotych, przy czym udział Świętokrzyskiego wynosi blisko 50 procent tej kwoty. Środki unijne pozyskane dla obu województw z Programu Operacyjnego Rozwój Polski

Pierwsze kroki po nowym moście na Wiśle w Połańcu. Stan prac przed otwarciem, na początku września 2014 roku, sprawdzali marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas oraz członkowie Zarządu Województwa Jan Maćkowiak i Kazimierz Kotowski

Most w Polańcu kosztował ponad 200 mln zł. To jedna z największych i najdroższych inwestycji w Polsce Wschodniej, która zbliża komunikacyjnie i gospodarczo dwa regiony

Wielebnow w gm. Łopuszno. Przebudowaną w dwóch etapach drogą 786 można komfortowo jechać w stronę Śląska od Kielc do granic województwa świętokrzyskiego

Wschodniej stanowią 85 % wartości przedsięwzięcia. Ogromne znaczenie ma też modernizacja drogi 786 łączącej region świętokrzyski ze śląskim. To 70-kilometrowa trasa prowadząca na Częstochowę, która została przebudowana w dwóch etapach. Odcinek przebiegający od Łopuszna, przez Włoszczowę, do granicy województwa oddano w pierwszej połowie grudnia 2013 roku. Jego koszt to ponad 103 mln zł, przy 60-procentowym dofinansowaniu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-13. Kilka dni po otwarciu przekazano do użytku jego przedłużenie, czyli odcinek Łopuszno – Kielce, realizowany na terenie gmin Łopuszno, Strawczyn, Piekoszów oraz miasta Kielce. Inwestycja kosztowała ponad 113 milionów złotych przy 85-procentowym dofinansowaniu z RPO.

– Ta inwestycja jest niezmiernie ważna dla mieszkańców regionu i każdej miejscowości przy drodze wojewódzkiej 786. Pamiętajmy, że ta droga prowadzi do Częstochowy, więc ma wymiar międzyregionalny – podkreślał **Jan Maćkowiak**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego. – Jest to największa tego typu inwestycja na trasach wojewódzkich. Stanowi bardzo ważny ciąg komunikacyjny. Będzie miała duże znaczenie gospodarcze i przyczyni się do zwiększonego zainteresowania przedsiębiorców tymi terenami – mówił **Adam Jarubas**, marszałek województwa świętokrzyskiego.

Przebiegająca przez Włoszczowę w kierunku Częstochowy zmodernizowana droga wojewódzka nr 786 to jedna z inwestycji o znaczeniu międzyregionalnym

Modernizacja odcinka drogi wojewódzkiej nr 776 przebiegającego przez Kazimierz Wielką ułatwiła wyjazd na Kraków

W Kazimierzy Wielkiej pod koniec 2013 roku oddano czterdziestokilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 776 zmodernizowany w ramach zadania obejmującego rozbudowę

tej drogi od granicy województwa do Buska-Zdroju. Trasa Kraków – Busko łączy drogę krajową 73 Kielce – Tarnów z Krakowem, dużym węzłem komunikacyjnym. Rozbudowa w 85% była dofinansowana z RPO WŚ. Wartość inwestycji to prawie 110 mln zł.

Na finiszu jest również rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 973 Busko-Zdrój – Nowy Korczyn na odcinku o długości ponad czterech kilometrów. To ważny szlak komunikacyjny łączący drogę krajową 73 Kielce – Tarnów z drogą krajową 79. Wartość inwestycji przekracza 17,5 mln zł, przy 85-procentowym dofinansowaniu w ramach RPO WŚ.

Kolejna ważna inwestycja o międzyregionalnym znaczeniu to oddany pod koniec 2012 roku 35-kilometrowy odcinek drogi 765 z Chmielnika do Staszowa z prawie czterokilo-

metrową obwodnicą Kurozwęk. Droga wojewódzka nr 765 łączy dwie drogi krajowe (73 i 79) i znajduje się na szlaku komunikacyjnym łączącym Jędrzejów z Osiekiem. Inwestycja otwiera nowy szlak komunikacyjny ze Śląska poprzez drogi krajowe nr 78 i 79 w kierunku Rzeszowa i autostrady A-4. Po wybudowaniu nowej przeprawy mostowej w Polańcu stanie się najkrótszą drogą łączącą stolicę województw świętokrzyskiego i podkarpackiego. – Zmodernizowana droga z obwodnicą Kurozwęk, nie tylko poprawia bezpieczeństwo podróżowania i komfort życia mieszkańców tych terenów, ale także atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną gmin powiatów staszowskiego i buskiego – podkreślał podczas

otwarcia marszałek **Adam Jarubas**. Wartość inwestycji to ponad 80 mln zł, z czego połowę stanowiło dofinansowane w ramach PO RPW 2007-13.

Bezpiecznie po nowych drogach wojewódzkich

W sierpniu 2011 roku otwarto po przebudowie odcinek drogi wojewódzkiej nr 973 na terenie gminy Nowy Korczyn. Wartość inwestycji przeprowadzonej przez Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich wyniosła blisko 11,3 mln zł, a pieniądze pochodziły w całości z budżetu województwa. Najpierw przebudowano 3-kilometrowy odcinek Piasek Wielki – Strożyska. W drugim etapie podobnymi pracami objęto odcinki Dobrowoda – Piasek Wielki o długości blisko 2,5 km oraz odcinek Strożyska – Nowy Korczyn o długości 3,4 km.

Również w połowie 2011 roku oddano do użytku jedną z ważniejszych inwestycji drogowych w ostatnich latach – przebudowane drogi wojewódzkie nr 756 na odcinku Nowa Słupia – Wólka Milanowska i nr 753 na odcinku Huta Nowa – Wólka Milanowska. – Trasa stanowi kontynuację idei Pętli Świętokrzyskiej, czyli całego układu komunikacyjnego w rejonie Gór Świętokrzyskich. Ułatwia także dojazd do Sanktuarium na Świętym Krzyżu – podkreślał znaczenie tej inwestycji Adam Jarubas, marszałek województwa świętokrzyskiego podczas uroczystego oddania dróg. Projekt Mała Pętla Świętokrzyska etap 2 został zrealizowany przy dofinansowaniu z RPO WŚ 2007-2013. Łączna długość przebudowanych dróg to 9 km, a koszt zadania – prawie 33,7 mln zł.

Inwestycją o bardzo dużym znaczeniu dla mieszkańców Ostrowca Świętokrzyskiego jest oddana w połowie 2012 roku droga wojewódzka nr 751 Suchedniów – Ostrowiec wyremontowana na prawie kilometrowym odcinku ul. Traugutta. Była ona w fatalnym stanie technicznym, a to ważny odcinek, łączący jedno z największych miast w regionie ze stolicą województwa.

– Może nie jest to najdłuższy odcinek w porównaniu do innych, które wykonujemy w województwie, ale jest z pewnością bardzo ważny. To istotna droga dla mieszkańców województwa i dla każdego, kto przyjeżdża do Ostrowca – powiedział **Jan Maćkowiak**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego podczas oddania inwestycji. Jej koszt – 3 miliony złotych – w całości został pokryty z budżetu województwa świętokrzyskiego. Wcześniej, w 2011 roku, za ponad 75,5 mln zł przy udziale środków z RPO WŚ zrealizo-

wane zostały na tej trasie odcinek Nowa Słupia – Ostrowiec i obwodnica Nowej Słupi.

W Końskich w 2013 roku oddano do ruchu nie tylko przebudowany jedenastokilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 728, ale też długo wyczekiwaną obwodnicę Końskich o długości ponad 4 km. Przebudowa objęła odcinek od Sielpi aż do skrzyżowania z drogą krajową nr 42 w Końskich. Od tego punktu kierowcy mogą już jechać nowo wybudowaną obwodnicą, która znacznie odciąża centrum miasta.

– Jest to element szerszego patrzenia na rozwiązania komunikacyjne w naszym województwie. Warto zwrócić uwagę na lepszy dostęp do powstających tu terenów inwestycyjnych – mówił marszałek Adam Jarubas. – Trzeba pamiętać, że droga ta stanowi alternatywę dla drogi numer 7. Duży ruch nie będzie już dusił centrum piękniejącego miasta – dodał Jan Maćkowiak, członek Zarządu Województwa. Łączna wartość projektu to ponad 133 mln zł, w tym ponad 88 mln pozyskano z PO RPW.

Wielka inwestycja z długo wyczekiwaną obwodnicą na drodze nr 728 w Końskich kosztowała ponad 133 mln zł

W Ćmielowie w 2013 roku zakończono modernizację przebiegającego przez miasto odcinka drogi wojewódzkiej nr 755 Ostrowiec – Ożarów. Przebudowa kosztowała około 3 mln zł, przy dofinansowaniu z RPO WŚ, w tym 500 tys. zł pochodziło z budżetu gminy, której bardzo zależało na inwestycji. Jak podkreślił podczas otwarcia **Kazimierz Kottowski**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, ten fragment drogi jest elementem szerszego planu, w którym uwzględniono też modernizację pięciokilometrowego odcinka Ostrowiec – Ćmielów. Jego oddanie zaplanowano na koniec listopada 2014 roku, a koszt to ponad 28 mln zł. Droga łączy dwa miejskie ośrodki o znaczeniu przemysłowym i stanowi alternatywne połączenie dróg krajowych nr 9 i 79. W planach jest również odcinek Ćmielów – Ożarów oraz budowa obwodnicy Ćmielowa.

Ważną i oczekiwaną inwestycją jest również oddana w drugiej połowie 2013 roku 2,5-kilometrowa obwodnica Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej numer 764 łączącej Kielce z powiatem staszowskim oraz budowanym mostem na Wiśle w Połańcu. Dzięki temu wyprowadzono ruch z centrum miejscowości i skrócił się czas podróży na trasie Kielce – Staszów – Połaniec. Koszt inwestycji to ponad 18 mln zł, przy 85-procentowym dofinansowaniu unijnym.

Zmodernizowany odcinek drogi wojewódzkiej nr 751 na trasie Suchedniów – Ostrowiec pozwala na szybszy i bezpieczniejszy dojazd do Kielc

Ćmielów, 2013 r. Zmodernizowany odcinek drogi wojewódzkiej nr 755
Ostrowiec – Ożarów

We wrześniu 2014 roku oddano rozbudowany ponad 17-kilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 765 Staszów – Osiek wraz z budową dwukilometrowej obwodnicy Osieka, która połączyła drogę wojewódzką 765 z drogą krajową 79 Warszawa – Sandomierz – Kraków – Katowice. Zakres robót obejmował m.in. poszerzenie jezdni i wzmocnienie nawierzchni. Całkowita wartość inwestycji to ponad 44 mln 800 tys. zł, przy 85-procentowym dofinansowaniu z PO RPW 2007-2013.

Na ukończeniu jest realizacja projektu „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 776 na odcinku od granicy województwa do Buska Zdroju wraz z rozbudową drogi woj. nr 973 (obwodnica Buska-Zdroju) i rozbudową drogi woj. nr 768 w Działoszycach”. Realizacja inwestycji usprawni ruch wewnątrz miejscowości, a także spowoduje skrócenie czasu podróży na trasie Jędrzejów – Kazimierza Wielka i dalej w kierunku województwa małopolskiego. Wartość przedsięwzięcia wynosi około 12 mln zł, przy 85-procentowym udziale środków z RPO WŚ.

Pociągiem – tanio i komfortowo

Na przestrzeni kilku ostatnich lat obserwujemy boom na podróżowanie koleją – liczba pasażerów przewożonych w ciągu roku przez Przewozy Regionalne Spółka z o.o. Oddział Świętokrzyski wzrosła dwukrotnie. W 2010 roku odprawiono 1 mln 370 tys. osób, a w 2013 – ponad 2 mln 320 tys. – Tym samym przewozy stają się bardziej rentowne, bo kolej odnotowuje większe przychody ze sprzedanych biletów – podkreśla **Jan Maćkowiak**. W 2014 roku zaplanowana wartość dotacji samorządu województwa do kolejowych przewozów regionalnych wyniosła ponad 23,5 mln zł.

Do kolei przyciąga przede wszystkim oferta przewozowa dopasowana do potrzeb mieszkańców, nowy tabor i dobra oferta cenowa. Z myślą o pasażerach w marcu 2012 roku uruchomiono na przykład dodatkowe połączenia relacji Kielce – Skarżysko Kamienna – Kielce (3 pary pociągów) oraz relacji Skarżysko Kamienna – Ostrowiec Świętokrzyski – Skarżysko Kamienna (2 pary), finansowane przez samorząd województwa. Co ważne, połączenia te zostały uruchomione w porach proponowanych przez pasażerów, którzy zgłaszali

problemy z powrotem w godzinach wieczornych do tych miejscowości.

Samorząd województwa przywiązuje też dużą wagę do jakości podróżowania i stanu taboru. W 2011 roku zakupił cztery nowe dwuczłonowe Elektryczne Zespoły Trakcyjne, nowoczesne, estetyczne i bezpieczne o wartości ponad 46 mln zł. Kolejne sześć pociągów, trzyczłonowych, do końca stycznia 2015 roku trafi do województwa świętokrzyskiego dzięki projektowi realizowanemu wspólnie z trzema innymi województwami pt. „Zakup taboru kolejowego do połączeń międzywojewódzkich realizowanych przez Województwa: Małopolskie, Podkarpackie, Śląskie i Świętokrzyskie”. Pierwsze z tych nowych pojazdów już jeżdżą po świętokrzyskich torach. Są przyjazne dla osób niepełnosprawnych, z wieloma udogodnieniami dla pasażera.

Nowymi składami zastąpiono stare i wyeksploatowane jednostki kursujące na trasach między tymi czterema województwami. Wspólny zakup 19 pociągów jest dofinansowany z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Łączna wartość projektu realizowanego przez cztery województwa to 281,5 mln zł brutto.

Pomiar punktualności, klimatyzacja, monitoring, Internet czy automaty biletowe – jazda nowymi pociągami to wygoda i przyjemność

Dobra siatka połączeń oraz nowoczesny tabor jednak nie wystarczą, aby przyciągnąć pasażerów do podróży koleją. Potrzebna jest również konkurencyjna oferta cenowa. Taką właśnie okazał się bardzo popularny wśród mieszkańców Bilet Świętokrzyski. W tej propozycji, przygotowanej przez Świętokrzyski Zakład Przewozów Regionalnych w porozumieniu z samorządem województwa, cena biletu normalnego jest od 30 do 50 procent niższa niż w taryfie standardowej, określonej przez spółkę Przewozy Regionalne.

Sporym przełomem w podróżowaniu koleją będzie rok 2015, kiedy to nastąpi skomunikowanie Kielc z siecią Kolei Dużych Prędkości. Dla pasażerów będzie to oznaczało skrócenie czasu przejazdu na bardzo popularnej trasie z Kielc do Warszawy do zaledwie dwóch godzin. Będzie to możliwe po wybudowaniu łącznicy kolejowej Czarncza – Włoszczowa Północ. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego na mocy umowy podpisanej ze Spółką PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. współfinansował opracowanie studium wykonalności tej inwestycji. Zadeklarował również przy udziale środków

unijnych współfinansowanie realizacji tak ważnego przedsięwzięcia, które ma kosztować około 40 mln zł (dotychczas na zadanie wydatkowano kwotę 82,5 tys. zł).

Modernizacja na lotnisku w Masłowie

W roku 2010 przeprowadzono remont dwóch utwardzonych nawierzchni manewrowych na końcach pasa startowego, co wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa operacji lotniczych. Wykonano również niezbędną przebudowę oświetlenia oraz sieci odwodnienia płyty lotniska. Wartość wykonanych robót wyniosła prawie 6 mln zł, a środki na ten cel w całości pochodziły z budżetu województwa.

Baza Przystankowa ułatwia życie pasażerom

Województwo świętokrzyskie było pierwszym w kraju, które stworzyło „Bazę przystankową”. Nowe przepisy dotyczące jednoznacznej ewidencji przystanków zaczęły obowiązywać od 1 marca 2013 roku. Obecnie na gminach spoczywa obowiązek wskazania i publicznego ogłoszenia miejsc na swoim terenie, gdzie zlokalizowane są przystanki i dworce przeznaczone do obsługi transportu publicznego. Przystanki muszą mieć jednakową nazwę w rozkładach wszystkich przewoźników poruszających się na danej trasie. W wyniku starań i zabiegów pracowników Departamentu Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego udało się stworzyć taką bazę dla terenu województwa świętokrzyskiego. Opiera się ona na dokładnych koordynatach GPS dla każdego przystanku i daje w przyszłości możliwość wykorzystania dla potrzeb planowanej Dynamicznej Informacji Pasażerskiej.

Egzaminy na prawo jazdy również w Ostrowcu

Ważnym wydarzeniem dla wielu przyszłych kierowców było otwarcie pierwszej filii Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Kielcach, z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim. Nastąpiło to 15 kwietnia 2014 r. Uchwałę w tej sprawie Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął po wejściu w życie znowelizowanej w pierwszym półroczu 2013 roku ustawy o kierujących pojazdami, która poszerzyła krąg miast, w których można przeprowadzać egzaminy.

Od wiosny 2014 roku egzamin na prawo jazdy można zdawać w ostrowieckiej filii Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego

Nowy oddział terenowy jest dedykowany przede wszystkim mieszkańcom wschodniej części województwa świętokrzyskiego, ale również mieszkańcom Skarżyska-Kamiennej i Starachowic oraz powiatów z Mazowsza czy Lubelszczyzny.

Co w planach?

Założenia Regionalnej Strategii Badań i Innowacji oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020 uwzględniają znaczne wydatki na transport jako jeden z najważniejszych obszarów wsparcia. Na finansowanie projektów z tego sektora powinno, według założeń, trafić około 720 mln zł. Środki te przede wszystkim przeznaczone zostaną na finansowanie kompleksowych projektów dotyczących budowy i modernizacji dróg wojewódzkich, uzupełniających sieć autostrad, dróg ekspresowych i krajowych finansowanych z poziomu krajowego. Dofinansowanie uzyskają też projekty usprawniające przyjazny dla środowiska transport publiczny w regionie oraz podnoszące jakość systemu komunikacyjnego miast.

Wiele inicjatyw dotyczących rozwoju infrastruktury komunikacyjnej podejmowanych jest we współpracy z ościennymi województwami. W marcu 2014 roku podpisana została umowa z firmą Promost Consulting z Rzeszowa na opracowanie wielowariantowej koncepcji rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 973 na odcinku Busko – Zdrój – Nowy Korczyn – Borusowa wraz z obejściem miejscowości Zbudowice i budową przeprawy mostowej na rzece Nidzie i rzece Wiśle. Inwestycja realizowana będzie wspólnie przez województwa świętokrzyskie i małopolskie. Projekt powstanie do końca czerwca 2015 roku, a zakładany termin zakończenia jego realizacji to 2018 rok. Inwestycja ma na celu budowę nowego korytarza transportowego na osi północ – południe, który stanie się alternatywą dla obciążonego odcinka drogi krajowej 73. – Realizacja nowej przeprawy mostowej pozwoli na skrócenie czasu przejazdu i połączenie województwa świętokrzyskiego z autostradą A4, zlikwiduje również istniejącą naturalną barierę dzielącą tereny zlokalizowane po obu stronach Wisły. Będzie to najkrótsze połączenie stolicy województwa świętokrzyskiego z ważnym ośrodkiem miejskim – Tarnowem – podkreśla członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego **Jan Maćkowiak**.

Ponadto już w drugiej połowie 2013 roku okazało się, że dzięki oszczędnościom w Regionalnym Programie Operacyjnym za kwotę 40 mln zł uda się dodatkowo zrealizować najpilniejsze drogowe inwestycje. Są to: przebudowa ulicy Lubelskiej w Sandomierzu w ciągu drogi wojewódzkiej 777 na odcinku od cmentarza w kierunku Zawichostu, drugi etap przebudowy drogi numer 755 na odcinku od Ćmielowa przez Ożarów do Bałtówki, rozbudowa drogi wojewódzkiej numer 761 na odcinku od węzła w Jaworzni na trasie S7 do Piekoszowa, rozbudowa odcinka drogi wojewódzkiej numer 973 przez miejscowość Dobrowoda w powiecie buskim, rozbudowa odcinka drogi wojewódzkiej 752 przez Świętą Katarzynę. Wszystkie te prace powinny być zakończone do połowy 2015 roku.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Piotr Żołądek, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest odpowiedzią na najistotniejsze problemy społeczne: bezrobocie, nierówności w dostępie do edukacji, wykluczenie społeczne. Dzięki funduszom unijnym powstały w naszym województwie nowe miejsca pracy, zwiększyła się liczba pracujących, zmieniła ich struktura, powstały nowe przedszkola, sale gimnastyczne. Wsparciem zostali objęci zdolni uczniowie, osoby starsze, niepełnosprawne. Mieszkańcy regionu, w zależności od potrzeb, uczestniczyli w szkoleniach, kursach, podwyższali swoje kwalifikacje, rozpoczynali własną działalność gospodarczą. Za każdym zrealizowanym projektem stoi człowiek i jego sukces. Choć czasem trudno przyłożyć do niego proste miary, a efekty nie są natychmiastowe. Włożony wysiłek procentuje przez lata, bo człowiek to najlepsza inwestycja.

Człowiek – najlepsza inwestycja!

Program Operacyjny Kapitał Ludzki wyrównuje szanse między poszczególnymi regionami naszego kraju, umożliwia szeroko rozumiany rozwój człowieka, przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy i zmniejszenia obszarów wykluczenia społecznego. Adresatem programu mógł być praktycznie każdy z nas, bez względu na wiek, zawód, miejsce zamieszkania.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki dał Świętokrzyskiemu możliwość wykorzystania ponad 317 mln euro, co w przeliczeniu na głowę mieszkańca, dało jeden z najwyższych poziomów dofinansowania w kraju – blisko 250 euro. Na co wykorzystaliśmy pieniądze? Na otwarcie rynku pracy, promocję integracji społecznej, czy podnoszenie umiejętności zawodowych osób pracujących i wspieranie placówek prowadzących działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych. Przede wszystkim na tym najwcześniejszym, przedszkolnym etapie.

Edukacja przedszkolna

Gdy startował PO KL do przedszkoli w naszym województwie uczęszczało niespełna 40 proc. dzieci, teraz to 67 proc. i w szybkim tempie doganiamy średnią krajową (70 proc.). Ponad 100 mln zł zasililo przeszło 300 placówek, które zapewniają edukację przedszkolną prawie 12 tys. dzieci. Realizowane były projekty umożliwiające zakładanie nowych przedszkoli oraz rozszerzanie zakresu działania placówek już istniejących. W przypadku przedszkoli tworzonych od podstaw dofinansowanie z UE umożliwiło kompleksową organizację działalności przedszkoli, czyli np. zatrudnienie nauczycieli, a także m. in. logopedów i psychologów. Projekty umożliwiły także zakup wysokiej jakości pomocy dydaktycznych, w tym sprzętu multimedialnego, zabawek, mebli, wyposażenia kuchni, placów zabaw, wyprawek dla przedszkolaków itd.

W przypadku przedszkoli już istniejących wsparcie finansowe z UE pozwoliło na tworzenie dodatkowych oddziałów (grup) przedszkolnych oraz na rozwijanie oferty edukacyjnej tych placówek – m. in. poprzez różnego rodzaju zajęcia dodatkowe dla dzieci, wydłużenie czasu funkcjonowania czy realizację specjalistycznego wsparcia dla przedszkolaków o szczególnych potrzebach, np. z powodu niepełnosprawności.

- Wsparcie edukacji przedszkolnej w okresie 2007-2013 kończymy z pozytywnym bilansem – mówi **Piotr Żołądek**, członek

Gdy startował PO KL do przedszkoli w naszym województwie uczęszczało niespełna 40 proc. dzieci, teraz to prawie 70 procent!

Zarządu Województwa Świętokrzyskiego – Nie zapominamy jednak o dalszych potrzebach w tym obszarze. Nadal dążymy do niwelowania barier w dostępie do edukacji przedszkolnej i mam nadzieję, że w przyszłym okresie finansowania nasz region będzie mógł liczyć na równie intensywnie wsparcie z Unii.

Stypendia dla zdolnych uczniów

Najzdolniejsi uczniowie z regionu otrzymują stypendia naukowe, które przeznaczają na kursy językowe, pomoce naukowe i książki. Po sześciu edycjach programu stypendialnego mamy ich już ponad 1300. Wartość pojedynczego stypendium wynosiła

3 600 zł. Wsparcie uzyskiwali uczniowie szczególnie uzdolnieni w zakresie przedmiotów ścisłych i przyrodniczych, o wybitnych osiągnięciach w nauce, którym jednak sytuacja materialna ich rodzin nie pozwala w pełni rozwijać talentów i zainteresowań. Uczniowie mogli przeznaczać stypendia na różnego rodzaju wydatki związane z nauką – np. zakup podręczników, komputera, oprogramowania, dojazdy do szkoły itd.

Najzdolniejsi uczniowie z regionu otrzymują stypendia naukowe, WDK, 15.04.2014 r.

Stypendia były przydzielane w ramach „Regionalnego programu stypendialnego dla uczniów szczególnie uzdolnionych województwa świętokrzyskiego”, stanowiącego element programu Kapitał Ludzki. Program stypendialny realizuje Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego. W roku szkolnym 2014/2015 ŚBRR przeprowadził VII edycję programu stypendialnego, z której skorzysta kolejnych 200 uczniów.

Ważny każdy uczeń

Dzięki realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

- ponad 45 tys. uczniów z 632 szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych w województwie świętokrzyskim skorzystało z różnego rodzaju zajęć dodatkowych (wyrównawczych dla uczniów słabszych, rozwijających dla uczniów zdolnych) oraz doradztwa psychologicznego – pedagogicznego i zawodowego
- blisko 23 tys. uczniów klas I – III świętokrzyskich szkół podstawowych wzięło udział w zajęciach mających na celu realizację ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych. W wyniku trzech naborów wniosków do projektu pn. „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych”, przeprowadzonych przez ŚBRR do 2012 r., wsparciem objętych zostało 457 szkół podstawowych.
- blisko 10 tys. uczniów z 242 szkół zawodowych skorzystało z zajęć dodatkowych, specjalistycznych kursów zawodowych i doradztwa zawodowego, przygotowującego ich do wejścia na rynek pracy. Ponad 1,2 tys. uczniów szkół zawodowych wzięło udział w stażach i praktykach.

Wsparcie szkolnictwa zawodowego

Szkoły zawodowe miały także możliwość dokonywania w ramach projektów zakupów nowoczesnego wyposażenia: pomocy naukowych, maszyn i materiałów, a także sprzętu komputerowego i oprogramowania do pracowni i warsztatów szkolnych. ze wsparcia skorzystało blisko 140 szkół zawodowych i techników. Łączna wartość dofinansowania dla szkolnictwa zawodowego

w woj. świętokrzyskim to 97 mln zł. Celem projektów ze sfery edukacji zawodowej było takie poprowadzenie nauki, by absolwenci świętokrzyskich szkół, poza dyplomem zawodowym, posiadali także praktyczne umiejętności, wiedzę i doświadczenie, jakich oczekują od nich pracodawcy. Dzięki unijnemu dofinansowaniu szkoły zawodowe, technika i inne placówki kształcenia zawodowego mogły wprowadzać innowacyjne metody kształcenia, uruchamiać zupełnie nowe kierunki nauczania oraz wprowadzać nowoczesne metody zarządzania szkołą.

Instytucją Zarządzającą PO KL było Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. W województwie świętokrzyskim funkcję Instytucji Pośredniczącej pełni Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego – Biuro programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zaś Instytucją Pośredniczącą II Stopnia jest Wojewódzki Urząd Pracy.

Działania realizowane z ramach PO KL przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W KIELCACH

Od początku wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 do Wojewódzkiego Urzędu Pracy wpłynęło ogółem 3.021 wniosków o dofinansowanie projektów konkursowych oraz systemowych na łączną kwotę blisko 3,1 miliarda zł.

Po dokonaniu oceny formalnej i merytorycznej wszystkich złożonych projektów Wojewódzki Urząd Pracy zawarł dotychczas ogółem 595 umów na kwotę dofinansowania przekraczającą 926 mln zł.

Pozwoli to na objęcie kompleksowym wsparciem ponad 139 tys. mieszkańców województwa, w tym:

- ✓ 69,7 tys. osób pozostających bez zatrudnienia, w tym 57,3 tys. bezrobotnych zaktywizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy,
- ✓ ponad 2,7 tys. osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej, z których 1.700 otrzymało lub otrzyma środki na jej rozpoczęcie,
- ✓ 33,9 tys. pracujących osób dorosłych, które podniosły swoje kwalifikacje,
- ✓ 18,5 tys. pracowników i kadry zarządzającej przedsiębiorstw,
- ✓ ponad 10 tys. osób odchodzących z rolnictwa,
- ✓ ponad 1.100 osób zagrożonych utratą pracy lub zwolnionych
- ✓ z przyczyn niedotyczących pracowników, w tym nauczycieli i pracowników sektora oświaty

1,8 tys. osób objęto projektami informacyjno – promocyjnymi w Poddziałaniu 8.1.3, 1,3 tys. w ramach projektów innowacyjnych mających na celu wypracowanie nowych metod aktywizacji zawodowej oraz projektów współpracy ponadnarodowej. 462 pracowników Powiatowych Urzędów Pracy w zostało objętych szkoleniami oraz refundacją wynagrodzeń zatrudnionych doradców zawodowych i pośredników pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy zakończył nabór wniosków o dofinansowanie projektów w ramach POKL 2007-2013. Zakontraktowane zostały wszystkie środki przyznane województwu na realizację Działów 6.1, 6.2 oraz 8.1.

Świętokrzyska wieś

Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich jest jednym z priorytetów działalności Samorządu Województwa od początków jego istnienia. Rozwój ten warunkuje, między innymi, sprawne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym przede wszystkim wsparcia z programów finansowanych z Unii Europejskiej. Zadania te realizuje od 1999 roku Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, a w jego ramach Biuro Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Biuro nadzorowane jest przez Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska w Urzędzie Marszałkowskim.

W sierpniu 2014 r. w Filharmonii Świętokrzyskiej zostały podpisane 33 umowy z przedstawicielami świętokrzyskich gmin z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dotyczące gospodarki wodno-ściekowej

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Dzięki Programowi Rozwoju Obszarów Wiejskich podnosi się jakość życia mieszkańców obszarów wiejskich - poprzez dostęp do infrastruktury technicznej oraz społecznej, a także tworzenie warunków do aktywności społeczności lokalnych i włączenia jej w proces budowania społeczeństwa obywatelskiego.

PROW 2007-2013 obejmuje 22 działania, które są wdrażane w ramach 4 osi priorytetowych: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, Poprawa stanu środowiska naturalnego i obszarów wiejskich, Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej i LEADER. Wszystkie są finansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz współfinansowane z krajowego budżetu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 na terenie województwa świętokrzyskiego prowadzi Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego oraz oddział regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Do tej pory, (dane na sierpień 2014), w ramach PROW zostało podpisanych 2 628 umów na realizację zadań na łączną kwotę blisko 503 mln zł. Dzięki tym pieniądzą powstają oczyszczalnie ścieków, kanalizacja, budowane są świetlice i place zabaw, odnawiane budynki użyteczności publicznej. W wielu miejscach wsparcie unijne pozwoliło zaspokoić naprawdę podstawowe potrzeby mieszkańców.

Chętnie sięgały po nie samorządy i Lokalne Grupy Działania, tych w województwie świętokrzyskim mamy 18. Ich celem jest realizacja opracowanych wspólnie z mieszkańcami Lokalnych Strategii Rozwoju. Cztery świętokrzyskie lokalne grupy działania mają charakter międzywojewódzki, co oznacza, że poza gminami województwa świętokrzyskiego obejmują także gminy z województw ościennych, tj. śląskiego, małopolskiego, mazowieckiego i łódzkiego.

Wysoka stopa wykorzystania środków PROW 2007-2013 czyni nas jednym z liderów w kraju. - Mówiąc o tym programie, nie można nie wspomnieć jak ważny jest jego wymiar społeczny. Jest on bardziej widoczny, niż wszelkie inwestycje. Pozwala, by mieszkańcy małych społeczności integrowali się przy projektach, kreatywnie patrzyli, jak poprawić życie na wsi - podkreśla marszałek

Adam Jarubas.

oś/działanie		liczba podpisanych umów/wydaných decyzji	limit	kwota umów/decyzji czynnych
Oś I				
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa:				
w tym:	Schemat I Scalanie gruntów	5	26 392 273,36 zł	26 915 300,40 zł
	Schemat II Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	8	40 710 145,38 zł	38 254 815,22 zł
Oś III				
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej		233	244 271 213,91 zł	238 679 079,00 zł
Odnowa i rozwój wsi		209	64 662 635,51 zł	64 520 173,00 zł
Oś IV				
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju:				
w tym:	„małe projekty”	1597	34 691 178,14 zł	29 542 477,06 zł
	Odnowa i rozwój wsi	374	66 692 878,79 zł	59 854 535,00 zł
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	55	4 376 423,10 zł	3 985 489,60 zł
	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	65	12 817 849,06 zł	10 831 271,00 zł
Wdrażanie projektów współpracy		28	2 790 185,41 zł	2 443 317,63 zł
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania		54	27 957 531,38 zł	27 691 698,69 zł
RAZEM podpisanych umów/wydaných decyzji		2 628	525 362 314,04 zł	502 718 156,60 zł

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 zaczęła działać w naszym województwie na przełomie 2008 i 2009 roku. Zadaniem KSOW jest skupianie wszystkich organizacji i struktur administracyjnych zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich, wymiana informacji i doświadczeń.

Sekretariat Regionalny KSOW w Kielcach od początku swojego istnienia zrealizował około 180 różnych przedsięwzięć o charakterze naukowym, kulturalnym, gospodarczym i promocyjnym. Organizował szkolenia, warsztaty, spotkania, seminaria, festyny propagujące wartości związane z wieloaspektowym rozwojem obszarów wiejskich. Od kilku lat, między innymi, współorganizuje Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej AGROTRAVEL w Kielcach. W zakresie wsparcia tradycji obszarów wiejskich we współpracy z Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach reaktywowano w 2013 roku Ogólnopolski Festiwal Zespołów Artystycznych Wsi Polskiej. Wydarzenie było kontynuowane w 2014 roku i jest planowane na rok następny.

Zrealizowano szereg konferencji przede wszystkim branżowych, ale również konferencje naukowe w tym współorganizowana z Uniwersytetem im. Jana Kochanowskiego w Kielcach Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Procesy transformacji obszarów wiejskich”.

W zakresie wsparcia rolnictwa i odnawialnych źródeł energii zorganizowano szereg seminariów i konferencji np. „Nowe technologie uprawy warzyw i produkcji owoców metodami ekologicznymi”, „Zioła przyprawowe i lecznicze z uprawy i stanu naturalnego”, „Możliwości rozwoju małych gospodarstw rodzinnych w ramach PROW 2014-2020”, „Konferencja Naukowego Zespołu Konsultacyjnego przy Świętokrzyskim Parku OZE (dwie edycje)”, „Promocja ekologicznej produkcji rolnej i pozyskiwanie środków unijnych na ten cel oraz wymiana dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie organizacji gospodarstwa ekologicznego” dla rolników z gospodarstw ekologicznych”.

SR KSOW współorganizował wiele warsztatów edukacyjnych, ekologicznych, fotograficznych, malarskich czy też dotyczących ginących zawodów np. warsztaty fotograficzne „Różnorodność kulturowa i przyrodnicza terenów Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych jako walor pozaprodukcyjny wsi, warsztaty malarskie „Wieś świętokrzyska naszym dziedzictwem kulturowym, warsztaty dla dzieci i młodzieży „Dziedzictwo kulturowe polskiej wsi oraz zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności.

Program RYBY z powodzeniem realizowany w Świętokrzyskiem

Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonują trzy Lokalne Grupy Rybackie, które po podpisaniu umów ramowych z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizują Lokalne Strategie Rozwoju Obszarów Rybackich (LSROR). Grupy obejmują swoim działaniem 29 gmin i z sukcesami sięgają po środki unijne z Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”.

Oś priorytetowa 4 Programu ma przyczynić się do aktywizacji społeczności obszarów zależnych od rybactwa poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych z określonego obszaru do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Ma nie tylko doprowadzić do poprawy warunków życia na obszarach zależnych od rybactwa, ale i rozwijać inicjatyw i przedsiębiorczość wśród społeczności lokalnych.

Beneficjentami programu w Świętokrzyskiem są: Stowarzyszenie „LGR Świętokrzyski Karp”, (w skład wchodzi 11 gmin: Raków, Szydłów, Gnojno, Busko-Zdrój, Stopnica, Oleśnica, Wiślica, Pacanów, Rytwiany, Połaniec, Osiek), Lokalna Grupa Rybacka „Między Nidą a Pilicą”, (9 gmin: Ruda Maleniecka, Fałków, Kluczewsko, Krasocin, Włoszczowa, Secemin, Radków, Moskorzew i gmina Przedbórz z woj. łódzkiego), i „Lokalna Grupa Rybacka Jędrzejowska Ryba” (9 gmin: Jędrzejów, Małogoszcz, Oksa, Nagłowice, Słupia, Sędziszów, Wodzisław, Imielno, Sobków). Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, które wdraża Program w naszym regionie, dotychczas podpisało z nimi 202 umowy na realizację zadań, na łączną kwotę blisko 47 mln zł.

Nasza żywność robi furorę!

Produkcja żywności wysokiej jakości (regionalnej, lokalnej, tradycyjnej i ekologicznej) w powiązaniu z turystyką jest jednym z najważniejszych elementów rozwoju obszarów wiejskich w regionie świętokrzyskim. Posiadanie regionalnych oznaczeń zwiększa konkurencyjność produktów i może być również ważnym elementem oddziaływania na potencjalnego klienta. Produkt, którego pochodzenie jest gwarantowane przez odpowiednie instytucje, współtworzy wizerunek obszaru, z którego się wywodzi i tym samym zachęca do odwiedzenia danego regionu (przyczyniając się m.in. do rozwoju turystyki).

Ze względu na dużą różnorodność produktów wprowadzanych na rynek konsumenci oczekują jasnych i wyczerpujących informacji na temat jakości i pochodzenia produktów rolnych i artykułów spożywczych. Identyfikację i wybór poszczególnych wyrobów ułatwiają im oznaczenia geograficzne, nazwy pochodzenia oraz inne świadectwa potwierdzające szczególny charakter produktu. Posiadanie oznaczenia z jednej strony poświadcza autentyczność danego produktu, a z drugiej jest rękojmią jego wyróżniającej się jakości, której zwykle towarzyszy wyjątkowa, tradycyjna metoda produkcji. Dzięki temu potencjalny nabywca ma więcej danych pozwalających mu dokonać wyboru podczas robienia zakupów. Zapoznaje się jednocześnie z producentem wyrobu oraz środowiskiem naturalnym i kulturowym, w którym on powstawał. Cena przestaje być jedynym, czy też najważniejszym argumentem przemawiającym na rzecz danego wyrobu. Poprzez związek produktu z regionem, zakup staje się początkiem kontaktu z wyjątkową kulturą, tradycją, historią, społecznością i przyrodą danego obszaru.

Za sprawą systemu rejestracji produktów regionalnych i tradycyjnych chroni się także dziedzictwo kulturowe wsi, co w dużym stopniu przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności terenów wiejskich i rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej. W Polsce system ten regulowany jest ustawą z dnia 17 grudnia 2004r. o rejestracji, ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. Nr 10, poz. 68).

Przenosząc założenia ustawy na grunt lokalny, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego podejmuje szereg ważnych działań w zakresie promowania i wspierania rozwoju rynku żywności wysokiej jakości, zwanej również żywnością naturalną. Jednym z nich jest informowanie podczas konkursów kulinarnych, wystaw i imprez kulturalnych o możliwościach i warunkach wpisu produktu na Listę Produktów Tradycyjnych (LPT) oraz o możliwościach promocji wyrobów, które taki wpis uzyskają. Ponadto w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego przyjmowane są i weryfikowane pod względem spełnienia wymogów formalnych wnioski o wpis na Listę.

Efekty tych działań zaczęły pojawiać się już w 2006 roku, kiedy to miało miejsce wpisanie na LPT zalewajki świętokrzyskiej. W kolejnym roku dołączyło do niej 14 produktów, a wśród nich: kasza jaglana gierczycka, piernik z żytniej mąki, chleb bodzentyński, ser jabłeczny czy dzionie rakowskie. Do pionierów z Listy należą także wiśnia nadwiślanka i fasola korczyńska. Ten sukces zachęcił producentów do sięgnięcia po oznaczenie unijne, i tak w 2009 r. wiśnia nadwiślanka została wpisana do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia, a w 2010 r. fasola korczyńska do rejestru Chronionych Oznaczeń geograficznych. Również w 2010 r. w tym ostatnim gronie znalazła się śliwka szydlowska.

Obecnie na Liście Produktów Tradycyjnych jest już 70 produktów z naszego województwa. W tym roku do grupy tej dołączyły takie produkty jak: czosnek wójczański, suszona damacha z Poniidzia, pączek opatowski, chleb żytni kielecki i ser kozi z Machor. Rosnące zainteresowanie producentów zamieszczaniem swoich wyrobów na LPT jest efektem aktywności Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w zakresie promocji żywności wysokiej jakości, która przynosi wymierne efekty w postaci wzmożonego zapotrzebowania konsumentów na tego rodzaju żywność.

Warto pamiętać także o rezultatach o szerszym zasięgu. Wytwarzanie i promowanie produktów tradycyjnych i regionalnych wspomaga rozwój obszarów wiejskich i umożliwia rolnikom dywersyfikację działalności oraz uzyskiwanie dodatkowych dochodów. Można zauważyć, że wyroby takie, produkowane w regionie świętokrzyskim, stają się jego chlubą oraz bardzo dobrym narzędziem marketingowym przyczyniającym się do wzrostu turystycznej atrakcyjności regionu. Ponadto przynoszą one dochód mieszkańcom wsi i przyczyniają się do integracji społecznej oraz pobudzają aktywność do działania na rzecz małych ojczyzn.

Niezmiernie istotną rolę w osiągnięciu obecnego poziomu rozwoju rynku produktów tradycyjnych, regionalnych, lokalnych i ekologicznych odegrało i nadal odgrywa członkostwo województwa świętokrzyskiego w Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne (ESRDK). Jest to międzynarodowa organizacja skupiająca regiony, dla których ważna jest promocja i poprawa jakości regionalnej żywności oraz wzmacnianie regionalnej tożsamości. W obrębie każdego z tych regionów działa sieć regionalna zrzeszająca producentów, gospodarstwa rolne, zakłady przetwórstwa żywności oraz sklepy i restauracje, które podkreślają swoje powiązania z regionem i których produkcja bazuje na lokalnych i naturalnych zasobach surowców.

W ramach Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne realizowane są potrzeby konsumentów i producentów żywności naturalnej w jednej spójnej koncepcji. Sieć stanowi swoisty przewodnik kulinarny dla konsumentów i turystów. Dzięki temu, szczególnie w warunkach rozwoju tzw. turystyki kulinarnej,

wzrasta ruch turystyczny w regionie oraz liczba konsumentów żywności wysokiej jakości. To z kolei przyczynia się do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze rolno-spożywczym i gastronomicznym oraz do wzrostu ich konkurencyjności, na czym zyskuje region.

W ramach przygotowań do przystąpienia do ESRDK, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego jesienią 2009 r. przeprowadził przy współpracy starostów cykl seminariów we wszystkich powiatach naszego regionu. Seminaria te miały na celu zapoznanie potencjalnych członków Sieci z jej założeniami oraz z korzyściami wynikającymi z rejestracji produktów w systemach jakości żywności.

W 2010 r. nasze województwo zostało przyjęte do Sieci i rozpoczęło tworzenie w jej ramach sieci regionalnej pod nazwą Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie, na brak kandydatów do członkostwa nie można było narzekać. W roku tym przyjęte zostały 32 podmioty. W ciągu kolejnych lat wieści o korzyściach płynących z członkostwa w tym elitarnym gronie rozchodziły się już nie tylko poprzez bezpośrednią informację ze strony Urzędu, ale także dzięki samym członkom Sieci zadowolonym z efektów funkcjonowania w jej strukturach. W rezultacie w chwili obecnej do Sieci należy już 80 podmiotów. Wśród nich znajdują się najwyższej klasy mleczarnie, cukiernie, piekarnie, zakłady wędliniarskie, przetwórnice owoców i warzyw, winnice, restauracje i sklepy. Nie można zapomnieć o wspaniałych gospodarstwach agroturystycznych, sadowniczych, pasiecznych czy rybackich.

Samorząd Województwa dba nie tylko o ilościowy rozwój Sieci. Najważniejsza jest jakość produktów i usług oferowanych przez jej członków. Dlatego tak istotną rolę odgrywają organizowane przez Urząd Marszałkowski regularne szkolenia i wizyty studyjne, podczas których członkowie mają możliwość zdobywać wiedzę w dziedzinie marketingu produktów lokalnych oraz bezpieczeństwa i jakości żywności, a także wymieniać doświadczenia z przedsiębiorcami należącymi do ESRDK w innych regionach w kraju i za granicą w zakresie funkcjonowania w ramach Sieci.

Dotychczas członkowie Sieci mieli okazję uczestniczyć w wizytach studyjnych w Województwie Warmińsko-Mazurskim, w Skanii w Szwecji, na duńskim Bornholmie, w łotewskim regionie Latgale oraz w Lüneburger Heide w Niemczech. Doskonałym posunięciem ze strony Urzędu okazało się zorganizowanie cyklu tzw. wewnętrznych wizyt studyjnych na terenie naszego województwa, podczas których członkowie Sieci mogli wzajemnie zapoznać się ze swoimi produktami oraz wymienić się dobrymi praktykami w obszarze wykorzystania logotypu w działaniach promocyjnych. Wizyty te przyniosły rezultaty w postaci wzmocnienia współpracy handlowej pomiędzy poszczególnymi członkami Sieci. Ich integracja doprowadziła także do zawiązania w naszym regionie Świętokrzyskiego Oddziału Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego.

Równie ważnym zadaniem Samorządu Województwa Świętokrzyskiego jak rozwijanie rynku żywności wysokiej jakości jest wpływanie na wzrost popytu na taką żywność. Dzieje się to poprzez działania mające na celu wzrost świadomości mieszkańców regionu i przybywających tu turystów w zakresie szczególnych walorów odżywczych i smakowych pochodzących z naszego województwa naturalnych produktów rolno-spożywczych. Przypominamy im także o roli naszego dziedzictwa kulinarnego w kształtowaniu tożsamości regionu i poprawie jakości życia jego mieszkańców. Do takich działań należą organizowane przez Urząd

jarmarki produktów z Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie. Członkowie Sieci ze swoimi wyrobami są obecni podczas każdej dużej imprezy na terenie województwa, jak np. Konkurs Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów, Dożynki Wojewódzkie czy Hubertus Świętokrzyski. Popularność tych produktów wzrosła do tego stopnia, że bez nich nie może obyć się także wiele wydarzeń kulturalnych organizowanych przez inne instytucje, takich jak Święto Kielc, Jarmark Świętokrzyski i Dymarki Świętokrzyskie. Warto zatrzymać się przy ogólnopolskim Konkursie Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów, który powstał z inicjatywy Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego oraz Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Zaangażowanie Samorządu Województwa w coroczną współorganizację jego finału regionalnego od kilkunastu lat wspólnie ze Świętokrzyskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach ma na celu identyfikację i promocję tradycyjnych produktów z naszego regionu. Baza uczestników i laureatów konkursu posłużyła do tworzenia Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie. Obecnie działa to w drugą stronę – w szeregach laureatów konkursu coraz silniejszą grupę stanowią członkowie Sieci. W tegorocznej edycji nagrodzonych zostało aż 8 produktów wytwarzanych w Sieci: cuvee wino gronowe białe półwytrawne, farsz z dudków po małyżyńsku, ser kozi zakamieński, miód spadziowy z drzew iglastych, boczek nadziewany z polędwiczką i farszem mięsnym, ser buncok strzałkowski, powidła ze śliwek węgierki oraz jagodzianka z wólki. Z kolei masło jędrzejowskie, chleb żytni tradycyjny, oraz silvio wino gronowe półsłodkie białe uzyskały nagrodę „Perła 2014”.

reki, ale przede wszystkim mogą w bezpośrednim kontakcie z producentem dowiedzieć się szczegółów co do metod wytwarzania produktów i pochodzenia użytych do produkcji surowców. W ten sposób przekonują się, że świętokrzyskie kulinaria to dużo więcej niż tylko zalewajka świętokrzyska. Mogą także zapoznać się „na żywo” z produktami i potrawami, o których najczęściej tylko czytają w prasie bądź słuchają w radio. Ten aspekt kiermaszy ma ogromne znaczenie dla tworzenia więzi konsumenta z produktem wytwarzanym w regionie, będącą swoistym wyrazem lokalnego patriotyzmu.

Nasze sztandarowe produkty robią furorę nie tylko na rynku lokalnym. Dzięki wsparciu lokalnych producentów przez Samorząd Województwa w postaci finansowania udziału w targach spożywczych w kraju i za granicą, konsumenci z odległych od nas miejsc także mogą zasmakować w naszych wyrobach. Nasi wytwórcy są już stałymi bywalcami targów Smaki Regionów w Poznaniu, Natura Food w Łodzi i Agrotavel w Kielcach. Bywali także na targach Regionalia w Warszawie i EcoFamily w Kielcach. Pojawili się również na wystawie Agrokomplex w Nitrze (Słowacja), SlovakiaTour w Bratysławie i BAF w Wilnie.

Patrząc z perspektywy kilku minionych lat można śmiało stwierdzić, że Sieć skupia osoby niezwykle zaangażowane w odtwarzanie i pielęgnowanie tradycji kulinarnych regionu, a decyzja Samorządu Województwa Świętokrzyskiego o przystąpieniu do ESRDK podjęta pod koniec 2008 roku była strzałem w dziesiątkę.

W grupie siła

Aktualnie w województwie świętokrzyskim mamy 31 grup producentów rolnych i producentów owoców i warzyw. Wysokość uzyskanego wsparcia finansowego z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na dokonane przez grupy inwestycje wyniosła ponad 292 mln zł.

Grupy producentów owoców i warzyw – 16 grup, z czego 7 grup zarejestrowanych zostało po 2010, sześć z nich zostały w tym czasie uznane za organizację producentów owoców i warzyw.

Grupy producentów rolnych, z czego producentów tytoniu – 1 grupa, producentów trzody chlewnej – 1 grupa, producentów rolnictwa ekologicznego – 2 grupy, producentów drobiu – 8, producentów mleka – 2, roślin energetycznych – 1.

Liczba 16 grup owocowo-warzwywnych stawia nas wysoko w czołówce kraju, a Zagłębie Sandomierskie jest po Grójeckim drugą potęgą owocową w Polsce. W województwie świętokrzyskim dokonaliśmy pierwszej w Polsce fuzji czyli połączenia dwóch wstępnie uznanych grup – SAN-RAY i SANGROW.

Dzięki organizowaniu się grup powstały nowoczesne bazy skupowe i przechowalnicze, wyposażone w wysokiej jakości środki transportu, linie technologiczne oraz odpowiednie pomieszczenia przechowalnicze.

Energia odnawialna

Zainicjowanie współpracy Samorządu Województwa z przedsiębiorcami z branży energetyki odnawialnej zaowocowało powstaniem programu pn: „Świętokrzyski Park OZE Rzędów-Tuczępy” w celu budowy na terenie gminy Tuczępy: bioelektrowni o mocy 9,6 MW, elektrowni wiatrowej o mocy 18 MW, elektrowni słonecznej o mocy 4 MW, 3 Elektrowni słonecznych o łącznej mocy 6 MW, elektrowni słonecznej

Utworzenie Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie okazało się prawdziwym strzałem w dziesiątkę

Poza uświetnianiem innych imprez, Urząd Marszałkowski w bieżącym roku umożliwił członkom Sieci uczestnictwo w cyklu ośmiu specjalistycznych kiermaszy przeznaczonych wyłącznie dla nich. Odbywają się one od marca w każdą trzecią sobotę miesiąca z wyjątkiem miesięcy wakacyjnych w lobby Best Western Grand Hotel w Kielcach. W kameralnej atmosferze mieszkańcy Kielc i okolic mają okazję nie tylko zakupić świeże produkty z pierwszej

o mocy 2 MW i mikroelektrowni wodnej (rz. Wschodnia gm. Tuczępy) o mocy 10-20 kW. Sumaryczna, zadeklarowana moc wszystkich źródeł OZE wchodzących w skład Program wynosi ok. 40 MW.

Przy programie działa Naukowy Zespół Konsultacyjny, w skład którego wchodzi 26 naukowców z wiodących w Polsce uczelni i instytucji badawczych zajmujących się energetyką odnawialną na czele z prof. dr hab. inż. Janem Popczykiem z Politechniki Gliwickiej oraz prof. dr hab. inż. Józefem Szlachetą z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

6 listopada 2013 r. inwestorzy uczestniczący w Programie oraz wójt gminy Tuczępy podpisali list intencyjny w celu powołania do życia Centrum Dydaktyczno-Naukowego w Nizinach. Gmina Tuczępy użyczy na 15 lat (z możliwością przedłużenia) inwestorom budynek wraz przyległą działką, a inwestorzy na własny koszt wyremontują, zaadoptują i wyposażą Centrum w sprzęt laboratoryjny oraz wyposażą zaplecze noclegowe i gastronomiczne. Uruchomienie Centrum zaplanowano na IV kwartał 2015 r.

Inwestorzy porozumeli się też w sprawie utworzenia Fundacji pod nazwą „Świętokrzyski Park OZE Rzędów - Tuczępy”. Celem tej Fundacji będzie wspieranie przedsięwzięcia polegającego na budowie na terenie gminy Tuczępy bioelektrowni, elektrowni słonecznych, elektrowni wiatrowej, elektrowni wodnych oraz o ile pozwolą na to warunki geologiczne elektrowni geotermalnej. Sygnatariusze zamierzają zarejestrować Fundację w II półroczu 2014 r.

Z inicjatywy Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska zainicjowano szereg kontaktów prowadzących do budowy około 50 bioelektrowni i biogazowni o łącznej mocy 150 MW rozlokowanych na terenie około 40 gmin województwa świętokrzyskiego. Najbardziej zaawansowane prace inwestycyjne prowadzone są na terenie gmin: Tuczępy, Gnojno, Raków, Koprzywnica, Zawichost, Ćmielów oraz miasta Starachowice. Pozostałe lokalizacje są w fazie tzw. „pierwszego kontaktu” inwestorów z władzami samorządów.

„Góry Świętokrzyskie naszą przyszłością”

Województwo Świętokrzyskie w partnerstwie z Ośrodkiem Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej w Sandomierzu od 2012 roku realizuje program „Góry Świętokrzyskie naszą przyszłością”, w ramach którego wykorzystuje potencjał regionu na rzecz jego aktywizacji i rozwoju.

Program obejmuje zasięgiem powiaty: kielecki, opatowski, ostrowiecki i sandomierski, (wyłączone miasta: Kielce i Ostrowiec Św.). Województwo Świętokrzyskie odpowiada za promocję projektu oraz działanie pn. „Świętokrzyska Kuźnia Smaków”. Uruchomiono stronę internetową poświęconą programowi, wydrukowane zostały ulotki i broszury informacyjne, przeprowadzane były kampanie informacyjne w środkach masowego przekazu (prasa, radio, telewizja). Program każdego roku prezentowany jest również na targach Agrotavel w Kielcach.

W ramach „Świętokrzyskiej Kuźni Smaków” prowadzone były szkolenia z zakresu przetwórstwa tradycyjnego na poziomie gospodarstwa i sprzedaży bezpośredniej oraz nt. żywienia w oparciu o kuchnię regionalną i produkt lokalny. „Świętokrzyska Kuźnia Smaków” realizowana jest przez Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach.

Ruch 4H

„Uczyć się działając”, „Najlepsze niech będzie jeszcze lepsze” to hasła przyświecające działalności organizacji edukacyjnej dla dzieci i młodzieży pod nazwą Ruch 4H. Organizacja powstała w Stanach Zjednoczonych Ameryki, członków ma na całym świecie, także w Świętokrzyskiem.

Inicjatywie przyświeca cel, by umożliwiać młodzieży w jak największym stopniu rozwój drzemiącego w nich potencjału poprzez doskonalenie głowy - żeby uczyli się myśleć, podejmować decyzje, serca - by troszczyli się o innych, ręce - żeby zdobywali nowe umiejętności i ulepszały te, które już posiadają i drowie - by żyli zdrowo, troszcząc się o dobre samopoczucie własne i innych. Urząd Marszałkowski od szeregu lat wspiera przedsięwzięcia

Dzięki programowi „Góry Świętokrzyskie naszą przyszłością” mogła powstać m.in. Spiżarnia Sandomierska

Klub 4H z Bączkowa

realizowane w ramach Ruchu 4 H na terenie Ziemi Świętokrzyskiej. W województwie świętokrzyskim Kluby 4H pracują od 1995 roku. Jest ich obecnie 86. Skupiają one dzieci i młodzież z wszystkich powiatów, nie tylko na obszarach wiejskich. I tak w powiecie kieleckim funkcjonuje 25 klubów, w tym jeden powstały w 2013 r. w samych Kielcach, w powiecie koneckim 17, w powiecie włoszczowskim 11 klubów, w sandomierskim 9, w powiatach ostrowieckim i staszowskim po 4 kluby, w kazimierskim, opatowskim, pińczowskim i skarżyskim po 3 kluby, a w buskim i jędrzejowskim po 2 kluby.

Urząd Marszałkowski współfinansuje realizację programu wymiany młodzieży do USA w ramach projektu „Kształtowanie świadomości ekologicznej i postaw proekologicznych wśród uczniów szkół wiejskich, zrzeszonych w klubach 4 H oraz wśród mieszkańców lokalnej społeczności województwa świętokrzyskiego”.

W ramach w/w projektu od 2005 roku w okresie letnim w lata nieparzyste, organizowane są wyjazdy studyjne do Stanu Indiana, koordynowane przez Uniwersytet Purdue w West Lafayette. Partnerzy ruchu 4H z USA przyjeżdżają do Polski z rewizytą w lata parzyste, poznają bogatą historię i kulturę naszego Regionu, tradycje, obrzędy i zwyczaje Ziemi Świętokrzyskiej.

Dzieci i młodzież z Klubów 4H realizują wiele projektów związanych z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym naszego regionu. M.in. w latach 2013-2014 realizowany był 3-etapowy projekt „Na ratunek pszczołom- Hotele dla pszczoł”, a jesienią 2013 r. Klubowicze uczestniczyli w konkursie „Najciekawsza pamiątka agroturystyczna”.

Dożynki Wojewódzkie

Urząd Marszałkowski jest głównym organizatorem Świętokrzyskich Dożynek Wojewódzkich, wraz ze starostwem powiatowym i urzędem miasta/gminy, na terenie której organizowane są Dożynki oraz ze Świętokrzyską Izbą Rolniczą. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego przedsięwzięcie to co roku realizuje Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach.

Co roku uroczystości święta plonów odbywają się w innym powiecie. W ciągu ostatnich czterech lat, w Skalmierzu, Pińczowie, Bogorii i Busku-Zdroju. Od roku 2009 Województwo Świętokrzyskie

Dożynki Wojewódzkie odbywały się w bieżącym roku w Busku-Zdroju. Były niezwykle, wspólnym świętem ludzi miłujących pracę na roli

uczestniczy w reaktywowanych przez Prezydenta RP Dożynkach Prezydenckich w Spale, w których zazwyczaj zajmuje czołowe lokaty dzięki przepięknym wieńcom, które są przygotowywane z wielką dbałością o tradycje ludowe naszego regionu.

Hubertus Świętokrzyski

Od 2007 roku, z inicjatywy Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, przy współpracy z Zarządem Okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, na terenie Parku Etnograficznego w Tokarni odbywają się obchody święta myśliwych pn. „Hubertus Świętokrzyski”.

Impreza ta z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością (w pierwszej edycji w 2007 roku uczestniczyło w niej ok 2 tys. osób, natomiast w 2013 już 8 tys.). „Hubertus Świętokrzyski” na stałe wpisał się w kalendarz imprez popularyzujących ochronę przyrody, a w szczególności łowiectwo, jako jedną z jej form. Impreza ta stwarza warunki do spotkania myśliwych ze społeczeństwem, prezentacji kultury, tradycji, zwyczajów i kuchni myśliwskiej, co z pewnością wpływa na zmianę nie zawsze korzystnego wizerunku łowiectwa. Ponadto w trakcie imprezy promowane są produkty lokalne i tradycyjnie, żywność wysokiej jakości z sieci „Dziedzictwo Kulinarne - Świętokrzyskie” oraz bogactwo kulturowe regionu świętokrzyskiego.

„Hubertus Świętokrzyski” gromadzi każdego roku tysiące przyjaciół tradycji łowieckich oraz osób miłujących przyrodę

Tegoroczna ósma edycja Hubertusa odbyła się 5 października na terenie Stadionu Leśnego w Kielcach. W programie imprezy znalazły się m.in. hubertowska msza święta w Kieleckiej Katedrze, popisy umiejętności jeźdźców i ptaków drapieżnych, prezentacja psów myśliwskich, Szlachetna Sztuka Wabienia Jelenia połączona z gwarą myśliwską, moda myśliwska, pokazy broni, akcesoriów i sztuki myśliwskiej oraz degustacja pieczonego dzika. Całość urozmaicały będą występy Zespołu Reprezentacyjnego Polskiego Związku Łowieckiego, orkiestry dętej. Dla najmłodszych zorganizowano konkurs plastyczny oraz konkurs wiedzy.

Melioracja i ochrona przeciwpowodziowa

Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach wykonuje zadania inwestycyjne i konserwatorskie. Na te cele pozyskuje środki z budżetu Państwa, a także programów Unii Europejskiej.

Na działania inwestycyjne w latach 2011-2014 w zakresie melioracji i zabezpieczeń przeciwpowodziowych Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach otrzymał środki z budżetu państwa w wysokości 4,9 mln zł, co daje średnio 1,2 mln zł rocznie. W ramach tych środków prowadzone były wykupy gruntów pod inwestycje, opracowano dokumentację techniczną oraz wykonano niewielkie zadania inwestycyjne, między innymi:

- zabezpieczenie lewego wału rzeki Wisły w rejonie śluzy w km 10+095 w Sworoniu oraz mechanizmów podnoszących klapy zwrotne (3szt.) w gminie Osiek,
- budowa przepustu rurowego o średnicy Ø 80 cm i długości 6,0 m z przyczółkami dokowymi na rzece Struga „S” w km 3+700 w miejscowości Jakubów, gmina Krasocin.
- przebudowa przejazdów na rzece Ciek od Dębian w miejscowości Wielogóra, gmina Samborzec,
- udrożnienie koryta rzeki Łukawka w miejscowości Marcinkowice, gm. Opatów

Środki na inwestycje pozyskiwane były również z innych źródeł, w tym z **Funduszu Solidarności Unii Europejskiej**, (w roku 2011 wykonano wartość 4 mln zł, zabudowę wyrw powstałych po powodzi 2010 roku w wałach Wisły i Opatówki a także odbudowę zniszczonej przez powódź przepompowni w Rybitwach, gm. Połaniec), z **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013**, (za 1,6 mln zł odbudowano zaporę, upust dennej oraz jaz piętrzący wraz z kanałem odpływowym poniżej jazu zbiornika wodnego Rejów) i z **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013**, (inwestycje na łączną kwotę 19,83 mln zł, za którą zmodernizowano 10,7 km wałów przeciwpowodziowych).

W ramach współpracy z samorządami ze środków pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Ostrowcu Świętokrzyskim, Urzędu Gminy w Bodzechowie oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego opracowano najpierw „Koncepcję poprawy bezpieczeństwa powodziowego w Ostrowcu Świętokrzyskim i gminie Bodzechów, w oparciu o regulację rzeki Modły, a na jej podstawie aktualnie opracowywana jest dokumentacja projektowa. Planowane przedsięwzięcie obejmuje budowę czterech suchych zbiorników przeciwpowodziowych zlokalizowanych na rzece Modły i jej dopływach, odcinkową regulację rzeki Modły i Dopływu spod Mychowa, podwyższenie lewego wału przeciwpowodziowego ujściowego odcinka rzeki Modły i przebudowę 2 przepustów. Szacunkowy koszt realizacji wynosi ok. 20 mln złotych.

Z **Programu ochrony przed powodzią** w dorzeczu górnej Wisły Zarząd w latach 2011-2014 wydał na inwestycje 67 mln zł. Priorytetem działań w tym okresie była realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej węzła sandomierskiego zgodnie z opracowaną w 2011 roku „Koncepcją ochrony przed powodzią Wisły i jej dopływów w rejonie Sandomierza i Tarnobrzega”.

Ostatnim elementem modernizacji wałów prawobrzeżnej części Sandomierza będzie poprawa stanu technicznego wału opaskowego, który w czasie powodzi 2010r. ochronił Hutę szkła i osiedle Baczyńskiego. Obecnie opracowywana jest dokumentacja techniczna pn.: „Rozbudowa wału opaskowego zabezpieczającego przed wodami powodziowymi hutę szkła i osiedle mieszkaniowe w msc. Sandomierz wraz z koncepcją zabezpieczenia portu”.

Ochrona przeciwpowodziowa to nie tylko doprowadzenie stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych, ale również odprowadzenie wody z obszaru „kieszeni” pomiędzy wałami Wisły i Trześniówki. W tym celu w ramach „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” opracowywana jest również dokumentacja projektowa „Ochrona przeciwpowodziowa prawobrzeżnej części Sandomierza – odwodnienie terenu w widłach Wisły i Trześniówki. Z tym tematem wiąże się zabezpieczenie wałów rzeki Koprzywianki.

Marszałek Adam Jarubas i radny Sejmiku Tomasz Ramus wielokrotnie sprawdzali stan wiślanych wałów przeciwpowodziowych

Dzięki staraniom Samorządu Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach w latach 2011-2014 pozyskał i wydatkował kwotę ponad 57 mln zł na konserwację i utrzymanie wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, służących polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy, urzędów melioracji wodnych podstawowych, tzw. wód pozostałych oraz na usuwanie skutków powodzi, która przeszła przez teren woj. świętokrzyskiego w 2010 roku. W pierwszej kolejności zostały wykonane pilne prace konserwacyjne wynikające z licznych interwencji społeczności lokalnych oraz samorządów terytorialnych. Prace te w znacznym stopniu zmniejszyły zagrożenia powodziowe i podtopieniowe terenów zabudowanych i gruntów rolnych.

Na przełomie maja i czerwca 2013 roku na terenie woj. świętokrzyskiego wystąpiły opady, które spowodowały powstanie licznych szkód przede wszystkim na tzw. „ciekach pozostałych”. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego pozyskał z rezerwy celowej budżetu Państwa kwotę 800 000 zł na usuwanie skutków klęsk żywiołowych na w/w wodach. Wszystkie zidentyfikowane szkody zostały usunięte przez ŚZMiUW w Kielcach na terenie 17 gmin: Bieliny, Górno, Kielce, Masłów, Krasocin, Wodzisław, Sędziszów, Łubnice, Pacanów, Wiślica, Busko Zdrój, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Wąchock, Sadowie, Osiek, Oksa.

Dzięki staraniu Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w roku bieżącym pozyskano kwotę 4 mln zł na usunięcie szkód powstałych w wyniku przejścia opadów nawalnych oraz fali wezbraniowej w maju 2014r. W ramach przyznanych środków zostaną zrealizowane prace na wałach p.powodziowych Kanału Ożarów (gm. Zawichost), wałach Wisły i Kanału Strumień (gm. Połaniec), wałach letnich rzeki Wisły (gm. Tarłów) oraz zostaną odtworzone przepusty na rzece Koprzywiance (gm. Baćkowice).

Informatyzacja województwa

„Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo świętokrzyskie”

Jest to największy z dotychczasowych projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Wartość przedsięwzięcia to ponad 200 mln złotych. W ramach projektu w województwie zostanie wybudowane około 1400 km sieci światłowodowej, 8 węzłów szkieletowych i 135 węzłów dystrybucyjnych. Prace projektowe rozpoczęły się na początku 2013 roku i była to najbardziej czasochłonna część inwestycji.

- Jest to największy projekt w Polsce, a także w całej Europie. Już sama notyfikacja projektu nie była prosta, a koszt stworzenia dokumentacji w jednym województwie wyniósł aż 7 mln złotych. Najważniejsze jest to, że cała praca projektowa została zakończona w województwie świętokrzyskim i teraz będziemy z tygodnia na tydzień monitorować kolejne prace nad projektem. Bardzo dziękuję wszystkim zaangażowanym w projekt, szczególnie panu marszałkowi za nadzorowanie tej inwestycji – mówiła podczas spotkania **Iwona Wendel**, podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju. Celem projektu jest umożliwienie do końca 2015 roku ponad 90% mieszkańców województwa świętokrzyskiego, korzystania z szybkiego i konkurencyjnego cenowo Internetu. Powstająca sieć światłowodowa otwiera przed detalicznymi operatorami telekomunikacyjnymi możliwość doprowadzenia Internetu do instytucji, firm i gospodarstw domowych w całym regionie.

W wyniku realizacji projektu zostanie wybudowana ponadregionalna sieć szerokopasmowa, składająca się z pięciu regionalnych sieci na obszarach najbardziej zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym”. Budowa jednolitej infrastruktury teleinformatycznej pozwoli na zwiększenie dostępności do mediów elektronicznych, a także podniesie atrakcyjność obszarów dla operatorów telekomunikacyjnych świadczących usługę tzw. ostatniej mili.

Inaugurujące inwestycję wbicie łopaty przy ulicy Łanowej w Kielcach

projekt epokowy – mówił marszałek województwa świętokrzyskiego **Adam Jarubas**.

Obszar województwa podzielono na 3 części i w każdej wyłoniono wykonawcę robót, dzięki czemu prace będą przebiegały szybciej. W ramach projektu będzie realizowany także komponent szkoleniowy. Szkolenia skierowane będą do 998 osób, które ukończyły 45 rok życia, na terenie całego województwa.

„e-świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST”

To projekt realizowany przez Urząd Marszałkowski od 2011 roku w partnerstwie z 94 gminami i 13 powiatami oraz Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim, Prokuraturą Okręgową w Kielcach, Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Kielcach i Komendą Wojewódzka Policji w Kielcach. Kosztuje ok. 44 mln zł, z czego 85% finansuje Unia Europejska w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013.

W gminach i powiatach województwa wdrażane są programy dedykowane - Systemy Dziedziczne (SD) dla odpowiednich obszarów, (np. finanse i księgowość, kadry, płace, podatki, ewidencja), które dany urząd obsługuje oraz Elektroniczny Obieg Dokumentów (EOD) umożliwiający automatyczne przekazywanie spraw pomiędzy komórkami danej jednostki i śledzenie postępu realizowania poszczególnej sprawy.

Dzięki takim rozwiązaniom dokumenty przygotowane w urzędzie, mogą szybciej trafiać do przedsiębiorców i mieszkańców, ponieważ są dostarczane w postaci dokumentu elektronicznego na konto adresata w ePUAP - Elektronicznej Platformie Usług Administracji Publicznej. W drugą stronę interesanci posiadający darmowe konta na ePUAP zyskują dostęp do wachlarza e-usług udostępnionych przez urząd. Aby móc przystąpić do realizacji poszczególnych zadań, w pierwszej kolejności w ramach projektu w 60 jednostkach samorządu teryto-

Podpisanie umowy na zaprojektowanie i wykonanie infrastruktury sieci szerokopasmowej, kwiecień 2013 roku

- Ten projekt mocno przełoży się na konkurencyjność naszego województwa. Jest to dla nas ogromna szansa, aby zniwelować opóźnienia rozwojowe regionu. Cieszymy się, że tyle jest już zrobione. Doprowadzi on nie tylko do szerszego dostępu do Internetu, ale również do obniżenia jego kosztów dla mieszkańców. Jest to niewątpliwie

rialnego rozbudowano lub zbudowano nową sieć komputerową LAN. Realizacja projektu umożliwiła również rozbudowę portalu www.wrota-swietokrzyskie.pl o dwa nowe serwisy: serwis dla niewidomych (i niedowidzących) oraz serwis multimedialny.

Do tej pory, do partnerów projektu trafiło, między innymi, 206 laptopów z oprogramowaniem, 185 serwerów z oprogramowaniem, 63 szafy serwerowe, czy 84 drukarki kodu kreskowego.

Przyjęte w Projekcie rozwiązanie czynią go innowacyjnym ze względu na wdrażany nowy sposób pracy urzędu. Jest to również pierwszy projekt wojewódzki, o tak daleko idącym stopniu integracji pomiędzy platformą ePUAP, usługami elektronicznymi dla mieszkańców, obiegiem dokumentów, a systemami dziedzinowymi funkcjonującymi w jednostkach samorządu terytorialnego. O tym jak ważna jest informatyzacja w funkcjonowaniu urzędów, świadczy włączenie się do Projektu jednostek administracji rządowej działających na terenie województwa.

„e - świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego”

Projekt – warty 25 mln zł - obejmuje swoim zasięgiem całe województwo świętokrzyskie, a jego beneficjentem jest Samorząd Województwa i 115 partnerów, (powiaty i gminy). Głównym przedmiotem Projektu jest zbudowanie regionalnej infrastruktury organizacyjno – technicznej danych przestrzennych: utworzenie Regionalnego Centrum Przetwarzania Danych - RCPD zlokalizowanego w Urzędzie Marszałkowskim, utworzenie Lokalnych Centrów Przetwarzania Danych – LCPD zlokalizowanych w 13 starostwach powiatowych i przyłączenie, uruchomienie i wdrożenie SIPWS w wszystkich partnerów.

System umożliwia udostępnianie wiarygodnej informacji przestrzennej o województwie, usprawnia funkcjonowanie administracji publicznej, przyczynia się do wzrostu konkurencyjności regionu i jego rozwoju gospodarczego. Umożliwia, na przykład, przejrzystą prezentację zalet regionu potencjalnym inwestorom i monitorowanie efektów inicjatyw społeczno-gospodarczych w poszczególnych obszarach regionu.

Odbiorcami informacji przestrzennej udostępnianej przez system są w pierwszej kolejności jednostki administracji publicznej, a w szczególności jednostki administracji samorządowej na poziomach: województwa, powiatu i gminy. Innymi spodziewanymi użytkownikami systemu są: uczelnie, jednostki badawczo-rozwojowe, organizacje i agencje pozarządowe, przedsiębiorstwa oraz mieszkańcy regionu.

W ramach Projektu udało się już, między innymi, zaadaptować pomieszczenia serwerowni w 13 powiatach województwa, wykonać digitalizację i wektoryzację powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w Grodzkim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Kielcach, dostarczyć i zainstalować sprzęt informatyczny u wszystkich 116 Partnerów Projektu wraz z oprogramowaniem systemowym, narzędziowym i bazodanowym, a w trakcie realizacji jest wykonywanie 9 tematycznych baz danych: Regionalna Mapa Numeryczna Województwa Świętokrzyskiego będąca bazą referencyjną, baza danych dokumentów planistycznych zagospodarowania przestrzennego, baza danych Funduszy Unijnych i ich wykorzystania, baza danych turystycznych, rekreacji i obiektów sportowych, baza danych aktywności zawodowej i poziomu życia mieszkańców, baza danych komunikacji zbiorowej, baza danych inwestycji samorządowych: wojewódzkich, powiatowych i gminnych, baza danych inicjatyw ekologicznych, baza danych organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, organizacji non-profit oraz innych organizacji i ruchów społecznych.

Projekt ONE (ang. Observatory Network to Enhance ICT)

Realizowany był przez Województwo Świętokrzyskie w latach 2012 - 2014 w ramach międzynarodowego partnerstwa Programu INTERREG IVC współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Celem Projektu ONE jest zwiększenie zdolności europejskich regionów do planowania inwestycji ICT poprzez stworzenie sieci obserwatoriów regionalnych do śledzenia, analizowania procesów rozprzestrzeniania się oraz wykorzystywania technologii informacyjnych i komunikacyjnych na danym obszarze.

W projekcie ONE uczestniczyli partnerzy z dziewięciu regionów europejskich: Piemontu oraz Friuli-Venezia Giulia (Włochy), Ile-de-France (agencja La Fonderie – Francja), Manchesteru (Wielka Brytania, Stuttgartu (Niemcy), Pragi (Czechy), Cypru oraz Województwa Świętokrzyskiego i Województwa Łódzkiego.

W ramach Projektu przeanalizowano dobre praktyki dotyczące monitorowania ICT w regionach, wypracowano koncepcję i podstawowe zasady wdrażania Obserwatoriów ICT, opracowano plan wdrożenia Obserwatoriów ICT w uczestniczących regionach. Obserwatoria, które już u Partnerów funkcjonują od wielu lat i mają widoczne efekty swoich działań, mogły w ramach Projektu przekazać swoją wiedzę i doświadczenie. Opracowane zostały także metodologie dla kluczowych obszarów badań, które powinny być prowadzone w latach 2014-2020, a są to: badanie usług administracyjnych, badanie poziomu ICT w obszarze ochrony zdrowia, edukacji, badanie dotyczące wykluczenia cyfrowego, potrzeb mikroprzedsiębiorców, rolnictwa.

Wypracowane rozwiązania powinny stanowić modelowe przykłady do analizowania pozostałych obszarów, które będą wyłonione w trakcie dalszych prac projektowych. Na realizację powyższego przedsięwzięcia dla Województwa Świętokrzyskiego przewidziano ok. 155 tys. Euro, z czego dofinansowanie stanowi 85% wydatków kwalifikowanych.

Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze

Od 2011 roku Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego wspólnie ze Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Komendą Wojewódzką Policji w Kielcach ogłaszają konkurs pod hasłem „Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze”.

Konkurs ma na celu upowszechnienie wśród młodzieży zasad

bezpiecznego korzystania z Internetu, zwiększenie poziomu wiedzy uczniów i ich rodziców na temat możliwości wykorzystania Internetu do pełnego uczestniczenia w życiu publicznym, społecznym i gospodarczym, podniesienie umiejętności komputerowych i promowanie Sieci

Światłowodowej Województwa Świętokrzyskiego.

W dotychczasowych trzech edycjach konkursu udział wzięło ponad 4300 uczniów szkół wszystkich typów. Przygotowywali prezentacje multimedialne, prace plastyczne, filmiki prezentujące zagrożenia w Internecie, kodeksy bezpiecznego internauty, spoty informacyjne na temat możliwości efektywnego i bezpiecznego wykorzystania szerokopasmowego łącza do Internetu w życiu codziennym.

Obok konkursu, w ramach projektu organizowane są konferencje dla nauczycieli, lekcje poświęcone tematyce bezpieczeństwa w sieci, a także spotkania uczniów z funkcjonariuszami Policji dotyczące cyberprzemocy, cyberprzestępczości i odpowiedzialności prawnej nieletnich.

Owocne działania Biura Innowacji

W latach 2010 – 2014 Biuro Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego podejmowało wiele inicjatyw i projektów służących wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań do nauki i biznesu oraz ich promocji w skali województwa i nie tylko. Zaktualizowana została Regionalna Strategia Innowacji oraz utworzona Świętokrzyska Rada Innowacji.

Biuro Innowacji Województwa Świętokrzyskiego zostało utworzone w kwietniu 2010 roku uchwałą Sejmiku Województwa i działa w strukturach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Do zakresu jego działalności Biura Innowacji należy m.in. realizacja działań służących aktualizacji i wdrażaniu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego, animowanie i kojarzenie inicjatyw oraz pogłębianie partnerstwa regionalnego, służących realizacji efektywnej polityki innowacji i poszukiwaniu efektów synergii występujących inicjatyw proinnowacyjnych, opracowywanie i wdrażanie projektów wspierających wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego, koordynacja promocji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego oraz Świętokrzyskiego Systemu Innowacji w regionie i poza jego granicami.

Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji

Niezwykle ważnym wydarzeniem związanym z działalnością Biura Innowacji była aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji. 24 lutego 2014 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwalił „Strategię Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+”. Dokument ten wieńczy wieloletni dorobek analityczny oraz czas wyłożonej pracy ludzi i środowisk, zaangażowanych w innowacyjny rozwój regionu oraz Świętokrzyskiego Systemu Innowacji.

Zasadniczym celem, jaki wyznacza Strategia jest, by do roku 2020 w województwie świętokrzyskim zapanowała kultura sprzyjająca innowacjom, przedsiębiorczości i konkurencyjności, która pomoże stworzyć nowe i trwałe miejsca pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz wesprze wzrost gospodarczy, który będzie szybszy niż średnia krajowa.

- Przyjęcie Strategii Innowacji nie jest tylko przyjęciem dokumentu. Jestem przekonany, że jest to zgoda na proces zmian. Chcemy, jak mówimy w tytule tego dokumentu, odchodzić od absorpcji środków Unii Europejskiej do inwestowania, które ten proces zmian pobudzi. Do inwestowania skoncentrowanego na wybranych obszarach gospodarki województwa świętokrzyskiego, które w tym dokumencie określiliśmy jako tzw. inteligentne specjalizacje, do inwestowania precyzyjnego w obszary, które rozwijając się same, powodują rozwój innych zależnych podmiotów, przedsiębiorstw. Potrzebujemy tych zmian, bo województwo świętokrzyskie znajduje się w trudnym społeczno-gospodarczym położeniu ze względu na negatywne trendy demograficzne, ze względu na wysokie bezrobocie i na to, że jesteśmy bardzo podatni na zmienne cykle gospodarcze – mówił **Jan Maćkowiak**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

Strategia Badań i Innowacyjności jest dokumentem wskazującym koncentrację wysiłków administracji, zasobów ludzkich

Podczas sesji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego radni przyjęli Strategię Badań i Innowacyjności (RIS3). Przedstawił ją członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, Jan Maćkowiak

i finansowych w nowej perspektywie finansowej UE na obszarach gospodarczych o najwyższym wskaźniku efektywności, czyli tzw. inteligentnych specjalizacjach regionu: budownictwie, sektorze metalowo-odlewniczym, rolnictwie i przetwórstwie spożywczym oraz turystyce zdrowotnej i prozdrowotnej, oraz wspierających je specjalizacjach o znaczeniu horyzontalnym: ICT, zrównoważony rozwój energetyczny i branża targowo-kongresowa.

Świętokrzyska Rada Innowacji

Istotne było również powołanie Świętokrzyskiej Rady Innowacji, które miało miejsce 16 lutego 2011 r. uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego. Jest ciałem doradczym i opiniodawczym dla Zarządu Województwa, w zakresie kreowania polityki innowacyjnego rozwoju województwa oraz pełni funkcję forum dyskusyjnego w procesie budowy Świętokrzyskiego Systemu Innowacji, rozumianego jako sieć silnych powiązań międzyinstytucjonalnych w regionie. Celem działalności Rady jest dbałość o zachowanie spójności społeczno-gospodarczej województwa w obszarze innowacji i budowy gospodarki opartej na wiedzy, a także rekomendowanie – w oparciu o światowe trendy i kierunki polityki UE – pożądaných obszarów aktywności i kierunków rozwoju województwa świętokrzyskiego, które mogą stanowić podstawę do realizacji konkretnych inicjatyw. W latach 2011-2014 Rada odbyła łącznie 24 posiedzenia, 6 seminariów i 1 wyjazd studyjny.

Najważniejsze projekty systemowe

W latach 2010-2012 realizowany był III etap projektu „Perspektywy RSI Świętokrzyskie – III etap”, którego partnerem było Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o. o. Celem głównym projektu była poprawa warunków służących skutecznemu zarządzaniu strategicznemu w obszarze rozwoju innowacyjnego regionu oraz doskonaleniu Świętokrzyskiego Systemu Innowacji. Dzięki projektowi udało się przeprowadzić badania i sporządzić raporty: „Innowacyjne specjalizacje województwa świętokrzyskiego”,

„Perspektywy i uwarunkowania rozwoju parków technologicznych w woj. świętokrzyskim”, „Kompetencje instytucji otoczenia biznesu w kontekście uczestnictwa w budowaniu Świętokrzyskiego Systemu Innowacji” i „Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w woj. świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej o wiedzę”. Sfinansowano 55 krajowych i zagranicznych wyjazdów indywidualnych dla pracowników IOB, uczelni i przedsiębiorców, służących nawiązywaniu współpracy w dziedzinie innowacji i transferu wiedzy i technologii, zorganizowano 8 zagranicznych wyjazdów studyjnych dla przedstawicieli JST, IOB, firm i uczelni, których celem było pozyskanie wiedzy na temat funkcjonowania różnych systemów wspierania innowacji i transferu wiedzy oraz 38 seminariów tematycznych i spotkań subregionalnych JST, IOB, firm i uczelni, których celem była prezentacja dobrych wzorców, pogłębianie partnerstwa regionalnego oraz animacja inicjatyw wspierających innowacyjność

W ramach projektu „Kręgi Innowacji – rozwój zintegrowanych narzędzi wspierania innowacyjności województwa w obszarach o dużym potencjale wzrostu” rozwijano trwałe i wymierne modele współpracy instytucjonalnej w regionie, które mogą pomóc w transferze nowoczesnej wiedzy i technologii do kluczowych specjalizacji województwa świętokrzyskiego oraz zacieśnić partnerstwo sektora B+R z przedsiębiorstwami. Projekt ukierunkowany został na rozwój gospodarki województwa świętokrzyskiego w zidentyfikowanych 5 branżach: efektywne wykorzystanie energii, turystyka medyczna, branża targowo-kongresowa, transfer wiedzy oraz wzornictwo, rozpowszechniając tym samym koncepcję Strategii Europa 2020, opartej na budowie silnego rynku wewnętrznego regionu poprzez wspieranie inteligentnych specjalizacji o dużym potencjale innowacyjnym.

Dzięki projektowi „Perspektywy RSI Świętokrzyskie”, który realizowany jest nadal, udało się zorganizować 40 wydarzeń promujących Świętokrzyski System Innowacji, opracować pakiet dokumentów zaktualizowanej Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego czy Plan Wykonawczy oraz system monitoringu i ewaluacji zaktualizowanej RSI WŚ. Bardzo istotnym efektem tego projektu było opracowanie aż 55 prac dyplomowych na uczelniach na zamówienie biznesu. Zrealizowanych zostało 210 usług proinno-

wacyjnych dla firm, m.in. audytów technologicznych i wzorniczych, analiz efektywności ekonomicznej i energetycznej czy analiz nisz rynkowych

Ważne środowisko akademickie

Nie może być mowy o innowacyjności bez współpracy ze środowiskiem akademickim, które w przyszłości będzie tworzyło rozwiązania m.in. dla biznesu. Właśnie dlatego powstał ogólnopolski konkurs „Studencki Nobel”, organizowany przez Niezależne Zrzeszenie Studentów z udziałem Biura Innowacji na szczeblu regionalnym. Misją Konkursu jest promowanie i nagradzanie najzdolniejszych studentów w kraju. Dzięki staraniom Biura Innowacji od 2011 r. organizowana jest Gala Regionalna konkursu, podczas której są wręczane nagrody dla najlepszych studentów świętokrzyskich uczelni, ufundowane przez zaproszone do współpracy firmy i instytucje otoczenia biznesu z regionu.

Dodatkowo odbywają się również „Warsztaty Przedsiębiorczości” dla studentów we współpracy ze Studenckim Kołem Naukowym „KONCEPT”, działającym przy Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach. W ramach dwudniowego wydarzenia odbywa się debata z udziałem zaproszonych przedsiębiorców, giełda przedsiębiorczości na której prezentują się instytucje otoczenia biznesu oraz praktyczne warsztaty dla studentów z zakresu uruchamiania działalności gospodarczej, doradztwa podatkowego, negocjacji biznesowych oraz kształtowania umiejętności interpersonalnych. W każdej z dotychczasowych edycji brało udział po ok. 500 studentów.

Współpraca międzynarodowa

W ostatnich latach wspierano internacjonalizację podmiotów zaangażowanych w tworzenie Świętokrzyskiego Systemu Innowacji. Organizowane były cykliczne spotkania animacyjne i warsztatowe dotyczące projektów międzynarodowych: skierowane do firm i instytucji z regionu świętokrzyskiego, mające na celu animowanie aktywności międzynarodowej, popularyzację korzyści, jakie daje udział i realizacja projektów międzynarodowych, upowszechnianie dobrych praktyk, zwiększenie świadomości dotyczącej potrzeb podejmowania inicjatyw we współpracy z partnerami z zagranicy.

„Warsztaty przedsiębiorczości” uczą studentów innowacyjnego podejścia

Biuro Innowacji brało również udział w projektach międzynarodowych, m.in. „Jobtown - europejska sieć dla lokalnego partnerstwa na rzecz polepszenia i zwiększenia szans zatrudnienia młodzieży”. Projekt jest realizowany we współpracy administracji publicznej, instytucji wspierania rynku pracy oraz organizacji pozarządowych, reprezentujących 11 europejskich miast. W ramach projektu partnerzy koncentrują się na: rozwijaniu efektywnych modeli współpracy, dostosowaniu edukacji i kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy, udoskonaleniu analiz i prognoz rozwoju rynku pracy w celu dopasowania zatrudnienia do potrzeb rynku, przedsiębiorczości – wsparciu, tworzeniu i rozwoju miejsc pracy, promowaniu samozatrudnienia, ekonomii społecznej i zarządzaniu zasobami ludzkimi.

Bogata promocja innowacji

Biuro Innowacji w 2012 r. zainicjowało organizację plebiscytu „Moje Innowacyjne Otoczenie – Moja Innowacyjna Gmina”, w którym biorą udział jednostki samorządu terytorialnego z woj. świętokrzyskiego. Jest to doskonała okazja dla gmin miejsko-wiejskich i wiejskich z regionu, aby zaprezentować nowe, praktyczne, przyjazne biznesowi rozwiązania w obszarach wszechstronnego wspierania firm, również tych najmniejszych, rozwiązania organizacyjne, jak również w wymiarze edukacyjnym, efektywne procesy edukacyjne wdrożone na poziomie lokalnym, prorozwojowe mechanizmy wspierające młodych ludzi, ich postawy kreatywne, prospołeczne, motywujące do działania i własnego rozwoju. Z drugiej strony, to również możliwość poznania i zaimplementowania, w ramach dobrych praktyk, nowych rozwiązań, nierzadko bezkosztowych, które sprawdziły się w innych gminach.

W ramach promocji innowacyjności na terenie Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w Podzamczu odbyły się również Świętokrzyskie Dni Innowacji 2014, a towarzyszyły im Międzynarodowe Zawody Łazików Marsjańskich.

Biuro Innowacji stworzyło również portal internetowy www.spinno.pl, poświęcony tematyce innowacyjności w regionie świę-

tokrzyskim. Dotychczas zostało na nim zamieszczonych blisko 1300 artykułów, a stronę odwiedziło ponad 185 000 internautów. W 2013 r. w ramach 7 edycji Konkursu o Nagrodę „NOVATOR” dla liderów innowacyjności w regionie świętokrzyskim Świętokrzyski Portal Innowacji został Laureatem w kategorii „Promotor innowacji” za „stworzenie bogatego i aktualnego źródła wiedzy o innowacjach w regionie”. Integralną częścią portalu jest kanał filmowy YouTube, na którym zamieszczono 50 filmów, dokumentujących wydarzenia związane z działalnością Biura Innowacji oraz związane z tematyką innowacyjności i przedsiębiorczości w regionie w ramach Świętokrzyskiego Systemu Innowacji.

Rozwój kreatywności dzieci i młodzieży

Biuro Innowacji podejmowało szereg działań, które miały pobudzić kreatywność najmłodszych. Były to m.in. Kreatywny Dzień Dziecka, w którym corocznie bierze udział 200 dzieci czy INNOBUS w ramach którego odbywają się pokazy naukowe z fizyki, chemii i robotyki. W dotychczasowych 41 pokazach wzięło udział ponad 10 tys. osób. W szkołach odbywają się turnieje gier logicznych – zarówno indywidualne, jak i zespołowe. Ważnym wydarzeniem był Świętokrzyski Turniej Innowacji i Kreatywności dla gimnazjalistów. Turniej jest od początku organizowany w partnerstwie ze Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz od 2012 r. również z Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach, przy współpracy z firmami i instytucjami edukacyjnymi z regionu i kraju. Celem turnieju jest rozwijanie wśród uczniów umiejętności logicznego myślenia, kompetencji kluczowych, postaw kreatywnych i umiejętności pracy w grupie oraz popularyzacja wiedzy na temat innowacyjności. Zakres tematyczny turnieju obejmuje gry logiczne, zadania problemowe i praktyczne oraz quiz wiedzy zawierający zagadki logiczne, łamigłówki, pytania ukierunkowane na rozwijanie twórczego myślenia i dotyczące innowacyjności w regionie. Biuro Innowacji wspierało na poziomie regionalnym konkurs i festiwal naukowy EXPLORY. Swoje pomysły do konkursu naukowego ze wszystkich dziedzin naukowych zgłaszają młodzi badacze w wieku od 14 do 20 lat, pojedynczo lub w dwu i trzysobowych zespołach.

Innowacje to również kreatywny rozwój dzieci i młodzieży

Miejsce, gdzie historia łączy się z przyszłością

- Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne

Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne w Podzamczu Chęcińskim powstało w 2009 roku wokół dworu obronnego z XVII, w którym utworzono Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe. Cały kompleks zajmuje ponad 16 ha i zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 7 Warszawa-Kraków.

Centrum stymuluje współpracę pomiędzy szkołami wyższymi, jednostkami naukowymi, instytucjami otoczenia biznesu i przedsiębiorstwami, ze szczególnym uwzględnieniem transferu nowoczesnych technologii i rozwoju przedsiębiorczości. Tworzy warunki organizacyjne, materialne i logistyczne dla transferu osiągnięć nauki i nowoczesnych technologii dla przedsiębiorstw oraz działalności badawczo-wdrożeniowej.

Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne w Podzamczu

Z sukcesem pozyskuje środki unijne. Realizuje, między innymi, duży projekt tworzenia terenów inwestycyjnych, którego całkowity koszt zamknie się kwotą 29,1 mln zł. Przez ostatnie lata miejsce to zmieniło się nie do poznania i jest wizytówką regionu. Wyremontowano zabytkowy dwór starosty chęcińskiego, bramę triumfalną poświęconą Sobieskiemu, zagospodarowano stawy. W sąsiedztwie dworu powstało Centrum Nauki Leonardo da Vinci wzorowane na Centrum Nauki Kopernik w Warszawie - cztery tysiące metrów powierzchni, ogród doświadczeń, taras widokowy oraz ciekawe ekspozycje, które pozwolą na naukę poprzez zabawę.

Centrum Nauki cieszy się ogromnym zainteresowaniem osób w każdym wieku

Centrum Nauki wyposażone jest w interaktywne ekspozyty, m.in. peryskop, wir wodny, telegraf akustyczny, kołyskę Newtona, czy też laserową harfę. Każdy, bez względu na wiek czy też zainteresowania, znajdzie dla siebie coś interesującego. Odwiedzający Centrum Nauki jako pierwsi w Polsce mogą zobaczyć unikalną wystawę „Świat Leonarda da Vinci”, która do tej pory była pokazywana w takich miejscach jak Tokio, Nowy Jork czy Chicago.

Ekspozycja składa się z kilkudziesięciu elementów. Najciekawsze z nich to stanowisko interaktywne Kodeks Atlantycki, na którym zwiedzający mogą zapoznać się z największym i najważniejszym kodeksem Leonarda o maszynach, przewracając stronicę, analizując interaktywne, trójwymiarowe modele ponad 50 maszyn. Jest także Kodeks o Lataniu, który przedstawia studia Leonarda nad lotem ptaków, które były niezbędne do skonstruowania maszyny latającej. Na wystawie znajdują się również stanowiska interaktywne ukazujące mechanicznego lwa, robota-żołnierza, wielki latawiec, czy też maszynę czasu. Oprócz interaktywnych stanowisk wystawa zawiera reprodukcje projektów i obrazów Leonardo da Vinci, m.in.: Ostatnią Wieczerzę, a także modele mostu obrotowego, czy też miasta idealnego.

Wystawa „Świat Leonarda da Vinci” wcześniej pokazywana była m.in. w Tokio, Nowym Jorku i Chicago

W ramach Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego funkcjonuje Biobank Świętokrzyski wraz z Publicznym Bankiem Komórek Macierzystych, Laboratorium Badań Genetyki Medycznej, Laboratorium Biomarkerów z pracownią autoimmunologiczną, Laboratorium Nowych Biotechnologii oraz Pracownią Bioinformatyki. W pełni zautomatyzowany Biobank RCNT oraz laboratorium z nim współpracujące pozwolą na stworzenie podstaw do nowoczesnej ochrony zdrowia mieszkańców województwa Świętokrzyskiego. Wyniki badań, będące efektem funkcjonowania Biobanku, uiekrunkowane będą na zwiększenie świadomości pro-zdrowotnej mieszkańców regionu. W konsekwencji doprowadzą do efektywnego zmniejszenia zachorowalności, poprzez wskazanie i eliminację zagrożeń odpowiedzialnych za choroby cywilizacyjne.

Świętokrzyskie aktywnie współpracowało z zagranicą

W listopadzie 2013 roku w Filharmonii Świętokrzyskiej odbyła się prezentacja Świętokrzyskiej Platformy Współpracy Zagranicznej

Mijająca kadencja Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego to okres pogłębiania partnerstw zagranicznych naszego regionu. Realizowano duże projekty w zakresie wymiany gospodarczej i kulturalnej, a województwo promowało się w innych krajach i gościło wielu zagranicznych gości, którzy mieli okazję poznać jego uroki.

Świętokrzyskie ma obecnie dziesięciu zagranicznych partnerów: Region Centralnej Finlandii, Obwód Winnicki (Ukraina), Miasto Tata (Węgry), Region Zala (Węgry), Województwo Komarom-Esztergom (Węgry), Miasto Velika Gorica (Chorwacja), Uniwersytet Folkuniversitetet w Uppsali (Szwecja), Barskie Rejonowe Kulturalno - Oświatowe Stowarzyszenie Polaków, Winnicki Kulturalno-Oświatowy Związek Polaków i Związek Polaków na Białorusi. Ze wszystkimi w ciągu ostatnich lat realizowane były wspólne projekty, wymieniano doświadczenia i organizowano spotkania.

Największe projekty

Największym z projektów, zrealizowanych przez Oddział Współpracy z Zagranicą, działający w Departamencie Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego jest **Świętokrzyska Platforma Współpracy Zagranicznej**. Została ona utworzona w 2013 roku, a jej celem jest budowa dialogu pomiędzy podmiotami z województwa aktywnymi w zakresie inicjatyw zagranicznych. Projekt skierowany jest do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury, uczelni wyższych, instytucji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych, związków pracodawców czy lokalnych grup działania. Uczestniczą w nim także zagraniczni partnerzy województwa świętokrzyskiego. W ramach projektu powstała strona internetowa, która jest na-

rzędziem komunikacji i informacji, pozwalającym na dotarcie z przekazem o realizowanych bądź planowanych inicjatywach zagranicznych do szerokiego grona odbiorców w kraju i zagranicą - Jest to pierwsza w Polsce taka inicjatywa. Udało nam się zaangażować bardzo szerokie grono partnerów. Chcemy się poznać, spotykać i zagwarantować równy dostęp do informacji i możliwość komunikacji ze wszystkimi partnerami – mówi **Ewa Kapel-Śniowska**, zastępca Dyrektora Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. W chwili obecnej Platforma informuje o działalności międzynarodowej Samorządu Województwa i kilkudziesięciu różnego rodzaju jednostek z regionu.

Wspólnie z miastem Tata na Węgrzech, zrealizowany został projekt **„Let's Make a Difference”**, którego główną ideą było stworzenie młodym ludziom możliwości uczenia się o procesach demokratycznych i aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim nie tylko na poziomie społeczności lokalnych. W ramach akcji odbyły się 3 spotkania – w Kielcach, mieście Sonata w Rumunii i mieście Tata na Węgrzech.

Kolejnym dużym projektem był **„School Initiative Centres – Café Culture”** - Szkolne Centra Aktywności-Kultura Cafe. Był on realizowany w ramach Lifelong Learning Programme Comenius Regio (Program „Uczenie się przez całe życie” Comenius Regio) w latach 2011 - 2013 przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli we współpracy z jednostkami partnerskimi z Finlandii. Miał on za zadanie aktywizację procesu samodoskonalenia wśród uczniów i nauczycieli w obu regionach partnerskich w zakresie rozbudzania przedsiębiorczości, ekspresji kulturalnej oraz rozwijania inicjatyw społecznych.

W 2011 roku w naszym regionie gościła grupa ambasadorów 30 państw

W 2011 roku Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego przystąpił do realizacji projektu szkoleniowo-badawczego **„Re-Turn - Regionalne korzyści płynące z powrotu migrantów”** z 11 partnerami z 7 krajów Europy Środkowej, których również dotyczy problem migracji ludności - Mam nadzieję, że jego realizacja oparta na doświadczeniach i dobrych praktykach u naszych zagranicznych Partnerów, przyczyni się do wypracowania odpowiedniej polityki lokalnego wsparcia dla powracających migrantów i zapobiegnie odpływowi młodych wykształconych ludzi z regionu – mówi **Jolanta Zwierchowska**, zastępca dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej UMWS.

Poznawali Świętokrzyskie

W ciągu ostatnich lat wielu zagranicznych gości miało okazję poznać uroki Świętokrzyskiego. W 2011 roku w naszym regionie gościła blisko 70-osobowa delegacja ambasadorów z blisko 30

krajów m.in. Filipin, Finlandii, RPA, Meksyku, Japonii czy Chorwacji. Podczas pobytu dyplomaci zwiedzili m.in. Pałac Biskupów Krakowskich, Sandomierz, Fabrykę Porcelany w Ćmielowie.

W naszym regionie odbyło się również pierwsze w Polsce posiedzenie Komisji Edukacji, Młodzieży, Kultury i Badań Naukowych, działającej przy Zgromadzeniu przedstawicieli samorządów regionalnych i lokalnych Unii Europejskiej. Do Kielc przyjechało 28 członków EDUC, reprezentujących 15 krajów Wspólnoty. Wizyta ta pozwoliła na prezentację osiągnięć województwa w dziedzinie edukacji oraz wymianę doświadczeń w zakresie systemów edukacji w krajach UE. Echem wydarzeń związanych z wizytą członków Komisji EDUC była promocja walorów edukacyjnych i kulturalnych Świętokrzyskiego poprzez Targi EDUKACJA. Kontynuowana była również ponad 50-letnia współpraca z Obwodem Winnickim na Ukrainie. Przedstawiciele tego regionu wielokrotnie gościli w województwie, a w maju 2011 roku wzięli udział w sesji Sejmiku Województwa. Podczas obrad przypomniano ponad 50-letnią współpracę i przyjaźń pomiędzy regionami.

Na początku 2012 roku po raz pierwszy w Polsce gościła komisja EDUC Komitetu Regionów

– Hasło „Świętokrzyskie – Winniczyzna, dwa regiony – jedno serce”, które uświetniało obchody 50-lecia naszej współpracy jest nadal aktualne. Dowodem na to jest dobra współpraca na wielu płaszczyznach oraz liczne kontakty przyjacielskie, które sprzyjają umacnianiu relacji pomiędzy naszymi regionami – mówił wówczas Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, **Adam Jarubas**. Częstym gościem naszego regionu byli przedstawiciele Regionu Centralnej Finlandii. Zawitali oni do województwa m.in. podczas Targów EDUKACJA w 2012 i 2013 roku. Elementem aktywności fińskiej były warsztaty prowadzone przez przedstawiciela EduCluster Finland podczas Dnia Edukacji Zawodowej oraz dwudniowe warsztaty Orientation Workshops. Finlandia była również krajem partnerskim Targów AGROTRAVEL 2013. Ambasador Finlandii Jari Vilén wraz z małżonką oraz władze Regionu Centralnej Finlandii uczestniczyli także w uroczystej części sesji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, która odbyła się 20 marca 2014 roku. Delegacja z Finlandii przybyła w związku z 10. rocznicą nawiązania współpracy pomiędzy regionami. – Nasi fińscy przyjaciele byli naszymi przewodnikami w tych złożonych realiach funkcjonowania we Wspólnocie Europejskiej – powiedział wtedy Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Adam Jarubas. Oba regiony wyraziły chęć kontynuacji współpracy i poszerzenia jej m.in. w obszarze gospodarki, edukacji i innowacji, tym bardziej że obszary strategiczne dla rozwoju gospodarczego regionu, określone w nowej strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego, są zbieżne z obszarami strategicznymi partnerskiego regionu z Finlandii. Podziwiać uroki naszego regionu mogła również delegacja chorwacka – przedstawiciele miasta Velika Gorica w czasie trzytygodniowej wizyty odbyli 8 spotkań szkoleniowych, m.in. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w departamentach odpowiedzialnych za zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 (RPO WŚ).

Widoczni w Brukseli

Działalność **Biura Regionalnego Województwa Świętokrzyskiego w Brukseli**, które wchodzi w struktury Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego, była widoczna w Domu Polski Wschodniej, który powstał w 2009 roku w Brukseli. Zadaniem stojącym przed nim są reprezentowanie interesów pięciu województw należących do makroregionu Polski Wschodniej na forum wszelkich instytucji Unii Europejskiej, lobbowanie na rzecz projektów złożonych w Brukseli oraz promowanie Polski Wschodniej. Województwo Świętokrzyskie było m.in. współgospodarzem Balu Polskiego w Brukseli na początku 2014 roku. Była to okazja do promowania markowych produktów Ziemi Świętokrzyskiej - porcelany śmielowskiej, sandomierskich jabłek, win z regionalnych winnic i wody mineralnej „Buskowianka” czy biżuterii z krzemienia pasiastego. Łącznie Biuro Regionalne WŚ w Brukseli zorganizowało łącznie ponad 40 dużych wydarzeń o charakterze gospodarczym, kulturalnym i turystycznym.

Wymiana wiedzy i doświadczeń

Przedstawiciele Samorządu Województwa Świętokrzyskiego przekazywali dobre praktyki naszego regionu w zakresie współpracy międzynarodowej, m.in. biorąc udział w X posiedzeniu Polsko-Ukra-

ińskiej Międzyrządowej Rady Koordynacyjnej ds. Współpracy Międzyregionalnej i prezentując doświadczenia we współpracy między Województwem Świętokrzyskim i Obwodem Winnickim. Została ona wysoko oceniona przez członków Rady oraz zgromadzonych gości. Świętokrzyskie chętnie dzieliło się wiedzą zdobytą przy tworzeniu strategii rozwoju regionu, samorządności i zarządzania. W ciągu ostatnich lat przedstawiciele Samorządu brali udział w międzynarodowych konferencjach, przeprowadzali również szkolenia, m.in. na Ukrainie. Świętokrzyskie było również obecne na Winnickim Regionalnym Forum Inicjatyw Społecznych, gdzie przedstawiało działania społeczne w regionie i dobre praktyki w polskiej reformie opieki zdrowotnej.

Kultura i przedsiębiorczość

Wzmacnianie dobrego wizerunku i klimatu wokół województwa świętokrzyskiego jako marki, kojarzonej z jakością i wiarygodnością to główne działania prowadzone przez **Centrum Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy**, funkcjonującego w strukturach Departamentu Polityki Regionalnej UMWS - Ukierunkowani jesteśmy w szczególności na obsługę inwestorów zagranicznych, zainteresowanych prowadzeniem inwestycji na obszarze województwa, bądź też nawiązaniem współpracy z przedsiębiorstwami z naszego terenu. Centrum organizowało konferencje międzynarodowe z udziałem zagranicznych przedsiębiorców i przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu oraz przedstawicieli wydziałów promocji handlu i inwestycji RP na świecie. Organizowaliśmy misje gospodarcze dla zagranicznych przedsiębiorców w celu zapoznania ich z ofertą eksportową rynku świętokrzyskiego – dodaje dyrektor **Jolanta Zwierzchowska**.

W ramach współpracy zagranicznej z państwami europejskimi odbywała się też wymiana kulturalna, realizowana przez Oddział Współpracy z Zagranicą. W Świętokrzyskim swoje występy dawały chóry i wykonawcy z Ukrainy Węgier i Finlandii. W 2013 roku w odbył się u nas „Świętokrzyski Złot Chórów”, a w 2011 roku „Świętokrzyska Cecyliada 2011. Pieśni Zjednoczonej Europy”. Samorząd Województwa nie zapominał również o Polakach i Polonii za granicami kraju. Ci mieszkający w Belgii mogli brać udział w II Dniach Kultury Polskiej w Antwerpii. Dla Polonii francuskiej organizowane były seminarium „Coopération franco-polonaise dans tous ses états” oraz salon „Rynek en Fête - D'ESTinations”. Mieszkający na Białorusi Polacy brali udział w koncercie chórów polskich, a Polonia ukraińska w Festiwalu Europejskiego Centrum Bajki. Samorząd przekazał również biblioteczki Kongresu Polonii Ukraińskiej na Podolu 500 kg książek. Wydawnictwa trafiły także do Polonii Mołdawskiej i Nadniestrzańskiej.

– Udało nam się zrealizować wiele ważnych projektów, przede wszystkim Platformę Współpracy Zagranicznej. Dużym wydarzeniem było posiedzenie Komisji Edukacji, Młodzieży, Kultury i Badań Naukowych, które pierwszy raz odbywało się w Polsce właśnie w naszym województwie. Ostatnie 4 lata były udanym okresem współpracy zagranicznej, a trzeba pamiętać, że teraz zmienia się jej formuła i większą rolę niż umowy odgrywają wspólne projekty. Cieszy to, że jesteśmy częściej zapraszani do nich przez zagranicznych partnerów – podsumowuje dyrektor **Ewa Kapel-Śniowska**.

Świętokrzyski boom turystyczny

Ostatnie kilka lat to dla świętokrzyskiej turystyki okres ogromnego rozwoju. Powstały nowe atrakcje, rozwinęła się infrastruktura, zadbane również o turystyczne symbole naszego regionu. Kluczem do turystycznego boomu była również świetna promocja uroków województwa świętokrzyskiego.

Świętokrzyskie zawsze było pięknym regionem. Dostrzeżenie jego potencjału turystycznego sprawiło, że obecnie przybywa do nas wielu turystów, nie tylko z Polski, którzy chcą być oczarowani przez uroki naszego województwa.

Druga dekada XXI wieku to okres najbardziej intensywnego rozwoju branży turystycznej w regionie, a nikt, kto odwiedza najstarsze polskie góry, nie może narzekać na brak atrakcji. Wzrost ich liczby, a także bazy noclegowej, połączone z odpowiednią promocją, spowodowały, że Świętokrzyskie z każdym rokiem bije rekordy pod względem liczby turystów i sprzedanych miejsc noclegowych

- Był to najlepszy z dotychczasowych okresów dla turystyki w województwie. Jednocześnie prężnie rozwijały się trzy niezwykle ważne aspekty turystyki – infrastruktura, promocja i zmiana wizerunku regionu. Wszystkie wskaźniki mówią, że ruch turystyczny znacznie wzrósł. Wystarczy spojrzeć na sprzedaż miejsc noclegowych, których w 2010 sprzedano w województwie milion, a w 2013 aż 1,4 miliona. Jest to ponad 30% wzrost, a dane te są tym bardziej imponujące, że jeszcze 10 lat temu sprzedawaliśmy 600 tys. miejsc noclegowych – mówi dyrektor Departamentu Promocji Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, **Jacek Kowalczyk**.

Według badań prowadzonych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w ubiegłym roku województwo świętokrzyskie odwiedziło 1,7 mln polskich turystów. W 2010 roku był to niecały milion.

Nowe atrakcje

Tak znaczny wzrost liczby turystów w naszym regionie nie byłby możliwy bez powstania i rozwoju nowych atrakcji turystycznych.

Do nowej, bardzo nowoczesnej siedziby przeniosło się Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie. W wielofunkcyjnym obiekcie dla dzieci znajduje się biblioteka z czytelnią i księgarnią, sala kinowa i teatralna oraz sale warsztatowe. Budynek otaczają ogród zmysłów z altanami, a także kuźnia, która ma upamiętniać słynnych kowali z bajki „120 Przygód Koziołka Matołka”. Nad stawem swoje miejsce znalazł amfiteatr. Niemal od zera powstał Ośrodek Edukacyjno – Muzealny Świętokrzyski Sztetl w Chmielniku, który skupia wiedzę o blisko stu sztetlach – dawnych miasteczkach żydowskich Kielecczyzny. Istnieje on w budynku dawnej synagogi. Oba te obiekty były współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Świętokrzyskiego.

Świętokrzyski Sztetl jest jednym z nowych obiektów w województwie świętokrzyskim

- Cały czas ogromną atrakcją, stale rozbudowującą się, jest Bałtowski Kompleks Turystyczny. Tam widać postęp i utrzymywanie się dużego ruchu turystycznego. Na pewno spory postęp zrobił również Sandomierz. Oprócz promocji, nie brakowało w nim dużych inwestycji, m.in. obiektów gastronomicznych i noclegowych – mówi dyrektor Jacek Kowalczyk.

Nowe atrakcje powstają również na Świętym Krzyżu i w jego okolicach. Znajdujący się na szczycie Łyśca klasztor w tym roku udostępni turystom odbudowaną wieżę, która będzie głównym punktem widokowym województwa. U stóp wzniesienia prężnie rozwija się Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej, ale to nie jedyne nowe atrakcje powstające w sercu Gór Świętokrzyskich.

- Od podstaw w ostatnich latach powstał Sabat Krajno – obiekt całoroczny, który oferuje nie tylko atrakcje narciarskie, ale również największy w regionie park miniatur czy park linowy – dodaje dyrektor Jacek Kowalczyk.

Swoją ofertę ciągle wzbogacały również już uznane marki turystyczne Ziemi Świętokrzyskiej – cały czas rozwija się Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni, w którym przybyło kilkadziesiąt nowych obiektów, m.in. z zespołu budownictwa terenów nadwiślańskich. Wykonano również wiele udogodnień dla turystów, m.in. parking czy restaurację. Stale rosnącym uznaniem turystów cieszą się Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach czy Kurozwęki.

Ogromny impuls gospodarczy daje również turystyka uzdrowiskowa, z której nasze województwo słynie. Od lat Busko - Zdrój należy do czołowych uzdrowisk w Polsce, a teraz dołączył do niego Solec - Zdrój, w którym wybudowano nowoczesny kompleks basenów mineralnych, w skład którego wchodzi m.in. jedyne w Polsce mineralny basen leczniczy, wypełniony wodą siarczkową z dodatkiem solanki z Ciechocinka. W obiekcie jest też basen rekreacyjny ze zjeżdżalniami i masażami podwodnymi, basenik

Busko-Zdrój jest jednym z motorów świętokrzyskiej turystyki

dla dzieci, a także sale do ćwiczeń, zaplecze gastronomiczne, sauny, przychodnia rehabilitacyjna.

- Niezwykły postęp zrobiły Busko i Solec, które są motorami świętokrzyskiej turystyki. Uzdrowiska zostały unowocześnione, pojawiła się ich nowa oferta, powstały również miejsca noclegowe. Fenomenem jest dla mnie Solec-Zdrój, w którym jest 900 mieszkańców i zapewne tyle samo miejsc pracy – zauważa Jacek Kowalczyk.

Z tego względu turystyka zdrowotna i prozdrowotna zostały określone przez Radnych Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego jako jedna z głównych inteligentnych specjalizacji naszego województwa i umieszczone w regionalnej „Strategii Badań i Innowacji (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020”.

Znakomitym produktem turystycznym, wykorzystującym naturalne uroki Świętokrzyskiego jest Szlak Archeo-geologiczny, obejmujący kilkadziesiąt miejsc w regionie o wartości archeologicznej i geologicznej. Powstawał on w 2011 roku, skupiając tak znane obiekty jak Jaskinia Raj, Krzemionki Opatowskie, Święty Krzyż, Kamieniołom Zachełmie czy kieleckie rezerwy Karczówka, Wietrznia, Ślichowice czy Kadzielnia. W tym ostatnim dla ruchu turystycznego udostępnione zostały 3 duże jaskinie. W ramach szlaku powstało również Centrum Geoedukacji, znajdujące się przy rezerwacie Wietrznia, w którym można poznać historię ziemi, ze szczególnym uwzględnieniem Świętokrzyskiego.

Oprócz samych obiektów, powstają również projekty i programy, które mają ułatwiać turystom podróżowanie po regionie, m.in. Szlak Przygody, oferujący możliwość zbierania punktów u partnerów turystycznych i następnie wymieniania ich na zniżki i nagrody.

Cały czas rozwija się również infrastruktura turystyczna. W ciągu ostatnich 4 lat z udziałem środków unijnych zrealizowano 117

inwestycji za 500 mln złotych. W większości realizowali je sami przedsiębiorcy - Bez infrastruktury nie da się ściągnąć turystów. Dzięki nim turystyka jest bardziej konkurencyjna. Podejmowane były słuszne decyzje, dzięki którym powstało np. 51 nowych obiektów noclegowych, 14 nowych atrakcji turystycznych – mówi Jacek Kowalczyk.

Odzyskują świetność

W Świętokrzyskiem w ciągu ostatnich 4 lat powstawały nowe atrakcje, ale nie zapomniano o tych, które istniały już wcześniej i stanowiły symbole Świętokrzyskiego. Wspólne działania samorządów gmin, powiatów i województwa oraz właścicieli obiektów sprawiły, że swoją turystyczną wartość znacznie zwiększyły niektóre perełki turystyczne.

Przewodniczący Sejmiku Tadeusz Kowalczyk i członkowie Zarządu Województwa dokonali uroczystego otwarcia Zamku Krzyżtopór po renowacji

Doskonałym przykładem może być Zamek Krzyżtopór w Ujeździe. Na niegdyś największym zamku w Europie, kosztem 11,913 mln złotych wykonano rewitalizację wraz z iluminacją, zbudowano parking, salę konferencyjną i multimedialną, łazienki, dachy, profesjonalną kasę oraz odbudowano ogrody. Potencjał tego obiektu został doskonale wykorzystany dzięki projektowi „Poprawa wizerunku turystycznego regionu poprzez promocję walorów wczesnobarokowego zamku Krzyżtopór w Ujeździe”, realizowanego przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego. Jego łączna wartość wynosiła aż 5 mln złotych. Projekt zakładał stworzenie produkcji filmowo-telewizyjnych lub filmowych, promujących region świętokrzyski. Fabuła produkcji skupiała się będzie wokół zamku „Krzyżtopór”, jak i w innych miejscach atrakcyjnych turystycznie i promujących Ziemię Świętokrzyską, m. in. Święty Krzyż, Sandomierz, Kielce, Bałtów, Pacanów. Produkcje miały dużą wartość promocyjną jak i historyczną, stanowiły bogate źródło wiedzy dla dzieci i młodzieży z terenu województwa świętokrzyskiego oraz dobre źródło informacji dla osób zainteresowanych turystyką i historią. Ogromne prace rewitalizacyjne rozpoczęto również na jednym

z symboli województwa – Zamku w Chęcinach. Ulice prowadzące do zamku zostały wybrukowane, zamontowano na nich oświetlenie, ławeczki oraz małe rzeźby. Powiększony został również parking. W efekcie podjętych prac zamek będzie posiadał dwa odnowione pomieszczenia, ocembrowaną i zadaszoną studnię, ciekawą małą architekturę i nowoczesną infrastrukturę turystyczną go otaczającą. Udostępniona turystom zostanie również kwadratowa wieża, a zamek będzie można podziwiać dzięki nowoczesnej iluminacji.

Rewitalizacje przechodzą również zabytkowe obiekty sakralne i rynki miast, co zwiększa turystyczny potencjał naszego regionu. Dobrze widać to po Sandomierzu, który stał się symbolem turystycznego rozwoju, a na swojej popularności zyskuje bardzo wiele.

Promocyjny majstersztyk

Sandomierz jest przykładem tego, jak wiele dla turystyki może zrobić odpowiednia promocja, która była bardzo mocnym punktem świętokrzyskiej turystyki w ostatnich latach. Dokańczana była „Kampania Promocyjna Województwa Świętokrzyskiego”, która zakładała wprowadzenie zintegrowanego i skutecznego systemu promocji i informacji turystycznej, dynamizującego zwiększenie ruchu turystycznego oraz zysków z turystyki. W ramach tego projektu stworzono analogowy i cyfrowy system informacji turystycznej, organizowano imprezy promocyjne i reklamowano świętokrzyskie w mediach. Przeprowadzano również badania wizerunkowe.

Kampania „Świętokrzyskie czaruje, poleć na weekend” została uznana za najlepszą w kraju

- Mielśmy pomysły na promocję, które nie zawsze wymagały dużych nakładów pieniężnych. Zrealizowane zostały 23 stricte promocyjne projekty. Znakomitą kampanią, która została uznana za najlepszą w całym kraju była „Świętokrzyskie czaruje – poleć na weekend”. Oprócz konwencjonalnych środków reklamy – w telewizji, radiu, Internecie czy prasie, zdecydowaliśmy się nawiązać współpracę z największymi telewizjami – dodaje Jacek Kowalczyk.

Niewątpliwym sukcesem, wypływającym z tej współpracy jest lokowanie Świętokrzyskiego jako produktu w serialu „Ojciec Mateusz”. Jego akcja toczy się w Sandomierzu, ale pojedyncze odcinki były nagrywane w kilkunastu atrakcyjnych turystycznie miejscach regionu. To dzięki tej produkcji Sandomierz kojarzy się teraz z pięknymi krajobrazami i unikalnymi zabytkami.

Najśmielsze oczekiwania przerósł również sukces „Sabatu Czarownic” – widowiska rozrywkowego, odbywającego się w wyjątkowej scenerii kieleckiego amfiteatru Kadzielnia. Transmitowany na żywo koncert za każdym razem przyciągał przed telewizory około 2 milionów widzów, dzięki czemu prezentowane w nim atrakcje naszego regionu były poznawane przez szerokie grono odbiorców.

Dużą widownią cieszyły się także „Kabaretowe wakacje z duchami”, odbywające się na najpiękniejszych świętokrzyskich zamkach – w Szydłowie, Ujeździe czy Chęcinach. Uroki województwa prezentowano również w niezliczonej liczbie codziennych audycji telewizyjnych. W ramach projektu „Wykreowanie i promocja markowych produktów turystycznych Województwa Świętokrzyskiego oraz ich kompleksowe oznakowanie” powstał również film „Gabriel”, który zdobył prestiżowe nagrody na zagranicznych festiwalach i otrzymał bardzo dobre recenzje w kraju. Bohaterami filmu są dwaj chłopcy, w tym jeden, który wychowuje się z dziadkami w Chęcinach. To właśnie on wyrusza na poszukiwanie swojego ojca i przemierza w tym celu całe województwo świętokrzyskie. Film ma wiele walorów, oprócz promocji regionu poprzez pokazanie wspaniałych plenerów i ciekawych miejsc z regionu, obraz ten niesie piękne przesłanie o przyjaźni, lojalności, wartościach rodziny itp. Produkcja miała zapewnioną dobrą obsadę aktorską, a uroczysta premiera odbyła się w Kielcach. Dzięki tej produkcji widzowie w całej Polsce zobaczyli między innymi takie lokacje jak Chęciny, Kielce, Miedziana Góra oraz zamek Krzyżtopór w Ujeździe.

„Ojciec Mateusz” to serial, który sprawił, że Sandomierz i Świętokrzyskie są jeszcze popularniejsze

W okresie poprzedzającym święta Bożego Narodzenia Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego

organizowała cykl imprez pn. „Świętokrzyskie Kolędowanie”, mających miejsce w turystycznych atrakcjach Regionu Świętokrzyskiego: Ujeździe, Kielcach, Bałtowie oraz na Świętym Krzyżu. Całe przedsięwzięcie było piknikiem rodzinnym o charakterze świątecznym, na którym - oprócz wysłuchania artystów i wspólnego z nimi kolędowania - mieszkańcy świętokrzyskiego oraz odwiedzający nas turyści mogli czynnie w nim uczestniczyć. Następnie nagrania z koncertu wyemitowano w ogólnopolskiej stacji telewizyjnej w najlepszym czasie antenowym.

Świętokrzyskie było obecne na największych imprezach targowych, promując się dzięki unikatowej „Odlotowej kapsule 5D”, która wyróżniała je spośród innych regionów. Do odwiedzenia Świętokrzyskiego zachęcały również liczne przewodniki, z których wiele otrzymywało prestiżowe nagrody, tak jak np. przewodnik „Zasuwasz w Świętokrzyskie”. Dużą popularnością cieszył się również wydawany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego „Paszport turystyczny”.

Dzięki odpowiedniej promocji, zmienił się wizerunek regionu, co w kontekście dalszego wzrostu branży turystycznej jest niezwykle istotne.

- Badania pokazują, że 40% pytanym, Świętokrzyskie kojarzy się pozytywnie. Jeszcze w 2009 roku ten odsetek wynosił tylko 19%. Nasze województwo obecnie jest jednym z najlepiej odbieranych w kraju. Zmiana wizerunku regionu jest wielkim sukcesem, gdyż przedsiębiorcy nabierają przekonania, że warto tu inwestować. Więcej inwestorów, to więcej miejsc pracy – podkreśla Jacek Kowalczyk, prezes Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego.

ROT WŚ realizuje 4 projekty finansowane w wysokości 80% z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Łączna wartość tych projektów wynosi 20 711 220,00 zł.

Rowerowa przyszłość

Świętokrzyskie ma już mocno ugruntowaną pozycję na turystycznej mapie Polski. Nadal potrzebne będą jednak działania, które będą zwiększały potencjał turystyczny regionu. Ważną rolę będzie odgrywała turystyka uzdrowskowa, większy nacisk położony zostanie również na turystykę rowerową.

Przez województwo świętokrzyskie ma przebiegać bowiem ponad 190 kilometrów ścieżek rowerowych, które poprowadzą od Końskich do Sandomierza przez najpiękniejsze zakątki regionu. Ich początek, który jednocześnie będzie początkiem całej ścieżki przebiegającej przez 5 województw i liczącej blisko 2000 km, będzie w okolicach Końskich. Projekt realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej i ma zostać ukończony do końca 2015 roku.

Ścieżki będą przebiegały przez urokliwe tereny naszego województwa, a zostały tak wytyczone by rowerzyści mogli obejrzeć najpiękniejsze zakątki regionu. Jadąc trasą można zwiedzić nie tylko dobrze znane Sandomierz, Zamek Krzyżtopór w Ujeździe

czy Oblęgorek, ale również na przykład malownicze tereny Chęcińsko – Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Koszt inwestycyjnej części projektu w naszym województwie to 23,755 mln złotych, a w jej ramach oprócz samych ścieżek powstaną 24 tzw. „Miejsca Obsługi Rowerzystów”.

Liderem kampanii promującej budowę i działanie ścieżek w naszym i czterech innych województwach będzie Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego. Ogólnopolska kampania promocyjna zostanie przeprowadzona z użyciem telewizji, radia, prasy, Internetu oraz szeregu innych narzędzi uzupełniających. Nacisk położony zostanie również na rozwój trasy jako produktu turystycznego.

- Dla tych 5 województw turystyka rowerowa jest przyszłością, a ten projekt kierowany jest przede wszystkim do turystów spoza naszego województwa i do turystów zagranicznych. Jest to uzupełnienie już istniejącej bogatej oferty, szczególnie, że dotychczas nie było tak zaawansowanego systemu ścieżek rowerowych. Elementem, który ma spinać tę inwestycję ma być wielopłaszczyznowy projekt turystyczny. Chodzi nam o to aby wokół trasy budować cały system zagospodarowania turystycznego – kwatery, noclegi, gastronomię. Projekt promocyjny jest bardzo ważny aby w pełni wykorzystywać tę trasę. Zgodnie z założeniami szlak ścieżek rowerowych ma przyciągnąć 100 tys. osób rocznie więc przed nami wielkie wyzwanie, ale wierzę, że sobie poradzimy - dodaje dyrektor Kowalczyk. Wartość projektu promocji ścieżek opiewa na kwotę ponad 24,8 mln zł. Województwo świętokrzyskie będące beneficjentem projektu, zrealizuje wszystkie działania w imieniu i na rzecz pozostałych województw Polski Wschodniej.

W kolejnych latach duży nacisk zostanie położony na turystykę rowerową

Oferta szkół podąża za potrzebami rynku pracy

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego jest organem prowadzącym szkoły i placówki oświatowe o zasięgu regionalnym. U progu bieżącej kadencji, w 2010 roku, były to: dwie szkoły policealne, Kolegium Pracowników Służb Społecznych, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Zespół Szkół Specjalnych przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze, placówka doskonalenia nauczycieli i biblioteka pedagogiczna z 12 filiami. W trakcie kadencji 2010-2014 utworzono Centrum Kształcenia Ustawicznego w Skarżysku-Kamiennej, zlikwidowano Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Sandomierzu oraz skarżyską Filię Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach, na bazie której powiat skarżyski utworzył Powiatową Bibliotekę Pedagogiczną.

Dwie policealne szkoły bezpłatnie kształcą w systemie dziennym na kierunkach medycznych, które obecnie są poszukiwanymi na rynku pracy specjalnościami.

Policealna Szkoła Pracowników Służb Społecznych im. M. Michałowicza w Skarżysku-Kamiennej, działająca w ramach Centrum Kształcenia Pracowników Służb Społecznych, od 2010 roku wprowadziła do swojej oferty takie kierunki jak technik farmaceutyczny, opiekun osoby starszej i technik sterylizacji medycznej. Poza tym od kilku lat można tutaj zdobywać kwalifikacje opiekuna medycznego, opiekuna w domu pomocy społecznej, technika masażysty, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki dziecięcej i opiekunki środowiskowej. Tytuł zawodowego pracownika socjalnego można natomiast uzyskać w trakcie trzyletniej nauki w Kolegium Pracowników Służb Społecznych, które kształci

w systemie dziennym, wieczorowym i zaocznym. Opiekę naukowo-dydaktyczną nad Kolegium sprawuje Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W 2013 roku Kolegium uzyskało zgodę Ministra Pracy i Polityki Społecznej na prowadzenie kursu kwalifikacyjnego na asystenta rodziny.

Od września 2014 roku w ramach Centrum Kształcenia Pracowników Służb Społecznych w Skarżysku na mocy uchwały Sejmiku województwa Świętokrzyskiego rozpoczął działalność jeszcze jeden podmiot – Centrum Kształcenia Ustawicznego, które prowadzi różnorodne kwalifikacyjne kursy zawodowe. Na początek ogłoszono nabór na kursy technika archiwisty, technika usług kosmetycznych, technika pożarnictwa, technika rachunkowości, technika analityka, a także na kurs florystyczny.

Również Policealna Szkoła Medyczna im. Hanny Chrzanowskiej w Morawicy stale poszerza swoją ofertę kształcenia. W ciągu ostatnich czterech lat uruchomiono tam następujące kierunki, na które jest zapotrzebowanie ze strony pracodawców: technik elektroradiolog, technik usług kosmetycznych, asystent osoby niepełnosprawnej, opiekunka środowiskowa oraz technik elektroniki i informatyki medycznej. Poza tym placówka kształci od lat kształci na kierunkach technik masażysta, terapeuta zajęciowy, ratownik medyczny, opiekun medyczny i technik farmaceutyczny.

Koniec obecnej kadencji zbiega się niestety z zakończeniem działalności placówki o ogromnym dorobku dydaktycznym – Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Sandomierzu, które kształciło w trzech specjalnościach: język angielski, język niemiecki i język hiszpański. Likwidacja Kolegium wynika z wejścia w życie uregulowań zawartych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Wprowadza ona systemowe rozwiązanie w tym zakresie, polegające na zaprzestaniu działalności wszystkich kolegiów językowych w kraju. W 2012 roku samorząd województwa wszczął procedurę likwidacyjną. Zaprzestano wówczas rekrutacji na pierwszy rok, a we wrześniu 2014 roku, po zakończeniu cyklu kształcenia, nastąpiła likwidacja szkoły.

ŚCDN wspiera ucznia i nauczyciela

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach od ponad trzydziestu lat realizuje zadania związane z kształceniem ustawicznym i doskonaleniem nauczycieli szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, a także oświatowej kadry kierowniczej i pracowników nadzoru pedagogicznego.

ŚCDN w latach 2010-2014 zrealizowało kilkanaście dużych projektów, współfinansowanych m. in. z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i z Programu Leonardo da Vinci „Uczenie się przez całe życie”. Organizowano m. in. zagraniczne wizyty studyjne dla nauczycieli, było też wiele projektów mających na celu rozwijanie kreatywności nauczycieli i uczniów. Warto zwrócić uwagę na takie przedsięwzięcia jak „Młodzieżowy Inkubator Przedsiębiorczości” przygotowujący uczniów średnich szkół zawodowych do prowadzenia własnej działalności gospodarczej czy „Kreatywny

Policealne wojewódzkie szkoły w Morawicy i Skarżysku, kształcące bezpłatnie w atrakcyjnych obecnie zawodach medycznych, to gwarancja jakości edukacji

uczeń XXI wieku”, w którym uczestniczyło ponad 1000 uczniów, głównie z terenów wiejskich województwa świętokrzyskiego. Z kolei projekt „Nauczyciel XXI wieku” objął ponad 1500 nauczycieli, którzy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu wykorzystywania nowoczesnych technologii informatycznych, ze szczególnym uwzględnieniem tablicy interaktywnej i platformy e-learningowej.

Podsumowanie projektu „Nauczyciel XXI wieku” w Centrum Edukacyjnym ŚCDN w Wólce Milanowskiej

Bardzo ważnym projektem, którego realizacja potrwa do końca 2014 jest „Świętokrzyski System Wspierania Talentów – Fascynujący Świat Nauki”, realizowany przez ŚCDN wspólnie z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego. Bierze w nim udział prawie 400 uczniów oraz 300 nauczycieli pracujących z uczniami zdolnymi.

Do końca czerwca 2015 roku potrwa realizacja projektu „Edukacja zawodowa w praktyce”. Swoje kompetencje zawodowe dzięki temu może poszerzyć 2 tysiące uczniów. Z kolei w ramach projektu „Kompetentny Europejski Nauczyciel” nauczyciele różnych przedmiotów mogli uczestniczyć w szkoleniach z języka

angielskiego oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Łączna wartość unijnych projektów zrealizowanych w latach 2010-2014 lub kontynuowanych to prawie 20 mln zł.

W latach 2010-2012 gruntownie zmodernizowano Centrum Edukacyjne w Wólce Milanowskiej, które jest obecnie nowoczesną bazą szkoleniową. Rozbudowa i przebudowa ośrodka, przy 60-procentowym dofinansowaniu z RPO WŚ, kosztowała ponad 8,5 mln zł.

Samorządowa edukacja – nowoczesna i patriotyczna

W latach 2010-2014 Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizował wiele programów i projektów mających na celu wspieranie działalności szkół, placówek oświatowych i uczelni wyższych z regionu świętokrzyskiego. Jednym z ważniejszych był „Świętokrzyski Program Wspierania Rozwoju Edukacji” w latach 2010-2011, ustanowiony przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Był on kontynuacją „Świętokrzyskiego Programu Wspierania Edukacji na Obszarach Wiejskich”, który w 2009 roku cieszył się ogromnym zainteresowaniem szkół i placówek przedszkolnych. W kolejnej edycji program został zmodyfikowany i zaadresowany także do szkół miejskich. Tylko w 2010 r. do świętokrzyskich szkół, oprócz 100 interaktywnych zestawów multimedialnych o wartości ponad 17,5 tys. zł każdy (tablica multimedialna, laptop, rzutnik multimedialny, oprogramowanie specjalistyczne), trafiły też: 54 mobilne zestawy komputerowe, 50 pracowni językowych, 30 uczniowskich zestawów do kształcenia kompetencji z matematyki. W ciągu trzech lat na realizację tego programu Samorząd Województwa Świętokrzyskiego przeznaczył kwotę ponad 11 mln zł, dzięki czemu doposażono 565 szkół.

Kontynuacją tego programu jest obecnie pilotażowy program doposażenia szkół oraz wybranych instytucji kultury w nowoczesne, multimedialne pomoce dydaktyczne – Multimedialny atlas. Na mocy porozumienia podpisanego w marcu 2014 r. z wydawnictwem Meridian województwo świętokrzyskie bezpłatnie otrzymało 1830 egzemplarzy multimedialnych atlasów z możliwością ich dalszego dystrybuowania w szkołach i innych placówkach edukacyjnych.

Jedną z ciekawszych inicjatyw Samorządu Województwa jest „Świętokrzyski Program Edukacji Patriotycznej – Młodzież Pamięta”. Jego cel to kształtowanie u młodzieży poczucia świadomości historycznej, regionalnej oraz narodowej. Przy realizacji tego projektu województwo świętokrzyskie nawiązało współpracę z Samorządem Województwa Małopolskiego. Obydwa województwa w 2013 r. rozpoczęły wspólne świętowanie obchodów rocznic uchwalenia Konstytucji 3 Maja oraz odzyskania niepodległości przez Polskę. Przybrało ono formę spotkań mieszkańców i władz obydwu regionów, podczas których wspólnie śpiewano pieśni patriotyczne. Jedno spotkanie odbyło się w Amfiteatrze Miechowskiego Domu Kultury, a drugie w Centrum Kultury w Jędrzejowie. Specjalnie na tę okazję Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach wydał śpiewnik „Na żołnierską nutę” zawierający pieśni legionowe i patriotyczne. Z kolei w 2014 r. z okazji przypadającego stulecia Czynu Niepodległościowego Polaków w ramach realizacji programu wspólnie z Małopolskim Centrum Edukacji MEC w Krakowie wydano publikację „Marsz szlakiem I Kompanii Kadrowej. Wakacyjna przygoda z Ojczyzną”.

„Świętokrzyski System Wspierania Talentów – Fascynujący Świat Nauki” to nowatorski projekt kojarzący środowisko szkolne z uniwersyteckim

Pomagamy zdolnym

Niezwykle istotne są działania Samorządu Województwa polegające na promowaniu uzdolnionych dzieci i młodzieży z terenu województwa świętokrzyskiego. Takiemu celowi służy „Świętokrzyski Program wspierania edukacji wybitnie uzdolnionych uczniów i studentów” adresowany do młodych ludzi osiągających sukcesy naukowe i artystyczne. Są wśród nich laureaci ogólnopolskich i międzynarodowych olimpiad, konkursów i turniejów. Nagrodą „Talenty Świętokrzyskie” w ciągu mijającej kadencji nagrodzono 143 osoby, a 68 wyróżniono.

Z kolei najlepsi młodzi sportowcy z województwa świętokrzyskiego mogą liczyć na **stypendia sportowe**. Corocznie samorząd przyznaje je 40-60 osobom. Wśród stypendystów są przedstawiciele takich dyscyplin jak łucznictwo, judo, zapasy, lekkoatletyka, boks, badminton, piłka ręczna, pływanie, podnoszenie ciężarów, strzelectwo, taekwondo olimpijskie. Nagrodzeni zawodnicy są reprezentantami kraju, mistrzami Polski, zajmują czołowe miejsca na mistrzostwach Europy i świata. Tegoroczne stypendia sportowe wahają się od 400 do 500 złotych miesięcznie, Samorząd przeznaczył na nie blisko 100 tys. zł.

Lepsza baza biblioteki pedagogicznej

Ostatnie lata były bardzo dobrym okresem dla Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach, przejętej przez Samorząd Województwa w 1999 roku. Udało się przeprowadzić wiele

Co roku samorząd województwa przyznaje stypendia sportowe. W br. z rąk marszałka Adama Jarubasa odebrało je 38 najlepszych młodych sportowców

niezbędnych prac oraz usprawnić działalność placówki i jej filii. Przeprowadzono m. in. remont i przebudowę lokalu przekazanego PBW przez miasto Ostrowiec Świętokrzyski dla tamtejszej filii. Również filia w Busku-Zdroju zyskała nową, wyremontowaną siedzibę po Medycznym Studium Zawodowym. Remont polegający na wymianie starych instalacji przesłała też główna siedziba PBW w Kielcach. Na prace remontowe w bibliotece i jej filiach w latach 2010-2014 przeznaczono łącznie ponad 1,5 mln zł.

Filia PBW w Skarżysku-Kamiennym została z początkiem 2014 r. formalnie zlikwidowana, a faktycznie przekazana przez Sejmik powiatowi skarżyskiemu. Biblioteka zyskała wyremontowane,

nowoczesne, przystosowane do jej potrzeb, duże pomieszczenia. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka systematycznie wzbogacała swój księgozbiór. W latach 2010-2014 na takie zakupy przeznaczyła prawie 300 tys. zł.

Od maja 2014 roku Filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Busku-Zdroju działa w nowej, przestronnej siedzibie przy ul. Armii Krajowej

Wsparcie inicjatyw oświatowych i edukacyjnych

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał również dotacjami realizację projektów naukowych publicznych uczelni wyższych. W latach 2011-2013 przeznaczono na ten cel ponad 140 tys. zł. Z tych środków korzystały przede wszystkim Uniwersytet Jana Kochanowskiego i Politechnika Świętokrzyska, ale dofinansowanie w wysokości 15 tys. zł otrzymał również Uniwersytet Warszawski na realizację projektu naukowego pod nazwą „Ekspedycja Celtycka”. W jego ramach przeprowadzono badania archeologiczne w miejscowości Pełczyska w woj. świętokrzyskim.

Na wsparcie finansowego i rzeczowego mogły liczyć również szkoły, stowarzyszenia i instytucje realizujące cele oświatowe. W latach 2010-2014 rozdysponowano wśród nich łącznie ponad 120 tys. zł.

W ramach otwartego konkursu ofert samorząd udziela również wsparcia finansowego organizacjom pozarządowym działającym w obszarze nauki, edukacji, oświaty i wychowania. Na dofinansowanie mogą liczyć następujące zadania: organizowanie i uczestnictwo w konferencjach, seminariach oraz innych przedsięwzięciach służących upowszechnianiu i promocji edukacji i nauki, udział w olimpiadach, konkursach, przeglądach, festiwalach oraz innych wydarzeniach promujących naukowe i artystyczne osiągnięcia uczniów i studentów, organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Łączna suma wsparcia udzielonego w latach 2010-2014 na powyższe zadania to 627 tys. zł.

Pomoc finansową uzyskiwały również jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu edukacji, oświaty i wychowania. W latach 2010-2014 Samorząd Województwa Świętokrzyskiego udzielał samorządom lokalnym z terenu naszego województwa dotacji celowych, m. in. na takie zadania jak pokrycie kosztu dowozu uczniów do szkół czy prace remontowe i modernizacyjne w obiektach oświatowych. W latach 2010-2014 łączne wsparcie przekroczyło 610 tys. zł.

Działania Samorządu województwa w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

Województwo Świętokrzyskie jest organem prowadzącym instytucje kultury: Filharmonię Świętokrzyską im. O. Kolberga, Muzeum Wsi Kieleckiej, Teatr im. S. Żeromskiego, Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. W. Gombrowicza. Jest także współprowadzącym Muzeum Narodowe, Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie oraz Muzeum Okręgowego w Sandomierzu. W latach 2010-2014 Samorząd Województwa na realizację zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przeznaczył 185 672 732 zł, w tym na wydatki inwestycyjne – 42 318 567 zł. Środki te zostały wykorzystane m. in. na działalność statutową i bieżące utrzymanie, prace remontowo- konserwatorskie, wspieranie działań stowarzyszeń twórczych, dofinansowanie imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego, ale również na zadania inwestycyjne.

Rozwój infrastruktury kulturalnej

W okresie ostatnich czterech lat szereg zadań z zakresu infrastruktury kultury o charakterze regionalnym i ponadregionalnym zostało objęte dofinansowaniem w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego, programów sektorowych i innych źródeł zewnętrznych.

Jednym z ważniejszych projektów była budowa Międzynarodowego Centrum Kultur w Kielcach – współfinansowana z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dzięki środ-

kom z Regionalnego Programu Operacyjnego rozbudowano Park Etnograficzny w Tokarni i dworek Laszczyków w Kielcach, a przy udziale środków z budżetu województwa wykonano ogrodzenie oraz zmodernizowano kotłownię w Parku Etnograficznego w Tokarni.

Poza tym trwa remont i przebudowa Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie – realizowane ze środków MKiDN i budżetu województwa. W toku jest realizacja projektu „Stworzenie sieci WiFi oraz zakup oprogramowania – aplikacji stanowiącej interaktywny przewodnik po skansenie w Tokarni” (udział środków MKiDN).

Nowoczesną siedzibę Filharmonii Świętokrzyskiej oddano do użytku w 2012 roku

Park Etnograficzny w Tokarni wzbogacił się o wiele nowych obiektów

Ostatnie lata były również doskonałym czasem dla dawnego Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach. Z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środków z budżetu województwa odrestaurowano Zespół Pałacowy wraz z ogrodem włoskim (m. in. zrealizowano przebudowę sieni i izby dolnej pałacu, baszty prochowej, studni z XVII wieku), a ekspozycje wzbogacono o prezentacje multimedialne i interaktywne. Zmodernizowano oraz wyposażono Kamienicę pod Trzema Herbami przy ul. Rynek w Kielcach z przeznaczeniem na Muzeum Dialogu. Inwestycję tę współfinansowano ze środków EFRR, z budżetu województwa oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Piwnice odkryte w Kamienicy pod Trzema Herbami zaadaptowano na ekspozycję archeologiczną Muzeum Narodowego. Obecnie trwa przebudowa dziedzińca Pałacu Biskupów Krakowskich wraz z modernizacją infrastruktury, realizowana w ramach projektu pn. „Rewitalizacja zabytkowego Śródmieścia Kielc” w ramach RPOWŚ 2007-2013 z udziałem środków EFRR, województwa świętokrzyskiego oraz MKiDN. W ostatnich latach powiększono kolekcje muzealne: w Muzeum Narodowym dokonując zakupu obrazów „Ucieczka

świętej Rodziny do Egiptu" Johanna Lissa, „Polowanie” Franciszka Kostrzewskiego oraz kolekcji obrazów Mariana Czapli, a w Muzeum Wsi Kieleckiej – przez zakup kolekcji prac Pawła Pierścińskiego.

Poza tym po ukończeniu w 2010 r. wieloletniej inwestycji budowy Europejskiego Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie pozyskano wsparcie finansowe MKiDN na zakup wyposażenia, montaż multimediów i wykonanie scenografii przy realizacji wystawy Bajkowy Świat. W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej zmodernizowano i rozbudowano pracownię Świętokrzyskiej Biblioteki Cyfrowej oraz system archiwizacji i przechowywania zbiorów cyfrowych (przy udziale środków Narodowego Instytutu Audiowizualnego w ramach Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+). W latach 2010-2014 w ramach Programu Rozwoju Bibliotek z udziałem środków finansowych Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego zrealizowano szereg zadań wpływających na poprawę działalności bibliotek, w tym także doposażenie bibliotek w sprzęt komputerowy.

„Rewitalizacja Miasta Kielce - przywrócenie przestrzeni publicznej i otwarcie komunikacyjne historycznego obszaru Stadion-Ogród” to z kolei projekt realizowany przez Wojewódzki Dom Kultury wspólnie z gminą Kielce przy udziale środków RPO WŚ 2007-2013. WDK zakupił również sprzęt i wyposażenie dla Platformy Informacji Kulturalnej (PO MKiDN) oraz zmodernizował wyposażenia swojego kina (zakup projektora cyfrowego do projekcji 2D). Trwa termomodernizacja jednostek użyteczności publicznej województwa świętokrzyskiego realizowana m.in. przez Muzeum Narodowe i Wojewódzki Dom Kultury w ramach RPO WŚ 2007-2013.

Aktywność jednostek w pozyskiwaniu środków zewnętrznych

Instytucje kultury województwa świętokrzyskiego skutecznie aplikowały o środki finansowe pochodzące z programów MKiDN oraz innych programów sektorowych i regionalnych. Wsparcie to pozwoliło na jeszcze pełniejsze wykorzystanie potencjału kulturalnego i społecznego jednostek, poszerzenie oferty kulturalnej, a także poprawę infrastruktury kultury.

Teatr im. S. Żeromskiego pozyskał środki m. in. na dofinansowanie premier spektakli: „W imię ojca i syna”, „Joanna Królowa:

Szalona”, „Mój Niepokój ma przy sobie broń”, „Twardy gną martwy Świat”, „Misja”, „Caryca Katarzyna”.

WBP zdobyła z powodzeniem pozyskiwała pieniądze m. in. na prowadzenie Dyskusyjnych Klubów Książki, działalność szkoleniową dla bibliotekarzy, akcje promujące czytelnictwo oraz z Biblioteki Narodowej – na zakup nowości wydawniczych. WDK dzięki zewnętrznemu dofinansowaniu realizował m. in. projekty Akademia Polskiego Filmu oraz „Tańce ludowe dawniej i dziś”. Muzeum Wsi Kieleckiej zdobyło środki na działania popularyzujące kulturę ludową, konserwację obiektów oraz wzbogacenie ekspozycji o elementy multimedialne, a Filharmonia Świętokrzyska – na organizację Świętokrzyskich Dni Muzyki, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej, koncertów poświęconych wybitnym muzykom i kompozytorom oraz na wspieranie młodych muzyków i kompozytorów. Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka otrzymało dofinansowanie na organizację Festiwalu Kultury Dziecięcej i na działania promocyjne.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Ponad 2 mln zł w latach 2010-2014 Samorząd Województwa Świętokrzyskiego przeznaczył ze swojego budżetu w ramach dotacji celowych dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z dziedziny kultury i sztuki. Co roku takie wsparcie otrzymuje kilkadziesiąt podmiotów, a efektem tej współpracy jest wzbogacenie oferty kulturalnej województwa o przedsięwzięcia, które promują dorobek kulturalny regionu i aktywizują środowiska lokalne.

Ważniejsze zadania, wspierane z budżetu Województwa, realizowane przez stowarzyszenia, to m. in. Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej, Zamkowe Spotkania z Muzyką, Międzynarodowy Festiwal Jeunesses Musicales, Piknik archeologiczny Żelazne Korzenie, Konkurs i Wystawa Ludowej Sztuki Religijnej, turnieje rycerskie w Szydłowie, Ujeździe na Zamku Krzyżtopór i Sandomierzu, działalność naukowa i wydawnicza Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, działalność literacka, wydawnicza Związku Literatów Polskich O/Kielce, wystawy fotograficzne i działalność wydawnicza Związku Polskich Artystów Fotografików Okręgu Świętokrzyskiego, prezentacje teatrów alternatywnych

Koncert finałowy Plebiscytu o Dziką Różę w Teatrze im. Stefana Żeromskiego

realizowane przez Stowarzyszenie Artystyczne ECCE HOMO, imprezy popularyzujące dziedzictwo kulturowe „małej ojczyzny” np. „Muzyczne perły dawnego Rakowa”, „Spotkania z kulturą żydowską” w Chmielniku.

Współpraca z instytucjami kultury w regionie

Kolejną formą wspierania i pobudzania życia kulturalnego regionu jest udzielanie przez Samorząd Województwa dotacji celowych na organizację przedsięwzięć kulturalnych o strategicznym znaczeniu dla upowszechniania i promocji kultury świętokrzyskiej, realizowanych przez powiatowe i gminne instytucje kultury. Wśród imprez mających szczególne znaczenie dla rozwoju regionu znajdują się m. in. Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz, Buskie Spotkania z Folklorem, Festiwal Muzyczny „Muzyka w Sandomierzu”, Konkurs i Wystawa Plastyki Profesjonalnej Przedwiośnie – BWA Kielce, Kuźnice Koneckie, Dymarki Świętokrzyskie czy Dożynki Wojewódzkie.

Ochrona zabytków

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego podejmuje działania, których celem jest trwale zachowanie zabytków, ich kompleksowa rewaloryzacja i rewitalizacja oraz adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne. W celu realizacji ww. zadań w 2013 roku uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego przyjęto „Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013- 2016”. Na zadania z zakresu ochrony zabytków w latach 2010-2014 Samorząd Województwa przeznaczył w ramach udzielonych dotacji ponad 3 mln zł, w tym ponad 1 mln 200 tys. dla wojewódzkich instytucji kultury. Środki te przeznaczone były na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane, służące zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytków w jak najlepszym stanie.

W Muzeum Narodowym w Kielcach wykonano remont i adaptację przyziemia baszty południowo-wschodniej dawnego Pałacu Biskupów Krakowskich oraz remont i przebudowę pomieszczeń na poziomie piętra skrzydła południowego Pałacu. W Muzeum Wsi

Kieleckiej zrealizowano szereg prac przy zabytkowych obiektach w Tokarni, m.in.: konserwację, impregnację i wymianę pokryć dachowych oraz remont obiektów drewnianych, wykonano remont i konserwację instalacji odgromowych, dokonano montażu instalacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej. W Teatrze im. Stefana Żeromskiego wykonano remont foyer i klatki schodowej budynku głównego oraz remont dachu i poddasza w zachodniej oficynie. W Wojewódzkim Domu Kultury wyremontowano m. in. klatkę schodową, wymieniono instalację elektryczną, część stolarki okiennej i drzwi. W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej przeprowadzono konserwację starodruków, wykonano digitalizację druków z kolekcji zabytkowej oraz regionalnej m.in. przeprowadzono prace konserwatorskie zabytkowych zbiorów bibliotecznych oraz mikrofilmowanie i digitalizację archiwalnych gazet regionalnych.

Z dotacji korzystały nie tylko wojewódzkie instytucje kultury. Kościół Rektoralny w Rytwianach uzyskał wsparcie na renowację tynków ścian i sklepień oraz odtworzenie zabytkowych elementów w Domu Braci Konwersów Zespołu Pokamedulskiego. Zespół pokamedulski w Rytwianach jest cennym zabytkiem klasztornej architektury wczesnobarokowej, a prace pozwoliły na zabezpieczenie zachowanych zabudowań oraz odtworzenie odsłoniętych w trakcie prac badawczych elementów kamedulskiej zabudowy. Klasztor Sióstr Bernardynek w Świętej Katarzynie otrzymał środki na wymianę pokrycia dachowego i części elementów konstrukcyjnych. Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciela w Skalbierzu pozyskała dotację na prace konserwatorskie przy figurze św. Dominika na przykościelnym cmentarzu. Wykonano także I etap konserwacji 18 obrazów olejnych na płótnie i deskach z ok. XVII w. Muzeum Regionalne w Wiślicy otrzymało wsparcie na prace w podziemiach Bazyliki Mniejszej, na przegląd i konserwację posadzki świątyni romańskiej oraz na odgrzybianie i konserwację relikwii romańskich wraz ze świadkami archeologicznymi. Ogółem w latach 2010-2014 przekazano dotacje celowe na prace realizowane w obiektach zabytkowych dla 108 beneficjentów (jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury, parafii i klasztorów).

Dymarki Świętokrzyskie 2014

Kultura fizyczna i sport

Ostatnie lata to czas dynamicznych zmian w sferze sportu i kultury fizycznej. Dzięki wsparciu ze środków europejskich, Ministerstwa Sportu i budżetu województwa świętokrzyskiego w wielu gminach naszego regionu można już zauważyć nowe lub zmodernizowane obiekty sportowe: hale sportowe i sale gimnastyczne w placówkach oświatowych, nowoczesne boiska ze sztuczną nawierzchnią, zmodernizowane stadiony piłkarskie oraz kryte pływalnie. Młodzi i dorośli mają gdzie doskonalić swoje umiejętności oraz aktywnie spędzać czas.

Dotacje przekazane na realizację programu „Świętokrzyska Akademia Sportu”

Rok	Liczba dotacji	Wysokość dotacji
2012	28	233.000
2013	46	150.000

Wspieranie sportu młodzieżowego

W latach 2011-2014 dofinansowywano sport młodzieżowy województwa świętokrzyskiego w 27 dyscyplinach w kategoriach młodzik, junior młodszy, junior, młodzieżowiec. W tym zakresie wsparto organizację następujących zadań:

- szkolenie wojewódzkich kadr młodzików (ok. 300 osób rocznie),
- udział dyscyplin sportowych w wojewódzkim i krajowym systemie współzawodnictwa sportowego obejmującego Mistrzostwa Województwa Młodzików, Ogólnopolską Olimpiadę Młodzieży, Mistrzostwa Polski Juniorów i Młodzieżowców,
- szkolenie wojewódzkiej kadry „B” poza limitami polskich związków sportowych,
- organizację imprez sportowych promujących Województwo Świętokrzyskie,
- upowszechnianie masowej kultury fizycznej,
- przedsięwzięcia z zakresu kultury fizycznej skierowane do osób niepełnosprawnych.

Wysokość środków przeznaczanych na realizację zadań w poszczególnych latach w tym „Świętokrzyska Akademia Sportu”, Programy: „Umiem Pływać”, „Multisport”, „Mały Mistrz” oraz Podsumowanie Roku Sportowego

Rok	Liczba dotacji	Wysokość dotacji
2011	109	2.697.160
2012	95	2.035.000
2013	114	1.639.000
2014	30	1.430.000

Programy realizowane wspólnie z Ministerstwem Sportu i Turystyki

1. **„Umiem Pływać”.** Polega na organizacji 20 lekcji nauki pływania dla uczniów klas III szkół podstawowych w pierwszej kolejności z miejscowości, w których nie ma krytych pływalni. W latach 2013-2014 z programu skorzystało w sumie 2460 uczniów z 57 gmin. Na ten cel przeznaczono 280.000 zł
2. **„MultiSport”.** 3 razy w tygodniu po 90 min. organizowane są pozalekcyjne zajęcia sportowe dla uczniów kl. IV-VI szkół podstawowych od marca do grudnia z wyłączeniem wakacji. W 2014r. w ramach pilotażu, programem objęto 200 uczniów z 10 szkół; na jego realizację przeznaczono 50.000 zł
3. **„Mały Mistrz”.** Polega na zakupie sprzętu sportowego dla uczniów kl. I-III szkół podstawowych oraz na wspólnym prowadzeniu 1 lekcji tygodniowo przez nauczycieli wf i nauczania zintegrowanego. W 2014r. w programie weźmie udział 400 uczniów kl. I z 20 szkół; na jego realizację przeznaczono 18.300 zł.

Stypendia sportowe

Ważnym przedsięwzięciem było wprowadzenie od 2007 r. stypendiów sportowych samorządu województwa świętokrzyskiego dla najbardziej utalentowanych zawodniczek i zawodników z naszego regionu w dyscyplinach olimpijskich obejmujących kategorie młodzieżowe. W latach 2011-2014 przeznaczono na ten cel 778 200 zł.

Rok	Liczba stypendiów	Okres wypłacania	Wysokość miesięcznego świadczenia	Wysokość środków w skali roku
2011	74	IV-XII	380 – 650	231.840
2012	56	IV-XII	380 – 600	218.160

Program „Świętokrzyska Akademia Sportu”

W roku 2009 dostrzegając potrzebę podjęcia działań na rzecz wyrównywania szans opracowano program, który polega na przyznawaniu małych grantów (do 7.000 zł) przeznaczonych na organizację cyklicznych zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży z miejscowości do 5 tys. mieszkańców.

2013	60	IV-XII	380 – 600	232.200
2014	40	VII-XII	400 – 500	96.000

„Program rozwoju bazy sportowej w województwie świętokrzyskim”

W latach 2011-2014 kontynuowano jego realizację z wykorzystaniem środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej Ministerstwa Sportu i Turystyki. W tym czasie oddano do użytku 5 hal sportowych, 8 sal gimnastycznych, 1 krytą pływalnię, 6 boisk wielofunkcyjnych, a do województwa z FRKF na realizację Programu trafiły środki inwestycyjne w wysokości ponad 26 milionów zł. I tak np. w 2014 r. województwo otrzymało z FRKF ponad 8 milionów zł, przy udziale których realizowane są między innymi takie obiekty jak: hale sportowe w Wiślicy i Kielcach, centrum sportowo-rehabilitacyjne w Kielcach, sale gimnastyczne w Bejskach, Nizinach, Mójczy, oraz boiska wielofunkcyjne w Brzostowej, Pińczowie, Starachowicach, Busko-Zdroju, Krasnej, Sadowiu, Obrazowie i Stąporkowie.

Program „Moje Boisko - Orlik 2012”

W latach 2008-2012r. w jego realizacji uczestniczył samorząd województwa wraz z samorządami lokalnymi. W ramach programu wybudowano w regionie 53 kompleksy sportowe składające się z boiska do piłki nożnej ze sztuczną trawą, boiska wielofunkcyjnego do koszykówki i piłki siatkowej oraz zaplecza szatniowo-sanitarnego o powierzchni ok. 60 m². Warto podkreślić, że wszystkie samorządy, które zgłosiły swój akces do programu

Na „orliku” w Bliżynie trenują najmłodszy adepty futbolu

zostały do niego zakwalifikowane i otrzymały dofinansowanie z budżetu województwa oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Podsumowanie Roku Sportowego

Każdego roku, w grudniu samorząd województwa świętokrzyskiego organizuje Galę Sportu, podczas której najlepsi sportowcy, trenerzy, działacze, kluby oraz najaktywniejsze samorządy otrzymują nagrody finansowe, puchary, statuetki itp. – w ten sposób co roku uhonorowane zostaje ponad 200 osób i podmiotów.

Gala Sportu w 2013 r

Współpraca z organizacjami kombatanckimi

Minęło ponad pięć lat od czasu, kiedy na mocy zmian ustawowych to właśnie Marszałkowi Województwa przypadł obowiązek, ale też zaszczyt i wyróżnienie, by współdziałać ze środowiskami i organizacjami kombatanckimi. Do realizacji powyższych zadań Zarząd Województwa w porozumieniu z Szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zgodnie z ustawą powołał Pełnomocnika Zarządu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Na początku IV kadencji Zarząd Województwa wspólnie z Wojewódzką Radą Kombatantów i Osób Represjonowanych dokonał analizy stanu osobowego Związków Kombatanckich i Osób Represjonowanych w formie elektronicznej został opracowany wykaz Zarządów Wojewódzkich i Okręgów, kół, zespołów i grup kombatanckich.

W roku 2010 została powołana uchwałą Zarządu Województwa Wojewódzka Rada Kombatantów i Osób Represjonowanych jako organ opiniodawczo – doradczy Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, która kontynuuje 17-letnie działania poprzedniej Rady działającej przy Wojewodzie Świętokrzyskim. W chwili przyjęcia przez Samorząd nowych zadań było ponad 14 tysięcy kombatantów, a w końcu obecnej kadencji liczba ta wynosi około 10 tysięcy kombatantów, inwalidów wojennych, osób represjonowanych i podopiecznych z uprawnieniami. Średnia wieku to 88 lat.

Rada jest bardzo bliskim i wiarygodnym partnerem Samorządu, reprezentuje najliczniejsze i cieszące się dużym autorytetem organizacje. Radę tworzą wszystkie organizacje mające struktury na szczeblu wojewódzkim, od lat działa ona niezwykle prężnie i efektywnie. Problemy ważne dla kombatantów (jak choćby przebieg i organizacja najważniejszych uroczystości) są na bieżąco konsultowane, uzgadniane i rozstrzygane. Omawiane są najważniejsze problemy środowisk, wspólnie podejmowana jest praca nad analizowaniem sytuacji życiowej, opieki zdrowotnej oraz uściśleniu kierunków i form pomocy socjalnej oraz opieki społecznej dla kombatantów.

Rada działa na rzecz integracji organizacji kombatanckich, współpracy stowarzyszeń i organizacji oraz sprzyja koordynacji działań samorządów różnych szczebli w sprawach kombatantów.

Zadania Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w ciągu minionych 4 lat obejmowały szeroki obszar spraw. Wśród nich ważnym było rozpoczęcie w roku 2011 wdrażania „Świętokrzyskiego Programu Szpitale i Przychodnie Przyjazne Kombatantom”. Przez przyjęcie uchwały Zarząd Województwa wyraził przekonanie, że zapis art. 19 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mówiący o szczególnej opiece nad weteranami walk o niepodległość nie będzie tylko hasłem. Celem programu było i jest zapewnienie kombatantom i osobom represjonowanym pełnej realizacji i przestrzegania obowiązujących praw do korzystania ze świadczeń zdrowotnych poza kolejnością i zapewnienie dogodnych warunków leczenia.

W celu realizacji programu zostały we wszystkich powiatach uroczystie podpisane porozumienia pomiędzy Radą Kombatantów a zakładami opieki zdrowotnej, które określają w sposób szczegółowy zadania i obowiązki stron. W spotkaniach tych udział brali także członkowie Zarządu Województwa. W ciągu niespełna 1,5 roku przystąpiło do niego aż 67 placówek służby

Uroczyste podpisanie porozumienia „Szpitale Przyjazne Kombatantom”

Zjazd Sprawozdawczo -Wyborczy Zarządu Okręgowego Związku Inwalidów Wojennych RP

zdrowia, a za przystąpieniem do programów zainteresowane są kolejne. Ta ilość stawia województwo świętokrzyskie na czołowym miejscu w kraju. Jest to efekt wielomiesięcznej współpracy Zarządu Województwa i Rady ze starostami, prezydentami miast i kierownictwem placówek zdrowia.

Samorząd Województwa współpracuje w sprawach kombatanatów z administracją rządową i innymi instytucjami centralnymi, członkowie Zarządu spotykają się ponadto z przedstawicielami Zarządów Głównych i szczebla wojewódzkiego organizacji kombatanckich.

Na początku kadencji Marszałek skierował list intencyjny do starostów w sprawie powołania Powiatowych Rad Kombatanatów i Osób Represjonowanych. W Starachowicach Rada Powiatowa działa już od wielu lat, a w Ostrowcu funkcjonowała już Miejska Rada Kombatanatów. Z inicjatywy Samorządu Województwa i Wojewódzkiej Rady Kombatanatów i Osób Represjonowanych starostowie współdziałając ze środowiskami kombatanckimi powołali Powiatowe Rady Kombatanatów i Osób Represjonowanych w powiatach: kieleckim, jędrzejowskim, skarżyskim, koneckim, buskim i włoszczowskim. W kilku następnych powiatach trwają prace nad tworzeniem Rad.

Czas pokazał, że powołane Rady są bardzo aktywne i potrzebne samorządom i społeczeństwu lokalnemu. W wielu powiatach i gminach zostali powołani pełnomocnicy lub wyznaczono osoby odpowiedzialne za współpracę z kombatanami.

Samorząd Województwa i samorządy lokalne skutecznie wspierają logistycznie lokalne przedstawicielstwa związków i organizacji kombatanckich w rozwiązywaniu i realizacji zadań statutowych wobec swoich członków. Umożliwia to członkom Wojewódzkiej Rady Kombatanatów m.in. udział w uroczystościach kombatanckich i patriotycznych na terenie całego województwa. Delegacje kombatanatów i osób represjonowanych uczestniczą w centralnych uroczystościach i wydarzeniach, m.in. Międzynarodowych Marszach Żywej Pamięci Ofiar Sybiru w Białymstoku, czy spotkaniach świątecznych organizowanych przez Urząd ds. Kombatanatów i Osób Represjonowanych oraz centralnych zjazdach związków kombatanckich. Przedstawiciele związków i organizacji

kombatanckich utrzymują stały kontakt z Zarządami Głównymi. Do najwyższych władz naczelnych tych związków są wybierani przedstawiciele środowisk z województwa świętokrzyskiego. Wielkim wyróżnieniem dla województwa świętokrzyskiego i Związku Sybiraków w Kielcach był odbywający się w czerwcu br. Krajowy Zjazd Sybiraków w Mąchocicach Kapitulnych. Samorząd Województwa i Powiat Kielecki zadbały o to, aby goście z całej Polski czuli się na ziemi świętokrzyskiej bardzo dobrze i wywieźli ze sobą jak najlepsze wspomnienia.

Najważniejszym wydarzeniem w minionej kadencji Samorządu Województwa była uroczysta sesja Sejmiku Województwa odbywająca się w dniu 26.04.2013 r., która po raz pierwszy od powołania samorządu województwa świętokrzyskiego była poświęcona kombatanom i osobom represjonowanym. Sesja podsumowała czteroletnią współpracę ze środowiskami kombatanckimi województwa świętokrzyskiego. W Sesji uczestniczył Szef Urzędu ds. Kombatanatów i Osób Represjonowanych Jan Stanisław Ciechanowski, który w swoim wystąpieniu podkreślił, że Świętokrzyskie jest jednym z wiodących regionów w kraju, gdzie współpraca Samorządu Województwa z kombatanami układa się wzorowo. Marszałek Adam Jarubas podziękował z kolei kombatanom za przekazywanie prawdy historycznej, kultywowanie świadomości narodowej i krzewienie patriotyzmu wśród młodzieży. W sesji uczestniczyli radni, zaproszeni goście, kombatanzi i osoby represjonowane ze wszystkich środowisk kombatanckich w województwie. Podczas uroczystej sesji 62 osoby zasłużone w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Ojczyzny decyzjami Kierownika Urzędu ds. Kombatanatów wyróżnione zostały Medalem „Pro Patria”.

Doceniając to, samorządy występują o uhonorowanie kombatanatów za działalność na rzecz swoich środowisk i upamiętniania wydarzeń czasu wojny m.in. nagrodę Samorządu Województwa „Victoria Świętokrzyska” w kategorii Osobowość roku 2012 otrzymała Irena Szczepańska - prezes Koła Batalionów Chłopskich w Opatowie.

Samorząd Województwa występuje zgodnie z uprawnieniami o nadawanie odznaczeń i medali m.in. medalu „Pro Patria” przyznawanych przez Szefa Urzędu ds. Kombatanatów i Osób

Odsłonięcie Pomnika Józefa Piłsudskiego w Kielcach, 12.08.2014r.

Represjonowanych szczególnie zasłużonym osobom w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej z terenu województwa świętokrzyskiego. Można zaobserwować, że za przykładem Marszałka, o te odznaczenia coraz częściej występują także starostowie.

Samorząd Województwa wspiera kombatantów w organizacji działań o charakterze patriotycznym i historycznym, oraz w uzyskaniu środków finansowych potrzebnych do upamiętniania miejsc pamięci, publikacji i wydawnictw tworzonych przez różne środowiska kombatanckie.

Uroczystości 70 rocznicy pacyfikacji Skalbmierza połączone z powstaniem Republiki Pińczowskiej 5.08.2014 r.

Samorząd Województwa wspólnie z Wojewódzką Radą Kombatantów i Osób Represjonowanych corocznie opracowują kalendarium uroczystości państwowych związanych z obchodami rocznic, wydarzeń, historycznych, walk o niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej oraz pamięci o ofiarach wojny i okresu powojennego na podstawie materiałów przekazanych przez stowarzyszenia i związki kombatanckie oraz Starostwa Powiatowe. Kalendaria przekazywane są do wszystkich organizacji kombatanckich oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Informacje o planowanych i odbytych uroczystościach z udziałem przedstawicieli Samorządu Województwa na bieżąco umieszczane są na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego. W miesięczniku „Nasz Region” zamieszczane są artykuły dotyczące spraw kombatantów. Przy wsparciu Samorządu środowiska kombatantów są zachęcane do zamieszczania publikacji w miesięcznikach ogólnokrajowych takich jak „Kombatant”, „Polsce Wierni” czy „Żywią i Bronią”.

Realizując zadania zmierzające do integracji środowisk kombatanckich Samorząd Województwa tradycyjnie, już po raz piąty, jest organizatorem we wrześniu „Dnia Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej”. W spotkaniach tych, które przebiegają w miłej, przyjacielskiej atmosferze, uczestniczą członkowie zarządów środowisk kombatanckich, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego oraz są zapraszani przedstawiciele Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych i Ministerstwa Obrony Narodowej, a także starostwie. Członkowie Zarządu Województwa corocznie uczestniczą w spotkaniach oplatkowo – noworocznych w różnych środowiskach. Spotkania z okazji Dnia Weterana czy świąteczne odbywają się również w wielu powiatach i gminach z udziałem przedstawicieli Samorządu Województwa. Są to działania integrujące środowisko, wywołujące wiele wzruszeń, oraz dające siłę do dalszego wspólnego działania na rzecz kombatantów i osób represjonowanych.

Samorząd Województwa podejmuje działania na rzecz respektowania uprawnień kombatantów i innych osób uprawnionych w takich dziedzinach jak służba zdrowia, pomoc społeczna, czy komunikacja. Są to działania bieżące o charakterze informacyjnym i interwencyjnym. Najważniejszym partnerem tych działań są samorządy różnych szczebli.

Udzielanie bezpośredniej pomocy kombatantom jest na tę chwilę szczególnie ważnym wyzwaniem. W związku z tym, iż kombatanci coraz częściej potrzebują indywidualnej pomocy, zasadnym jest znalezienie skutecznych rozwiązań jak można im pomóc.

Kombatanci są to osoby, które nie szczędząc życia i zdrowia, służyli i służą Rzeczypospolitej, dlatego Samorząd Województwa opiekę nad nimi traktuje jako służbę i najwyższy obowiązek.

Obchody Dnia Weterana 2013, WDK Kielce

Świętokrzyskie pełniło przewodniczyło w Konwencie Marszałków Województw RP

Po raz drugi w historii województwo świętokrzyskie pełniło sześciomiesięczną prezydencję w Konwencie Marszałków Województw Rzeczypospolitej – cele opiniotwórczo-doradczym, które reprezentuje interesy wszystkich 16 polskich województw. W 2014 roku przedstawiciele polskich samorządów spotykali się w Kielcach, Busku-Zdroju i Sandomierzu.

Konwent Marszałków Województw Rzeczypospolitej powstał w 1998 roku, a każde z województw przejmując w nim prezydencję na określony czas, który obecnie wynosi 6 miesięcy.

Podczas obrad konwentu, którym przewodniczył marszałek województwa sprawujący aktualnie prezydencję, marszałkowie województw, przedstawiciele samorządów lokalnych, reprezentanci administracji rządowej i przedstawiciele instytucji centralnych analizują propozycje zmian w przepisach dotyczących samorządów, omawiają aktualne zagadnienia związane z działalnością samorządów i współpracują ze sobą dla wspólnego dobra własnych regionów i całego kraju. Świętokrzyska prezydencja rozpoczęła się 5 grudnia 2013 roku, kiedy to w Toruniu Marszałek Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Piotr Całbecki, przekazał Laskę Marszałkowską na ręce Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, Adama Jarubasa. Prezydencja województwa świętokrzyskiego przypadła na bardzo ważny okres, w którym wkraczaliśmy w nowy okres programowania środków unijnych.

W grudniu 2013 roku Świętokrzyskie przejęło prezydencję w Konwencie Marszałków Województw RP

W naszym województwie odbyły się trzy spotkania konwentowe marszałków i członków zarządów wszystkich polskich województw - Historia zatoczyła koło, 8 lat temu obrady również odbywały się w naszym województwie. Niezwykle cenię sobie rolę, jaką już od lat odgrywa Konwent Marszałków. Dzięki tej instytucji możemy poprawić współpracę poszczególnych województw, wspólnie czerpać z niej korzyści i wpływać na kształt działań państwa dotyczących samorządu. Chcę wyrazić nadzieję, że Państwa obecność będzie okazją nie tylko do zajęcia się sprawami merytorycznymi, ale także poznania uroków turystycznych województwa świętokrzyskiego. Zapraszam was już poza formułą konwentu do powrotu do naszego regionu – mówił podczas rozpoczęcia pierwszego

posiedzenia Konwentu Marszałków RP, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, **Adam Jarubas**.

W Kielcach, w nowym centrum kongresowym Targów Kielce, głównym tematem rozmów było finansowanie inwestycji w nowej perspektywie finansowej 2014 – 2020 ze szczególnym uwzględnieniem relacji łączących naukę z gospodarką. Obrady merytoryczne pierwszego posiedzenia rozpoczęły się w czwartek, 6 lutego. W dyskusji wzięli udział Wicepremier i Minister Gospodarki Janusz Piechociński oraz Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej Beata Oczkiewicz.

- Samorząd jest bardzo ważnym partnerem dla polskiej przedsiębiorczości. Jesteśmy w fazie, w której głównym hamulcem rozwoju jest nieumiejętność rozmawiania. Bardzo często nie dostrzega się drobnych spraw dzięki którym zachodzą przemiany w gospodarce. Cieszę się, że Konwent Marszałków RP jest tak mocno osadzony w mądrym wykorzystaniu środków unijnych i rozwoju gospodarki. Czas budować rywalizację poprzez współpracę i zdolność do współdziałania. Chciałbym, abyśmy intensyfikowali pytanie, co jeszcze możemy wspólnie zrobić dla polskiej przedsiębiorczości. To państwo zdecyduje, czy najbliższa perspektywa finansowa będzie perspektywą wędkarstwa czy rybki. Chciałbym, abyśmy w czasie, który przed nami, zacieśnili nasze więzi. Od 16 marszałków oczekuję rozsądnego wsparcia w zakresie gospodarki, aby nie kumulowała się ona w kilku enklawach – mówił **Janusz Piechociński**.

Głos zabrali również przedstawiciele kluczowych agencji rządowych zajmujących się tematyką gospodarki i innowacyjności. Dużą uwagę w wystąpieniach zwracano na kwestie współpracy nauki i biznesu dla lepszego wykorzystywania potencjału obu dziedzin.

- Dotychczas, wydając pieniądze unijne, inwestowaliśmy w zasadzie w infrastrukturę i to było bardzo ważne, bo potrzeby i zapóźnienie były bardzo wielkie. W Unii Europejskiej mówią nam dzisiaj: nauczyliście się sięgać po pieniądze unijne, zdobywać je i wydawać, a teraz musimy zadbać o to, żeby one były wydawane lepiej. Jeżeli mówimy, że mamy być konkurencyjni, że nasz region i nasz kraj mają się rozwijać, muszą się rozwijać gospodarka i przedsiębiorstwa. Dlatego Komisja Europejska, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju i my, jako władze województw, nastawiamy się na przedsiębior-

W Kielcach zaproszeni goście rozmawiali o finansowaniu inwestycji w nowej perspektywie finansowej UE

ców i na gospodarkę - tam będzie płynął strumień pieniędzy, bo tam powstanie wzrost gospodarczy - wyjaśniał członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, **Jan Maćkowiak**.

Kazimierz Kotowski, podkreślał, że świętokrzyska prezydencja w Konwencie Marszałków przypada w bardzo ważnym momencie, na styku poprzedniego i nowego okresu programowania unijnego - Precyzujemy, uzgadniamy z Komisją Europejską i Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju ostateczne zapisy, określamy co, w którym obszarze i w jakiej skali będzie finansowane. To jest bardzo ważny moment, kiedy tworzymy pomost, po którym płynnie, bez zgrzytów i zahamowań, zdołamy przejść od jednego do drugiego okresu programowania - mówił członek Zarządu Województwa.

Gościem drugiego dnia obrad był Janusz Lewandowski, Komisarz ds. programowania finansowego i budżetu Komisji Europejskiej. Pochwalił on Świętokrzyskie za wykorzystanie szansy, jaka otworzyła się przed regionem po wejściu do Unii Europejskiej - Wystarczy przemierzyć drogę z Warszawy do Kielc oraz odbyć podróż po Świętokrzyskiem żeby przekonać się, że w tym regionie nie zmarowano ostatnich siedmiu lat. To świadczy o tym, że Świętokrzyskie nie rozminęło się ze swoją szansą i ma dobry zadatek na kolejny okres programowania. Chcę dziś wyraźnie powiedzieć, że musimy pokazać w skali kraju, że wykorzystaliśmy w pełni zasoby finansowe na lata 2007-2013. Polska musi udowodnić, że wykorzystamy daną nam szansę, co przełoży się na nowe miejsca pracy, wzrost gospodarczy i odporność anty kryzysową. Łatwiej nam będzie wtedy prowadzić negocjacje budżetowe, przekonywać, że warto inwestować w te państwa, które ciągle są na dorobku - mówił podczas konferencji **Janusz Lewandowski**, ówczesny Komisarz ds. programowania finansowego i budżetu Komisji Europejskiej.

Rad i wskazówek dotyczących tworzenia Regionalnych Programów Operacyjnych i wykorzystywania środków unijnych udzielała zgromadzonemu ówczesna Wicepremier i Minister Infrastruktury i Rozwoju **Elżbieta Bieńkowska** - Programy w ramach nowej perspektywy finansowej otwierają nas na przyszłość. Jest to ostatni tak duży budżet dla Polski, ponieważ będziemy na takim poziomie PKB, że nie będzie możliwe otrzymywanie już takich pieniędzy. Wymagania, które stawia komisja, dotyczą bardzo wielu obszarów i trzeba uważnie brać je pod uwagę przy wykorzystywaniu środków. Jeżeli chodzi o infrastrukturę drogową, to do 2020 roku chcemy mieć sieć dróg ekspresowych łączących miasta wojewódzkie i Warszawę - mówiła minister Elżbieta Bieńkowska.

Szanse dla polskiego szkolnictwa w nowej perspektywie finansowej dostrzegała obecna podczas obrad Konwentu **Lena Kolarska - Bobińska**, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego: - Chcę powiedzieć o problemach nauki w kontekście rozwoju - stoi przed nami ogromna szansa. Nigdy bowiem jednak nauka nie została motorem napędowym gospodarki. Obecnie ma być bardzo połączona z innowacyjnością, to szansa na zmianę naszych uczelni, które będzie dotykał teraz kryzys demograficzny. Tym bardziej musimy wykorzystać nową perspektywę finansową. Nasza nauka ma szanse na włączenie do centralnego nurtu europejskiego. Już teraz uczestniczymy w wielu projektach, ale to mało. Jest to szansa, ale również ogromne wyzwanie, któremu musimy sprostać. Będzie to wymagało od władz regionów myślenia, jak dwa światy - nauki i biznesu zbliżyć do siebie - mówiła prof. Kolarska - Bobińska.

Minister Pracy i Polityki Społecznej, **Władysław Kosiniak - Kamysz** przedstawił konsekwencje zmian ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dla regionalnych rynków pracy: - Samorząd to dla nas bardzo ważny partner. Rząd, agencje nie są w stanie realizować polityki państwa bez udziału samorządów,

dlatego tak ważne jest współdziałanie w dziedzinach związanych z rynkiem pracy. Składki odprowadzane przez przedsiębiorców muszą być dobrze wykorzystywane. Chcemy lepiej trafić z pomocą do wszystkich bezrobotnych, ale nie tylko do nich. Pełnoprawnymi stronami mają być też przedsiębiorcy. Planujemy wiele nowych rozwiązań, których wprowadzenie będzie wymagało państwa pomocy. Ogniwem spajającym działania na poziomie województw w zakresie zmian na rynku pracy muszą być samorządy województw - mówił minister Kosiniak - Kamysz, który chwalił jednocześnie przemiany, jakie zaszły w naszym regionie.

W obradach uczestniczył również **Marek Prawda**, Ambasador RP przy UE. - Myślę, że Świętokrzyskie dobrze odczytało znaki czasu i w swoich wydatkach w poprzedniej perspektywie finansowej realizowało to, o co chodzi Brukseli - żeby nie tylko wydawać pieniądze, ale żeby inwestować je w naukę i innowacyjność - mówił.

Drugie posiedzenie Konwentu Marszałków RP w naszym województwie odbyło się w Sanatorium Marconi w Busku-Zdroju. Poświęcone było ono polityce rolnej w nowym okresie programowania. - Rozmawialiśmy o tematach z zakresu szeroko rozumianego sektora rolnego, ze szczególnym uwzględnieniem żywności wysokiej jakości, o tym, co można zrobić, aby produkt tradycyjny, lokalny regionalny, mogły wchodzić do obrotu. Dzisiaj mamy wiele przeszkód, również prawnych, formalnych, podatkowych, które utrudniają sprzedawanie tych lokalnych smaków polskiej wsi na rynku. Podczas obrad wskazywano na te przepisy i obszary, które krępują producentów - mówił Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego. - Dzisiaj te instytucje, które kontrolują jakość żywności, podlegają pod trzech ministrów, co powoduje utrudnienia organizacyjne i prawne. Gdy byłaby jedna instytucja, która zajmuje się kontrolą jakości żywności, byłoby łatwiej i mam nadzieję, że takie zapowiedzi przedstawicieli rządu zostaną spełnione - dodał.

Głównym tematem obrad Konwentu w Busku Zdroju było rolnictwo

Gościem pierwszej części obrad merytorycznych był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Marek Sawicki**. - Jesteśmy w okresie, w którym kończymy realizację PROW 2007-2013. Programujemy już intensywnie w politykę rolną na lata 2014-2020. Chciałbym, aby środki z polityki spójności były racjonalnie wykorzystywane. Zależy nam na trzech kierunkach - finansowaniu działań wodno-kanalizacyjnych, retencji - szczególnie na terenach nizinnych oraz odnawialnych źródłach energii. Chcemy, aby one znalazły się w Regionalnych Programach Operacyjnych. W tej perspektywie finansowej w większym stopniu będziemy koncentrować się na gospodarstwach średnich, przygotowaliśmy również pomoc dla gospodarstw małych, których w Świętokrzyskiem jest dużo - powiedział minister Marek Sawicki.

O polityce rolnej w Europie w przyszłym okresie programowania mówił podczas obrad Konwentu dr **Czesław Siekierski**, obecny Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego – Te elementy środowiskowe są bardzo mocno teraz zaznaczone, a Program Rozwoju Obszarów Wiejskich stał się tak naprawdę programem rolno-środowiskowym. Wynika to z tego, że w państwach „starej” Unii struktura zatrudnienia w rolnictwie jest niska i nie ma potrzeby finansowania tego komponentu rozwoju obszarów wiejskich – wyjaśniał Czesław Siekierski.

Przedstawione zostały również znak „Jakość Tradycja”, przyznawany produktom tradycyjnym i naturalnym oraz Sieć Dziedzictwo Kulinarne, skupiająca wytwórców takich produktów. Następnego dnia w Targach Kielce odbyła się Międzynarodowa Konferencja „Turystyka wiejska w UE - próba oceny dekad”. Uczestniczyli w niej marszałkowie i członkowie zarządów przebywający na Konwencie Marszałków Województw RP. Wzięli oni również udział w otwarciu VI Międzynarodowych Targów Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL.

Trzecie i ostatnie posiedzenie Konwentu Marszałków RP w naszym województwie odbyło się w Sandomierzu, turystycznej perle województwa. Tematem przewodnim spotkania marszałków wszystkich polskich województw była „Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących w Europie i regionie”.

Irena Wóycicka, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP, podkreśliła w swoim wystąpieniu, że polityka rodzinna jest jednym z pięciu priorytetów prezydentury Bronisława Komorowskiego, a jej celem jest zahamowanie niekorzystnych zmian demograficznych. – Polityka rodzinna jest inwestycją w człowieka, która również dla gospodarki przynosi długotrwały zwrot, ponieważ przygotowuje do życia społecznego obywateli, którzy będą w stanie zadbać o przyszłość naszego kraju – mówiła Irena Wóycicka, dziękując Konwentowi Marszałków za współpracę z Kancelarią Prezydenta w obszarze polityki społecznej. Dodała, że organizowany przez Kancelarię konkurs „Dobry klimat dla rodziny” pokazuje szeroką skalę działań samorządów wojewódzkich na rzecz rodziny.

– W naszych wyzwaniach demograficznych nie chodzi tylko o kwestie ubezpieczeń społecznych, gospodarki, ale również o naszą

podejścia nie będzie możliwa. Polityka rodzinna musi stać się dla nas wszystkich w nowej perspektywie priorytetem – mówił natomiast Minister Pracy i Polityki Społecznej, **Władysław Kosiniak – Kamysz**.

O finansowym wsparciu samorządów w budowie nowoczesnych obiektów sportowych o charakterze przyszkolnym mówił **Andrzej Biernat**, Minister Sportu i Turystyki: – Działania, które mają na celu zwiększenie kultury fizycznej w społeczeństwie wymagają współpracy rządu ze wszystkimi szczeblami samorządu. Nadal poszukujemy nowych rozwiązań, a obecnie jednym z naszych priorytetów jest tworzenie sportowej infrastruktury przyszkolnej, która ma przysłużyć się przede wszystkim wyrównywaniu szans – powiedział minister Biernat.

Mowa była również o rozwoju demograficznym polskiej rodziny w kontekście ubezpieczeń społecznych i inwestowaniu w rozwój najmłodszych. Nie zabrakło omówienia kwestii wdrażania nowoczesnych technologii i innowacyjności. Drugi dzień obrad poświęcony był zagadnieniom dotyczącym finansowania edukacji, kultury, turystyki i sportu w nowym okresie programowania.

Przy okazji Konwentu Marszałków Województw RP w miastach naszego województwa odbywały się również panele tematyczne, na których spotykali się przedstawiciele wszystkich samorządów. Jednym z nich było Regionalne Forum Inteligentnych Specjalizacji o tematyce związanej z procesem przedsiębiorczego odkrywania w strategiach inteligentnego rozwoju państw członkowskich UE.

Z przebiegu świętokrzyskiej prezydencji zadowolony był Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Adam Jarubas: – Dziękuję

Marszałek Adam Jarubas przekazuje przewodnictwo w Konwencie Marszałków RP

wszystkim, którzy przez ostatnie 6 miesięcy odwiedzali województwo świętokrzyskie, mam nadzieję, że podobało się tu państwu. Dziękuję Kancelarii Zarządu Województwa, dyrektorom, którzy spotykali się przy różnego rodzaju forach. Było to źródło naszego dialogu, dało nam możliwość wspólnej pracy i przekazywania naszych stanowisk rządowi. Cieszę się, że jego członkowie tak licznie brali udział w naszych posiedzeniach. Przyjęliśmy w ciągu ostatnich 6 miesięcy 21 wspólnych stanowisk, a trzeba podkreślić, że do tego niezbędna jest jednomyślność. Ten czas upłynął bardzo szybko i jestem bardzo zadowolony z przebiegu naszych spotkań – powiedział marszałek Jarubas.

– Chciałem bardzo serdecznie pogratulować świętokrzyskiej prezydencji, bowiem w zgodnej opinii wszystkich marszałków i instytucji centralnych był to bardzo pożyteczny i dobrze zorganizowany czas – powiedział **Krzysztof Hetman**, Marszałek Województwa Lubelskiego, które przejęło przewodnictwo w Konwencie Marszałków RP.

W Sandomierzu Konwent debatował na temat polityki społecznej

pozycję jako kraju. Takiego tempa wzrostu długości życia od kiedy odzyskaliśmy wolność, jeszcze w Polsce nie było. Jest to dla nas ogromne wyzwanie i musimy pamiętać też o pomocy senioralnej, podobnie jak o wspieraniu większych rodzin. Ostatnia uchwała Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, powołująca kartę dużej rodziny, pokazuje, że ten klimat dla tworzenia większych rodzin, mający swój początek w Pałacu Prezydenckim, jest coraz lepszy. Jednak bez kolejnych ulg, niższych i udogodnień kontynuacja tego

Nagrody Samorządu Województwa i Marszałka Województwa Świętokrzyskiego

Świętokrzyska Victoria

Nagroda „Świętokrzyska Victoria” została ustanowiona uchwałą przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego 29 września 2008 roku. Główne cele nagrody to: prezentacja pozytywnego wizerunku Województwa Świętokrzyskiego, promocja i wspieranie prorozwojowych działań osób fizycznych na terenie Województwa Świętokrzyskiego, promocja dobrych praktyk w dziedzinie po-

zyskiwania i zarządzania funduszami europejskimi przez osoby fizyczne i prawne.

Nagroda przyznawana jest w trzech kategoriach:

- „Osobowość” – z udziałem osób fizycznych,
- „Przedsiębiorczość” – z udziałem przedsiębiorców
- „Samorządność” – z udziałem jednostek samorządu terytorialnego

Kandydować do Nagrody mogą osoby fizyczne, przedsiębiorcy i jednostki samorządu terytorialnego, które działają lub mają siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego i w wyznaczonym przez Kapitułę terminie, przyślą formularz zgłoszeniowy. W kategorii „Osobowość” dopuszcza się zgłoszenie kandydata, przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, a w szczególności stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze oraz osoby fizyczne po uzyskaniu pisemnej zgody kandydata.

Kapituła Nagrody wskazuje po pięciu nominowanych kandydatów w każdej kategorii, a następnie wybiera laureatów danej edycji.

Laureaci podczas uroczystej gali otrzymują statuetkę, certyfikat oraz tytuł „Laureat Nagrody Marszałka – Świętokrzyska Victoria”. Laureat w kategorii „Osobowość” otrzymuje nagrodę pieniężną w wysokości 5 000 zł, natomiast w kategorii „Przedsiębiorczość” oraz „Samorządność” nagrody rzeczowe o wartości do 5 000 zł. Wszyscy nominowani otrzymują dyplomy potwierdzające nominację do nagrody.

Laureaci III edycji Nagrody „Świętokrzyska Victoria” (2011 r.)

Laureatem nagrody „Świętokrzyska Victoria” w kategorii „Osobowość” został **Andrzej Mochoń**, prezes zarządu Targów Kielce. W kategorii „Przedsiębiorczość” statuetkę „Świętokrzyskiej Victorii” otrzymało **Przedsiębiorstwo Handlowo-Tech-**

niczne SUPON Sp. z o. o. w Kielcach. Natomiast laureatem nagrody w kategorii „Samorządność” zostało **Miasto i Gmina Sędziszów**.

Laureaci IV edycji Nagrody „Świętokrzyska Victoria” (2012 r.)

Laureatem nagrody „Świętokrzyska Victoria” w kategorii „Osobowość” został **Bogdan Białek**, redaktor naczelny miesięcznika „Charaktery”. W kategorii „Przedsiębiorczość” statuetkę „Świętokrzyskiej Victorii” otrzymał **Bank Spółdzielczy w Kielcach**. Natomiast laureatem nagrody w kategorii „Samorządność” zostało **Miasto Kielce**.

Laureaci V edycji Nagrody „Świętokrzyska Victoria” (2013 r.)

Laureatem nagrody „Świętokrzyska Victoria” w kategorii „Osobowość” została **Irena Szczepańska**, prezes koła Światowego Związku Batalionów Chłopskich w Opatowie. W kategorii „Przedsiębiorczość” – „Świętokrzyską Victorię” przyznano firmie **DORBUD S.A.** Natomiast laureatem nagrody w kategorii „Samorządność” zostało **Miasto i Gmina Połaniec**.

Laureaci VI edycji Nagrody „Świętokrzyska Victoria” (2014 r.)

Laureatem nagrody „Świętokrzyska Victoria” w kategorii „Osobowość” została **Regina Renz**, wiceprzewodnicząca Komisji Uprawnień Akademickich w Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W kategorii „Przedsiębiorczość” statuetką „Świętokrzyskiej Victorii” uhonorowane zostało **Uzdrowisko Busko-Zdrój**. Natomiast laureatem „Świętokrzyskiej Victorii” w kategorii „Samorządność” została **Gmina i Miasto Chęciny**.

Laureaci VI edycji Nagrody Świętokrzyska Victoria

„Świętokrzyski Racjonalizator”

To konkurs ustanowiony przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w 2009 roku, którego głównym celem jest wyłonienie szczególnie wartościowych inicjatyw w najważniejszych obszarach aktywności gospodarczej, które wnoszą znaczący wkład

w innowacyjny rozwój województwa świętokrzyskiego. Od 2011 roku Kapituła Konkursu przyznała 4 Główne Nagrody za patent, 5 wyróżnień za patent oraz 27 nagród za zgłoszone wynalazki.

Wśród nagrodzonych inicjatyw znalazły się, między innymi: sposób absorpcji amoniaku w procesie higienizacji osadów ściekowych, układ do diagnozowania stanu technicznego, betonowych konstrukcji zbrojonych i sprężonych, sposób zwiększania powierzchni czynnej elementów metalowych, zwłaszcza powierzchni wymiany ciepła elementów metalowych i kład sterowania elektromechanizmem, zwłaszcza elektromechanizmem zaworu.

W konkursie rozpatrywane są rozwiązania, na które Urząd Patentowy RP udzielił ochrony (patentu na wynalazek lub prawa ochronnego na wzór użytkowy) oraz projekty wynalazcze (wynalazki i wzory użytkowe) zgłoszone do ochrony w Urzędzie Patentowym RP.

Biorą w nim udział osoby fizyczne, w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą, mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, uczelnie i jednostki badawczo – rozwojowe, ośrodki transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości i inkubatory technologiczne z terenu województwa świętokrzyskiego.

Zgłoszone rozwiązania podlegają ocenie przez Komisję Konkursową, która przyznaje nagrody pieniężne na rzecz twórców tych rozwiązań. W skład Komisji wchodzi przedstawiciele

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, czołowych instytucji otoczenia biznesu i świata nauki z regionu, rzecznik patentowy oraz przedstawiciel Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Świętokrzyska Nagroda Jakości

W 2013 roku odbyła się XV już edycja Świętokrzyskiej Nagrody Jakości, której celem jest propagowanie idei zarządzania przez jakość. Wyróżnianie przyznawane jest najlepszym przedsiębiorstwom i organizacjom z terenu Województwa Świętokrzyskiego, stale doskonalącym się, konsekwentnie wdrażającym nowoczesne koncepcje zarządzania, ukierunkowanym na zaspokojenie rosnących potrzeb i wymagań klientów oraz partnerów.

Laureaci dorównują europejskim i światowym standardom jakości nie tylko w zakresie oferowanych usług i produktów, ale również w sferze swojego wewnętrznego funkcjonowania na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej.

Nagrody przyznawane są w 9 kategoriach. - Ideą Nagrody jest dostrzeżenie firm, organizacji, instytucji, które bardzo dużą wagę przywiązują do zarządzania poprzez jakość, stałe dążenie do tego, aby firma, instytucja, organizacja działały jak najefektywniej, jak najsprawniej. Przez te 16 lat nagrodziliśmy kilkadziesiąt podmiotów, począwszy od firm, mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, przez instytucje ochrony zdrowia, instytucje edukacyjne – mówił marszałek **Adam Jarubas**.

Świętokrzyska Nagroda Jakości stanowi integralną część systemu nagród przyznawanych przedsiębiorstwom i organizacjom na poziomie krajowym (Polska Nagroda Jakości) oraz europejskim (Europejska Nagroda Jakości).

Podczas uroczystej gali wręczenia nagrody „Świętokrzyski Racjonalizator”, WDK, 2013 rok

XVI edycja Świętokrzyskiej Nagrody Jakości była okazją do uhonorowania kolejnych podmiotów przykładających dużą wagę do zarządzania przez jakość

Świętokrzyski Anioł Dobroci

W ciągu ostatnich czterech lat do grona Świętokrzyskich Aniołów Dobroci dołączyli: Stowarzyszenie Pomoc Rodzinie „Przystań” ze Starachowic, Stowarzyszenie Abstynentów Klubu „Radość” w Końskich, Wiesław Pożoga, terapeuta w Środowiskowym Domu Samopomocy w Starachowicach

(2010r.), kielecki przedsiębiorca Ryszard Grzyb, ks. Bogusław Pitucha, dyrektor Caritas Diecezji Sandomierskiej oraz Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opatowie kierowany przez Elżbietę Chodurek (2011 r.), Antoni Bryła, dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Bejskach, ks. kanonik Jan Mikos – Prezes Towarzystwa Pomocy im. Św. Alberta w Skoszynie, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Integracja” w Połańcu (2012 r.), przedsiębiorca z Opatowa Teresa Gajewska, Katarzyna Małgorzata Rycerz, która prowadzi świetlicę w Szkole Podstawowej w Zawichoście oraz Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Przyjazne schody” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Baryczy (2013 r.).

Plebiscyt „Świętokrzyski Anioł Dobroci” jest organizowany przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego cyklicznie od 2005 r. - To wyróżnienie dla osób nieprzeciętnych, którzy w swoją pracę wkładają wiele energii, poświęcają się na rzecz drugiego człowieka - mówi marszałek województwa **Adam Jarubas**.

Nagrody przyznawane są w dwóch kategoriach: indywidualnej - dla osób, które ze szczególnym zaangażowaniem i poświęceniem niosą pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz zespołowej, która przeznaczona jest dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie pomocy społecznej, które tworzą i realizują innowacyjne projekty. Celem Plebiscytu jest promowanie i wyróżnienie pracowników instytucji oraz organizacji działających w zakresie pomocy społecznej na

terenie Województwa Świętokrzyskiego.

„Świętokrzyski Anioł Dobroci” to symbol opieki, mocy, cierpliwości, mądrości, prawdy, pocieszenia i ochrony przed złem to wyraz uznania za „Pomoc udzielana drugiemu człowiekowi, świadectwo człowieczeństwa i ludzkiej wrażliwości”. Wręczenie nagród oraz podsumowanie konkursu odbywa się podczas wojewódzkich obchodów Dnia Pracownika Socjalnego,

- Nikt aniołem się nie rodzi, do bycia aniołem się dojrzewa – podkreśla **Tadeusz Kowalczyk**, przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. – Każdego dnia pracownicy socjalni podejmują trud pracy na rzecz społeczności lokalnej. Opiekują się osobami chorymi, bezdomnymi, potrzebującymi pomocy. Organizują świetlice i kluby dla dzieci, młodzieży i seniorów. To osoby otwarte na ludzi, wrażliwi na krzywdę i cierpienia. Każdego dnia udowadniają, że pomaganie innym może być prawdziwą pasją – mówi przewodniczący Sejmiku.

Talenty Świętokrzyskie

Młodzi naukowcy, laureaci krajowych i międzynarodowych konkursów m.in. w dziedzinie matematyki, ekologii i języków obcych, wybitnie uzdolnieni muzycy, tancerze, wynalazcy... Od czternastu już lat Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspiera młodych, wybitnie uzdolnionych, mieszkańców regionu nagrodami i wyróżnieniami „Talentów Świętokrzyskich”.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego od roku 2000 przyznaje nagrody dla wybitnie uzdolnionych uczniów i studentów z terenu województwa świętokrzyskiego, przy czym w latach 2000-2007 nagrodzono 155 laureatów międzynarodowych i ogólnopolskich olimpiad oraz konkursów z terenu województwa.

Od roku 2008 działania te są kontynuowane w nieco zmodyfikowanej, rozszerzonej formule, w ramach „Programu Samorządu Województwa Świętokrzyskiego wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży”, który zakłada ponadto, że nagrody i wyróżnienia Samorządu Woj. Świętokrzyskiego „Talenty Świętokrzyskie” mogą otrzymywać również uczniowie i studenci

Ubiegłoroczn laureaci nagrody „Anioły Dobroci” podczas uroczystości w Teatrze im. S. Żeromskiego w Kielcach, listopad 2013 roku

Gala „Talentów Świętokrzyskich” w Filharmonii Świętokrzyskiej, październik 2013 roku

posiadający wybitne, udokumentowane osiągnięcia naukowe lub artystyczne.

Od ubiegłego roku program, po kolejnej modyfikacji i włączeniu się w jego realizację Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty, otrzymał nazwę „Świętokrzyski Program Wspierania Edukacji Wybitnie Uzdolnionych Uczniów i Studentów”. Został uchwalony przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego 26 czerwca 2013 roku.

Dotychczas, tj. od 2000 do 2013 roku, przyznano 350 nagród i 100 wyróżnień „Talenty Świętokrzyskie”.

Świętokrzyska Nagroda Kultury

Świętokrzyska Nagroda Kultury jest przyznawana co roku przez Zarząd Województwa za szczególne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony dziedzictwa narodowego. Wśród jej laureatów jest wielu znakomitych artystów, pisarzy i animatorów kultury. Nagroda jest wręczana co roku podczas inauguracji sezonu kulturalnego.

Jest to nagroda finansowa, dwustopniowa – nagrody I stopnia przyznawane są za szczególne osiągnięcia o charakterze międzynarodowym lub całokształt osiągnięć w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony dziedzictwa narodowego, natomiast nagrody II stopnia za osiągnięcia o charakterze ogólnopolskim. Zarząd Województwa może przyznać także wyróżnienia za osiągnięcia o szczególnym charakterze dla rozwoju kultury w regionie. Pod uwagę brane są osiągnięcia kandydatów w okresie roku kulturalnego i sezonu artystycznego poprzedzającego przyznanie nagrody albo całokształt osiągnięć. Wysokość nagrody I stopnia wynosi nie mniej niż 5 tys. zł, wysokość nagrody II stopnia – nie mniej niż 3 tys. zł, a wysokość wyróżnień określa każdorazowo Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Kandydatów do nagrody mogą zgłaszać instytucje kultury, szkoły, jednostki samorządu terytorialnego, związki lub stowarzyszenia zawodowe, twórcze i kulturalne, fundacje i przedstawiciele środowisk twórczych. Wnioski przyjmowane są do dnia 10 września każdego roku.

Laureaci Świętokrzyskiej Nagrody Kultury 2010:

Świętokrzyska Nagroda Kultury I stopnia:

1. Krystyna Nowakowska – prezes Stowarzyszenia na Rzecz Wsi „Odnowica”
2. Bronisław Opałko – pseudonim artystyczny Genowefa Pigwa.

Świętokrzyska Nagroda Kultury II stopnia:

1. Wiesława Gołąb – kustosz w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej.
2. Tadeusz Grajpel – ekspert w dziedzinie drukarstwa i drzewo-rytnictwa.
3. Michał Imosa – dziennikarz, poeta i plastyk.
4. Iwona Kałużyńska – flecistka w Filharmonii Świętokrzyskiej
5. Iwona Michalec – poetka, reporterka, autorka filmów dokumentalnych.

6. Jakub Oczkowski – pieśniarz operowy z Buska Zdroju.
7. Paweł Opaliński – artysta grafik, absolwent ASP w Łodzi.
8. Andrzej Piskulak – pisarz, dziennikarz, krytyk literacki.
9. Teresa Sadłocha – animator kultury i plastyk.
10. Barbara Sierakowska – poetka i prozaik.
11. Władysława Szproch – poetka prozaik, satyryk, felietonistka i malarka.
12. Iwona Trątnowiecka – skrzypaczka w Filharmonii Świętokrzyskiej.
13. Dorota Wolna – altowiolistka w Filharmonii Świętokrzyskiej.
14. Stefan Wyczyński – legenda świętokrzyskiego folkloru.
15. Tadeusz Zubiński – pisarz, eseista, tłumacz, krytyk.
16. Jan Żurowski – operator telewizyjny.

Laureaci Świętokrzyskiej Nagrody Kultury 2011:

Świętokrzyska Nagroda Kultury I stopnia:

1. Andrzej Borys – fotografik, prezes Okręgu Świętokrzyskiego ZPAF.
2. Roma Owsieńska – wybitna śpiewaczka operowa i operetkowa.

Świętokrzyska Nagroda Kultury II stopnia:

1. Anna Adamiec – długoletni pracownik Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.
2. Ks. dr Andrzej Barzycki – dyrektor Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu.
3. Teresa Bielińska – aktorka Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach.
4. Andrzej Kozięja – nauczyciel akademicki, filmoznawca.
5. Marian Kupisz – artysta muzyk, altowiolista Filharmonii Świętokrzyskiej.
6. Andrzej Łada – fotografik.
7. Ryszard Miernik – poeta i prozaik.
8. Urszula Oettingen – nauczyciel akademicki, zaangażowana w upowszechnianie i ochronę dziedzictwa narodowego.
9. Stanisław Rogala – poeta, prozaik, dramaturg, eseista, historyk literatury.
10. Zofia Sitarska – współzałożycielka i liderka Zespołu „Strefień” (Jurkowie k. Opatowa)
11. Stefania Szal – działaczka społeczna i kulturalna.
12. Krzysztof Wrona – wędrowny artysta, współtwórca Stowarzyszenia na Rzecz Odnowy Wsi „Odnowica”.
13. Zofia Zamojska-Pabich – prezes Towarzystwa Przyjaciół Muzyki im. F. Chopina.

Laureaci Świętokrzyskiej Nagrody Kultury 2012:

Świętokrzyska nagroda kultury I stopnia:

1. Włodzimierz Kiniorski – wybitny muzyk i kompozytor.

Świętokrzyska nagroda kultury II stopnia:

1. Romuald Bielenda – kielecki poeta, członek ZLP.
2. Andrzej Karwat – sandomierzanin, rzeźbiarz.
3. Adam Kocerba – muzyk, folklorysta z Działoszyc.
4. Bożena Piasta – pisarka i poetka ze Skarżyska-Kamiennej.
5. Piotr Rostecki – jeden z najzdolniejszych polskich gitarzystów.

6. Rafał Staszewski – dziennikarz i autor piosenek country mieszkający w Ossolinie koło Klimontowa.
7. Teresa Wołczyk-Rosołowska – dyrektor Domu Kultury Zameczek w Kielcach.
8. Leszek Żmijewski – działacz harcerski i regionalista ze Starachowic.

Laureaci Świętokrzyskiej Nagrody Kultury 2013:

Świętokrzyska Nagroda Kultury I stopnia:

1. Grzegorz Kozera – dziennikarz, poeta, prozaik i krytyk literacki.
2. Radosław Nowakowski – muzyk, pisarz, tłumacz, wydawca.

Świętokrzyska Nagroda Kultury II stopnia:

1. Arkadiusz Latos – rzeźbiarz.
2. Alicja Piłat – założycielka i kierownik Zespołu Inscenizacji Tanecznych „Uśmiech” przy WDK.
3. Ireneusz Ślusarczyk – aktor, pieśniarz, reżyser teatralny, autor tekstów, animator kultury z Jędrzejowa.
4. Andrzej Wolski – muzyk i pedagog w Domu Kultury „Zameczek”.

Odznaka Honorowa Województwa Świętokrzyskiego

Odznakę Honorową Województwa Świętokrzyskiego ustanowił w 2013 roku Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Może być ona nadawana osobom fizycznym i prawnym, organizacjom społecznym, związkom zawodowym, pracodawcom, instytucjom, jednostkom samorządu terytorialnego, miejscowościom oraz innym podmiotom, które swoją pracą

zawodową lub działalnością naukową, społeczną i polityczną bądź inną zasłużyły się dla Województwa Świętokrzyskiego, popularyzują walory i osiągnięcia naszego regionu na arenie krajowej i międzynarodowej. We wrześniu br. zapadła decyzja o uhonorowaniu odznaką pierwszych osób i instytucji.

W skład Komisji Odznaki Honorowej wchodzi 15 osób: marszałek, przedstawiciele Sejmiku, uczelni wyższych, biznesu, świata nauki i kultury oraz świętokrzyscy samorządowcy.

Komisja Odznaki Honorowej Województwa Świętokrzyskiego, na posiedzeniu 11 września 2014 r., po rozpatrzeniu nadesłanych wniosków, wybrała pierwsze osoby i instytucje, które zostaną uhonorowane odznaką honorową. Wyróżnienie honoruje osoby i instytucje, które swoją pracą zawodową lub działalnością naukową, społeczną lub polityczną zasłużyły się dla Województwa Świętokrzyskiego.

1. Michał Sołowow, biznesmen i kierowca rajdowy
2. Wiesław Myśliwski, pisarz
3. Klub Sportowy VIVE Targi Kielce, jedenastokrotny Mistrz Polski w piłce ręcznej
4. prof. Stanisław Żak - literaturoznawca, historyk, publicysta
5. Ruch Obrony Regionu Staropolskiego
6. Maciej Lis, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Kombatan-tów i Osób Represjonowanych
7. Bożentyna Pałka-Koruba, wojewoda świętokrzyski
8. Fabryka Kotłów SEFAKO S.A. w Sędziszowie
9. Tadeusz Józwiak, kielczanin, długoletni pracownik Chemaru, pracował też jako prezes w Wodociągach Kieleckich, był członkiem zarządu województwa świętokrzyskiego
10. ksiądz Jan Mikos, założyciel schroniska dla rolników im. św. Brata Alberta w Nowym Skoszynie.

Uroczystość wręczenia Świętokrzyskiej Nagrody Kultury w październiku 2013 roku

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
25-516 Kielce, aleja IX Wieków Kielc 3
Biuro Obsługi Interesanta, tel. 41 342 15 30,
e-mail: obsługa.interesantow@sejmik.kielce.pl

Redakcja: Biuro Komunikacji Społecznej, tel. 41 343 90 37, www.sejmik.kielce.pl e-mail: nasz.region@sejmik.kielce.pl

Redaktor Naczelny: Marian Kulus

Redaguje zespół: Małgorzata Niewczas-Sochacka, Robert Siwiec, Iwona Sinkiewicz, Agata Kołacz

Skład DTP i druk: Drukarnia ARTPRESS.pl, Kraków